

ПРЕДЛАГАЧ: Владата на Република Северна Македонија

ПРЕТСТАВНИЦИ: м-р Стефан Андоновски, министер за
дигитална трансформација и
м-р Радослав Настасијевиќ Варциски, заменик
на министерот за дигитална трансформација

ПОВЕРЕНИЦИ: Гордана Клинчарова, државен секретар во
Министерството за дигитална трансформација
и
Љупка Ивановски, раководител на сектор во
Министерството за дигитална трансформација

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН
за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации(*),
по скратена постапка

Скопје, декември 2025 година

ВОВЕД

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

ЕУ во својата стратегија за Дигиталната декада постави амбициозни цели за целосно дигитално поврзано општество до 2030 година, вклучувајќи гигабитна инфраструктура и 5G покриеност за сите населени места. Остварувањето на оваа визија бара значителни инвестиции во мрежи со многу висок капацитет и регулаторно усогласување, особено за земјите во процес на пристапување кон ЕУ, меѓу кои е и Република Северна Македонија.

Македонија постигна видлив напредок во дигиталната трансформација, со зголемен број електронски услуги, подобрувања во регулативата и активно учество во иницијативите на ЕУ, како што се Дигиталната агенда за Западен Балкан и регионалниот роаминг. Сепак, Европската комисија укажува дека е неопходно целосно усогласување со Европскиот законик за електронски комуникации, директивата за намалување на трошоците за широкопојасни мрежи, НИС2 и 5G безбедносниот пакет, како и јакнење на независноста на регулаторите и подобрување на функционирањето на бројот 112.

Законот за електронските комуникации, чија основа потекнува од 2014 година, беше повеќепати изменуван за да се доближи до европското право. Во јуни 2025 година беше донесен нов Закон за електронските комуникации заради усогласување со Европскиот законик и Регулативата за гигабит инфраструктура. Сепак, по добиените коментари од Европската комисија, неопходно е дополнително допрецизирање на одредени членови за да се постигне целосна усогласеност.

Националната програма за усвојување на правото на ЕУ (НПАА) ја утврдува динамиката за усогласување, но дел од планираните реформи и измени не се реализирани во предвидените рокови. Иако постојат стратешки документи, подзаконски акти и активности поврзани со 5G, безбедноста и широкопојасниот интернет, сè уште постојат регулаторни празнини кои го забавуваат процесот.

Во последниот Извештај на Европската комисија за напредокот на Северна Македонија за 2025 година се оценува дека новиот Закон за електронските комуникации, усвоен на 27 јуни 2025 година и објавен во Службен весник бр. 135 од 4 јули, претставува значаен чекор кон усогласување со европското законодавство. Законот има цел да ги транспонира одредбите од Европскиот кодекс за електронски комуникации (Директива 2018/1972) како и Регулативата за гигабит инфраструктура (Регулатива 2024/1309), кои се клучни за модернизација на секторот и постигнување висококвалитетна дигитална поврзаност.

Европската комисија укажува дека и покрај значајниот исчекор, новото законско решение содржи „хармонизациски празнини“. Овие празнини го отежнуваат постигнувањето целосна усогласеност со релевантното европско право.

Европската Комисија препорачува преземање дополнителни измени и усовршувања на законот со цел да се обезбеди негово полно усогласување со европските прописи и да се создадат услови за стабилен, конкурентен и современ дигитален екосистем. Овие укажувања претставуваат важна насока за понатамошни реформи во секторот, кои се неопходни за напредокот на земјата во процесот на евроинтеграција.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

Со Предлог на закон за електронските комуникации се врши усогласување со Директивата (ЕУ) бр.2018/1972 на Европскиот парламент и на Советот на Европа од 11 декември 2018 година за донесување на Европски законик за електронски комуникации со CELEX број 32018L1972 и со Регулативата (ЕУ) бр.2024/1309 на Европскиот парламент и на Советот на Европа од 29 април 2024 година за донесување на Законот за гигабит инфраструктура со CELEX број 32014R0910

Со усогласување со Директивата 2018/1972 Европскиот законик за електронски комуникации ќе се постигне повисок квалитет на услугите, зголемена заштита на потрошувачите, подобрување на услугите поврзани со универзални услуги, постапки поврзани со анализа на релевантни пазари.

Директивата 2018/1972 исто така го промовира развојот на внатрешниот пазар и конкуренцијата. Како поддршка на овие цели, националните власти редовно ги анализираат релевантните пазари. Целта е да се ограничи специфичното пазарно регулирање само кога тоа е строго неопходно за одржување на конкурентна и поволна за инвестиции регулаторна средина во корист на потрошувачот.

Со усогласување со Регулативата (ЕУ) 2024/1309 за Законот за гигабит инфраструктура се воведуваат неколку мерки насочени кон рационализирање на ширењето на брз интернет со оптички влакна и 5G (т.н. "VHCN" мрежи до 2030 година):

- Заедничка употреба на инфраструктурата: Поттикнување на заедничка употреба на канали и столбови за распоредување на VHCN за оптимизирање на ресурсите и намалување на трошоците.
- Заедничко распоредување и координација на градежните работи овозможувајќи им на операторите на VHCN да соработуваат со проекти за јавни работи за да инсталираат оптички кабли истовремено, намалувајќи ги прекините и забрзувајќи го ширењето на широкопојасниот интернет.
- Рационализирање на административните процедури: Поедноставување на административните процедури поврзани со ширењето на мрежата низ ЕУ за да се намалат бирократските пречки и да се подобри ефикасноста.
- Опремување на згради со подготвена инфраструктура за голема брзина: Поттикнување на обезбедување на згради со подготвена инфраструктура за голема брзина и обезбедување пристап до неа за да се олесни ширењето и усвојувањето на широкопојасен интернет.
- Со промовирање на меѓусекторското спodelување и транспарентност на постоечката физичка инфраструктура, подобрување на координацијата и транспарентноста на градежните работи и рационализирање и дигитализација на административните процеси, GIA има за цел да постигне висококвалитетно дигитално поврзување во секој регион, поттикнувајќи конкурентна и инклузивна дигитална економија.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предлогот на закон за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации нема да предизвика фискални импликации врз Буџетот на Република Северна Македонија.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И НАЧИНОТ НА НИВНОТО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, КАКО И ПОДАТОЦИ ЗА ТОА

ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Предлогот на закон за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации нема да предизвика фискални импликации врз Буџетот на Република Северна Македонија и не повлекува материјални обврски за одделни субјекти.

V. ПРЕГЛЕД НА РЕГУЛАТИВИ ОД ДРУГИ ПРАВНИ СИСТЕМИ И УСОГЛАСЕНОТ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН СО ПРАВОТО НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Овој Предлог на закон е предмет на усогласеност со Регулатива (ЕУ) 2024/1309 на Европскиот парламент и на Советот од 29 април 2024 година за мерки за намалување на трошоците за распоредување на гигабитни електронски комуникациски мрежи, за изменување на Регулативата (ЕУ) 2015/2120 и за укинување на Директивата 2014/61/ЕУ (Акт за гигабитна инфраструктура) (Службен весник на Европската унија бр.55/24), Директива (ЕУ) 2018/1972 на Европскиот парламент и на Советот на Европа од 11 декември 2018 година за донесување на Европскиот законик електронски комуникации, Директива (ЕУ) 2018/1972 на Европскиот парламент и на Советот на Европа од 11 декември 2018 година за донесување на Европскиот законик за електронски комуникации (Службен весник на Европската унија бр.52/18), Директива (ЕУ) 2022/2555 на Европскиот парламент и на Советот од 14 декември 2022 година за мерките за високо заедничко ниво на кибербезбедност низ Унијата, за изменување на Регулативата (ЕУ) бр. 910/2014 и Директивата (ЕУ) 2018/1972 и за укинување на Директивата (ЕУ) 2016/1148 (Директива NIS).

VI. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Согласно член 175 алинеја 1 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, имајќи во предвид дека не се работи за сложен и обемен закон, се предлага Собранието да расправа по Предлог на законот по скратена постапка.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ (*)

Член 1

Во Законот за електронските комуникации(*) („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.135/25) во член 2 во алинејата 2 зборовите „широкопојасен пристап до услуги (broadband)“ се заменуваат со зборовите „мрежи со многу висок капацитет (VHCN)“.

Член 2

Во член 3 по точката 12) се додава нова точка 12-а) која гласи:

„12-а) „Дозвола“ е изречна одлука/согласност/одобрение/решение или премолчена одлука/согласност/одобрение/решение кои се сметаат за донесени или збирни одлуки/согласности/одобренија/решенија донесени истовремено или последователно од еден или повеќе надлежни органи кои се потребни според законодавството на Република Северна Македонија за да му се овозможи на операторот да изврши градење или градежни работи неопходни за распоредувањето елементи на мрежи со многу висок капацитет;“.

По точката 16) се додава нова точка 16-а) која гласи:

„16-а) „Работи на значителна реконструкција“ е градење или градежни работи на локацијата на крајниот корисник што опфаќаат структурни измени на целата физичка инфраструктура во зградата или на нејзин значителен дел, за што е потребно одобрение за градење согласно закон;“.

Во точката 38) зборовите „јавна комуникациска мрежа“ се заменуваат со зборовите „јавна електронска комуникациска мрежа“.

По точката 41) се додава нова точка 41-а) која гласи:

„41-а) „Национална критична инфраструктура“ во смисла на овој закон, за олеснување и поттикнување на распоредувањето на мрежи со многу висок капацитет (VHCN) преку промовирање на заедничкото користење на постојната физичка инфраструктура и преку овозможување поефикасно распоредување на нова физичка инфраструктура, со цел таквите мрежи да се распоредуваат побрзо и по пониска цена, е инфраструктура, мрежа или објект кои се утврдени како од суштинско значење за безбедноста, одбраната, јавниот ред, јавното здравје или функционирањето на државата, согласно законите и подзаконските акти на Република Северна Македонија и за кои овозможувањето пристап би претставувало реален и оправдан ризик за нивниот интегритет, безбедност или непречено функционирање;“.

По точката 52) се додава нова точка 52-а) која гласи:

(*) Со овој закон се врши усогласување со Директивата (ЕУ) бр.2018/1972 на Европскиот парламент и на Советот на Европа од 11 декември 2018 година за донесување на Европски законик за електронски комуникации (CELEX бр. 32018L1972) и Регулацијата (ЕУ) 2024/1309 на Европскиот парламент и на Советот од 29 април 2024 година за мерки за намалување на трошоците за распоредување на гигабитни електронски комуникациски мрежи, за изменување на Регулацијата (ЕУ) 2015/2120 и за укинување на Директивата 2014/61/EU (Акт за гигабитна инфраструктура) (CELEX бр. 32024R1309).

„52-а) „Права на службеност“ се права доделени на оператор да инсталира објекти на, над или под државен или приватен имот за распоредување на мрежи со многу висок капацитет и придружни објекти, согласно член 82 од овој закон;“.

Во точката 64) по зборовите „мрежи и придружни објекти,“ се додаваат зборовите „и усогласеноста на основниот проект за изградба на физичка инфраструктура во зграда и оптички влакна“, а по зборовите „пристап до интернет“ се додаваат зборовите „и физичка инфраструктура во зграда и оптички влакна“.

По точка 66) се додава нова точка 66-а) која гласи:

„66-а) „Траен медиум“ е средство што му овозможува на крајниот корисник или операторот да складира податоци за лична употреба, на таков начин што податоците остануваат достапни за идна употреба во временски период соодветен на целта на информациите и што овозможува непроменета репродукција на складираните податоци (хартија, CD и DVD дискови, USB флеш драјвови, мемориски картички или компјутерски хард дискови, електронска пошта итн.);“.

Член 3

Во членот 5 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

„(3) Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации ја известува Европската комисија за надлежните органи и нивните надлежности за спроведување на одредбите од овој закон кои се однесуваат на распоредување на мрежи со многу висок капацитет и/или придружни објекти, како и за секоја намера за измена на надлежните органи и нивните надлежности.“.

Член 4

Во член 6 во ставот (3) зборовите „при регулација на пазарите за електронски комуникации и решавањето на спорови, согласно овој закон“ се бришат.

Член 5

Во член 7 став (4) во точката в) сврзникот „и“ на крајот од реченицата се заменува со точка и запирка.

Во точката г) точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и“.

По точката г) се додава нова точка д) која гласи:

„д) промовирање на заедничкото користење на постојната физичка инфраструктура и преку овозможување на поефикасно распоредување на нова физичка инфраструктура, така што таквите мрежи можат да се воведат побрзо и по пониска цена.“.

Член 6

По членот 7 се додава нов наслов и нов член 7-а кои гласат:

„Начела

Член 7-а

Агенцијата, Владата, Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации и другите надлежни органи, во рамките на нивните

надлежности, ги применуваат начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност.“.

Член 7

Во член 27 по ставот (4) се додава нов став (5) кој гласи:

„(5) Посебната организациона единица од ставот (1) на овој член ги извршува надлежностите утврдени согласно овој закон и прописите од областа на безбедност на мрежни и информациски системи.“.

Член 8

Во член 30 во ставот (1) зборовите „финансиски и човечки ресурси“ се заменуваат со „финансиски, човечки и технички ресурси“.

Член 9

Во член 33 став (2) во воведната реченица по зборовите „следниве критериуми“ се додаваат зборовите „, врз основа на начелото на објективност и пропорционалност“.

Член 10

Во член 52 по ставот (7) се додава нов став (8) кој гласи:

„(8) По исклучок на ставот (7) на овој член, во случаите утврдени во член 66 став (15), член 68 став (12), член 68-а став (12) и член 69 став (6) од овој закон, Агенцијата е должна да го реши спорот најдоцна во рок од еден месец од денот на започнувањето на постапката за решавање на спорот, освен во исклучителни околности кога истиот може да биде продолжен.“.

Ставот (8) станува став (9).

По ставот (9) кој станува став (10) се додава нов став (11) кој гласи:

„(11) Одлуката за решавање на спор од член 65 став (13), член 68 ставови (12) и (13) и член 69 став (6) од овој закон може да се состои во утврдување фер и разумни услови, вклучително и во однос на цената, онаму каде што е соодветно.“.

Член 11

Во член 54 во ставот (1) точката а) се менува и гласи:

„ систематска или поединечна контрола на усогласеноста со обврските за надоместоците пропишани во Глава трета од овој закон, како и со обврските утврдени од страна на Агенцијата согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;“.

Во точката г) по зборот „пазарот“ се додаваат зборовите „, вклучувајќи ги и сметководствените податоци за малопродажните пазари кои се поврзани со големопродажните пазари, како и приходи од трети страни“.

Во точката ж) по зборот „конкуренијата“ се додаваат зборовите „, на целата територија на Република Северна Македонија, кои имаат директно влијание на крајните корисници или

географски преглед на покриеност со широкопојасни мрежи согласно член 67 од овој закон“.

Точката з) се менува и гласи:

„спроведување географски истражувања;“.

По ставот (5) се додава нов став (6) кој гласи:

„(6) Податоците од ставот (1) на овој член може да се користат и од други надлежни органи и Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК) согласно овој закон, по доставено барање до Агенцијата.“.

Член 12

Во член 59 ставот (2) се менува и гласи:

„Врз основа на нотификацијата, односно потврдата за регистрација на нотификација од ставот (1) на овој член операторот има право:

- да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги,
- за заедничко користење на иста локација (колокација) и заедничко користење на мрежни елементи и придружни објекти,
- за користење на радиофреквенции,
- за користење на ресурси за нумерирање,
- на преговарање за пристап или интерконекција и
- за давање на универзална услуга согласно со овој закон.“.

Ставот (9) се менува и гласи:

„Агенцијата со подзаконски акт ќе ги пропише формата и содржината на нотификацијата, како и барањата за обезбедување на електронски комуникациски мрежи, барањата за обезбедување на електронски комуникациски мрежи освен комуникациска услуга помеѓу лица која не користи нумерација, барањата што можат да бидат поврзани со правата на користење на радиоспектар, барањата што можат да бидат поврзани со правата за користење на ресурси за нумерирање, потребната документација и потврдата за регистрација.“.

Член 13

По членот 61 се додава нов наслов и нов член 61-а кои гласат:

„Член 61-а

Дозвола за распоредување мрежи со многу висок капацитет и/или придружни објекти

(1) Надлежните органи за издавање на дозволи за градење и за засновање право на службеност, преку Единствена точка за информации (во понатамошниот текст: ЕТИ) ги ставаат на располагање условите и постапките за издавање на дозвола за градење, како и за засновање на право на службеност, утврдени во прописите кои ја уредуваат областа на градење и право на сопственост, вклучително и какви било информации за исклучоци за некои или сите дозволи или права на службеност согласно прописите кои ја уредуваат областа на градење и право на сопственост, како и начини за поднесување барања во електронска форма и за добивање информации за статусот на барањето.

(2) Секој оператор има право да поднесе, преку ЕТИ во електронска форма на информацискиот систем е-одобрение за градење, барања за издавање на сите потребни дозволи или обновување на истите, или за засновање права на службеност и да добие информации за статусот на неговото барање.

(3) Агенцијата во соработка со Министерството надлежно за градење, со подзаконски акт подетално ќе ги утврди информациите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Издавањето на дозволи, освен засновањето на правата на службеност, потребни за распоредување на елементи на мрежи со многу висок капацитет и/или придружни објекти не е предмет на дополнителни надоместоци, согласно член 32 од овој закон.

(5) Одредбите од овој член се применуваат без да се во спротивност со членот 72 од овој закон.

(6) Во прописите од областа на градењето и градежното земјиште, се утврдаат рокови со цел да се забрза постапката за издавање на дозволи за распоредување мрежи со многу висок капацитет и/или придружни објекти.“

Член 14

Насловот пред член 62 и членот 62 се менуваат и гласат:

„Физичка инфраструктура во зградата и оптички влакна

Член 62

(1) Сите новоизградени згради и згради кои се подложни на значителна реконструкција, вклучително и елементи во заедничка сопственост, мора да бидат опремени со физичка инфраструктура во зградата подготвена за поставување на оптички влакна и кабли за оптички влакна во зградата, вклучително и поврзување до физичката точка каде што крајниот корисник се поврзува на јавна кабелска електронска комуникациска мрежа.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, новоизградени повеќестанбени згради или повеќестанбени згради на кои се врши значителна реконструкција се должни да бидат опремени и со пристапна точка.

(3) Сите згради, вклучително и нивните елементи во заедничка сопственост, подложени на значителна реконструкција согласно прописите што ја уредуваат областа на енергетска ефикасност, треба да бидат опремени со физичка инфраструктура во зградата подготвена за оптички влакна и кабли за оптички влакна во зградата, вклучително и поврзување до физичката точка каде што крајниот корисник се поврзува на јавна кабелска електронска комуникациска мрежа, доколку тоа не ги зголеми несразмерно трошоците за работите за реконструкција и доколку тоа е технички изводливо. Сите повеќестанбени згради кои се подложени на значителна реконструкција, исто така, треба да бидат опремени со пристапна точка.

(4) Агенцијата во соработка со институцијата надлежна за стандардизација, усвојува листа на релевантни стандарди или технички спецификации кои се неопходни за спроведување на ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

(5) Стандардите или технички спецификации од ставот (4) на овој член лесно ќе овозможат вообичаени активности за одржување на поединечните оптички влакна што ги користи секој оператор за да обезбеди услуги за мрежи со многу висок капацитет, при што со стандардите и техничките спецификации ќе треба да се утврдат најмалку:

а) спецификациите за пристапна точка на зградата и спецификации на интерфејс на влакна;

б) спецификациите за кабли;

в) спецификациите на штекер;

г) спецификациите на цевки или микроканални;

д) техничките спецификации потребни за да се спречат пречки со електричните кабли;

ф) минималниот радиус на свиткување; и

е) техничките спецификации за инсталација на кабли.

(6) Агенцијата врши надзор за проверка на усогласеност со стандарди и техничките спецификации на зградите на лице место или нивен репрезентативен примерок наведени во ставови (4) и (5) на овој член.

(7) На одредени категории на згради, каде што усогласеноста со ставовите (1), (2) и (3) на овој член е непропорционална, во однос на трошоците за индивидуалните или заедничките сопственици врз основа на објективни елементи (финансиски, економски, структурни и технички елементи и карактеристики на зграда) не се применуваат одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

(8) Агенцијата во соработка со Министерството надлежно за градење ги одредуваат категориите на згради од ставот (7) на овој член врз основа на соодветно оправдани и пропорционални причини, имајќи ги во предвид објективните елементи.

(9) На одредени видови на згради како што се специфичните категории споменици, историски градби, воени згради и згради што се користат за цели на националната безбедност, не се применуваат одредбите од ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член.

(10) Агенцијата во соработка со Министерствата надлежни за градење, животната средина, културното наследство и јавната безбедност ги одредуваат видовите на згради од ставот (9) на овој член врз основа на соодветно оправдани и пропорционални причини и истите се објавуваат на ЕТИ.“.

Член 15

Насловот пред член 65 и членот 65 се менуваат и гласат:

„Пристап до постоечка физичка инфраструктура

Член 65

(1) Секој мрежен оператор и институција од јавниот сектор обезбедува информации за својата физичка инфраструктура согласно член 66 од овој закон, со цел поставување елементи на мрежа со многу висок капацитет.

(2) Мрежниот оператор или институцијата од јавниот сектор, согласно ставот (1) на овој член, врз основа на добиено писмено барање од оператор е должен на истиот да му овозможи пристап до неговата физичка инфраструктура со цел поставување елементи на мрежа со многу висок капацитет и придружни објекти, под фер и разумни услови, вклучително и цени. Во писменото барање треба да се наведе опис на елементите на физичката инфраструктура, односно изведбата за кои е побаран пристапот, вклучително и временската рамка на изведбата.

(3) На барање на оператор, правни лица кои се закупци на земјиште или се носители на други стварни права врз земјиште, различни од правото на сопственост, на кое се

планирани или се изградени објекти со цел распоредување на елементи на мрежи со многу висок капацитет, или кои управуваат со договори за закуп во име на сопствениците на земјиштето, преговараат со добра волја со оператори за пристап до земјиштето со цел распоредување на мрежи со многу висок капацитет, вклучително и за цена што ги одразува пазарните услови и е во согласност со прописите на облигациони односи.

(4) Операторите и правните лица од ставот (3) на овој член ја известуваат Агенцијата за склучените договори, вклучително и договорената цена, во рок од 30 дена од денот на склучувањето на договорот.

(5) Агенцијата со подзаконски акт ќе ги утврди формата и содржината на договорите од ставовите (3) и (4) на овој член, како и начинот и барањата за склучување на истите, вклучувајќи ја и цената за пристап што ги одразува пазарните услови.

(6) Сопствениците на приватни објекти за комерцијална намена кои не се во сопственост или контрола на мрежен оператор се должни, по писмено барање на оператор, да исполнат разумни барања за пристап до приватните објекти за комерцијална намена, вклучително и покриви, со цел инсталација на елементи на мрежи со многу висок капацитет или поврзана опрема, под фер и разумни услови и по цена што ги одразува пазарните услови, ако кумулативно се исполнети следниве услови:

а) приватниот објект за комерцијална намена се наоѓа во рурална или оддалечена област согласно закон;

б) во областа не постои мрежа со многу висок капацитет од истиот тип (фиксна или мобилна) како таа што барателот на пристап има намера да ја распореди во областа за која е поднесено барањето за пристап, ниту пак постои план за нејзино распоредување согласно информациите објавени преку ЕТИ на датумот на барањето и

в) нема физичка инфраструктура во областа која е во сопственост или контрола на мрежни оператори или институции од јавниот сектор и е технички погодна за поставување на мрежи со многу висок капацитет.

(7) Владата со одлука и единиците на локалната самоуправа, со одлука на советот на предлог на градоначалникот можат да утврдат категории на приватни објекти за комерцијална намена што се изземени од обврската од ставот (6) на овој член поради јавна безбедност, одбрана, сигурност, јавно здравје, архитектонска, историска, верска или еколошка вредност, кои се објавуваат преку ЕТИ.

(8) При утврдување на фер и разумни услови за обезбедување на пристап, вклучително и на цените, а со цел да се избегнат превисоки цени, мрежните оператори и институциите од јавниот сектор кои поседуваат или контролираат физичка инфраструктура, имаат обврска најмалку да ги земат предвид следниве критериуми:

а) важечките договори и комерцијални услови договорени меѓу операторите кои бараат пристап и мрежните оператори или институциите од јавниот сектор кои дозволуваат пристап до физичката инфраструктура;

б) потребата давателот на пристап да обезбеди фер можност за поврат на трошоците кои ги прави за обезбедување пристап до неговата физичката инфраструктура, земајќи ги предвид специфичните услови на Република Северна Македонија (географски, демографски, економски, пазарни и регулаторни карактеристики), деловните модели и сите тарифни структури утврдени за да се обезбеди фер можност за наплата на трошоците. За

давател на пристап на електронска комуникациска мрежа се земаат предвид сите обврски наметнати од Агенцијата;

в) дополнителни трошоци за одржување и адаптација што произлегуваат од обезбедување пристап до соодветна физичка инфраструктура;

г) влијанието на бараниот пристап врз бизнис планот на давателот на пристап, вклучително и инвестициите во физичката инфраструктура до која е побаран пристапот;

д) во случај на пристап до физичка инфраструктура на оператор, согласно став (20) на овој член, а особено:

- економската исплатливост на инвестициите врз основа на нивниот профил на ризик;

- потребата за правичен поврат на инвестицијата и за кој било временски распоред за таквото враќање на инвестицијата;

- влијанието на пристапот врз хиерархијата на конкуренцијата и ефектите врз цените и повратот на инвестициите;

- каква било амортизација на мрежните средства во моментот на барањето за пристап;

- која било бизнис одлука што ја поткрепува инвестицијата во моментот кога била направена, особено за инвестирање во физичката инфраструктура што се користи за обезбедување на поврзување и

- каква било претходно понудена можност на барателот на пристап за заедничко инвестирање во распоредување на физичката инфраструктура согласно член 103 од овој закон или за заедничко распоредување на физичка инфраструктура и

ѓ) кога се разгледува потребата на операторите за правичен поврат на инвестицијата што ги одразува релевантните пазарни услови, нивните различни деловни модели, особено во случај на операторите кои примарно обезбедуваат придружни објекти и нудат физички пристап до повеќе од еден оператор кој обезбедува, или кој е овластен да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи.

(9) Мрежните оператори и институциите од јавниот сектор кои поседуваат или контролираат физичка инфраструктура може да одбијат пристап до одредена физичка инфраструктура врз основа на една или повеќе од следниве основи:

- физичката инфраструктура до која е побаран пристап не е технички погодна за воведување на кој било од елементите на мрежи со многу висок капацитет наведени во ставот (2) на овој член,

- нема достапност на простор за распоредување на елементите на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти од ставот (2) на овој член, вклучително и идните потреби за простор на мрежниот оператор кои треба да бидат детално поткрепени и образложени врз основа на повикување на јавно достапни инвестициски планови или со доследно применет процент од капацитетот резервиран за идни потреби, во споредба со целиот капацитет на физичката инфраструктура,

- постоење на оправдани причини поврзани со сигурноста, националната безбедност и заштитата на јавното здравје,

- постоење на соодветно оправдани причини во врска со интегритетот и безбедноста на која било мрежа, особено националната критична инфраструктура,

- постоење на соодветно оправдан ризик од сериозни интерференции на планираните електронски комуникациски услуги со обезбедување на други услуги преку истата физичка инфраструктура или

- достапноста на применливи алтернативни средства за пасивен пристап до физичка инфраструктура на големо до електронските комуникациски мрежи, соодветни за обезбедување на мрежи со многу висок капацитет, и понудени под фер и разумни услови, кои се обезбедени од истиот мрежен оператор, или во случај на рурални или оддалечени области каде што мрежата од големопродажба е обезбедена од страна на големопродажен оператор во сопственост или контролиран од институција од јавниот сектор.

(10) Мрежните оператори и институциите од јавниот сектор кои поседуваат или контролираат физичка инфраструктура, може да одбијат пристап до одредена физичка инфраструктура каде што постојат остварливи алтернативни средства за недискриминаторски отворен активен пристап на големо до мрежи со многу висок капацитет кои се обезбедени од истиот мрежен оператор или од истата институција од јавниот сектор, под услов да се исполнети двата од следниве услови:

- алтернативни средства за пристап на големо се нудат под фер и разумни услови, вклучително и цената;

- проектот за распоредување на операторот што го поднесува барањето се однесува на истата област на покриеност каде не постои друга оптичка мрежа што ја опслужуваат таа област на покриеност што ги поврзува објектите на крајните корисници.

(11) Во случаите на одбивање од ставовите (9) и (10) на овој член, мрежниот оператор или институцијата од јавниот сектор кој ја поседува или ја контролира физичката инфраструктура се должни во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член, писмено да го известат барателот за одбивање на неговото барање и да ги наведат причините за одбивање.

(12) Во случаите на одбивање од ставовите (9) и (10) на овој член на барањето за пристап до национална критична инфраструктура, мрежниот оператор или институцијата од јавниот сектор кој ја поседува или ја контролира националната критична инфраструктура се должни во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член, писмено да го известат барателот за одбивање на неговото барање без да ги наведат причините за одбивање.

(13) Доколку барањето од ставот (2) на овој член е одбиено или пак не е постигнат заеднички договор за бараниот пристап во рок од два месеца од денот на приемот на барањето, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон.

(14) Агенцијата, согласно членот 66 од овој закон, обезбедува координација на барањата за пристап до физичката инфраструктура, преку правни и технички совети во случај на преговарање за условите за пристап се со цел олеснување на обезбедувањето на информации преку ЕТИ.

(15) Одредбите од ставовите (1), (2), (8) и (9) од овој член не се однесуваат на физичката инфраструктура на која Агенцијата веќе има наметнато обврски утврдени во членовите 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99 и 103 од овој закон.

(16) Одредбите од ставовите (1), (2), (8) и (9) на овој член не се однесуваат на физичката инфраструктура со архитектонска, историска, верска или еколошка вредност

или од причини поврзани со сигурност, национална безбедност и заштитата на јавното здравје.

(17) Владата со одлука и единиците на локалната самоуправа со одлука на советот на предлог на градоначалникот утврдуваат физичка инфраструктура или категории на физичка инфраструктура согласно став (16) на овој член, кои се објавуваат преку ЕТИ.

(18) Мрежниот оператор има право да понуди пристап до својата физичка инфраструктура за целите на распоредување на мрежи различни од електронските комуникациски мрежи или придружните објекти.

(19) По исклучок на ставовите (6) и (7) на овој член, одредбите на овој член не се во спротивност со:

- прописите кои што ја пропишуваат сопственоста на физичката инфраструктура каде што мрежниот оператор или институцијата на јавниот сектор не е сопственик и
- правото на сопственост на која било трета страна (сопственици на земјиште, сопственици на приватен имот, или каде што е применливо, правата на закупците).

(20) Агенцијата, заедно со засегнатите страни согласно овој член, земајќи ја предвид добрата пракса и преку соработка со Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК) утврдува упатство за пристап до постоечка инфраструктура.“.

Член 16

Членот 66 се менува и гласи:

„(1) Агенцијата преку јавно достапна Географски информациски систем (ГИС) платформа обезбедува Единствена точка за информации (ЕТИ) со цел заинтересираните страни, покрај другото, да добијат информации, во однос на постоечката физичка инфраструктура на мрежните оператори и тоа: геореференцирана локација и траса, податоци за видот, основните технички карактеристики и хоризонталната и вертикалната поставеност на подземните и надземните инфраструктурни објекти и придружната инсталација, податоци за постоечко користење, како и податоци за мрежните оператори кои управуваат со истите и нивен контакт.

(2) Секој оператор може да бара пристап до физичка инфраструктура во согласност со член 65 од овој закон, и најмалку до следните минимални информации за постојната физичка инфраструктура, во електронска форма преку ЕТИ и тоа:

- а) геореференцирана локација и траса;
- б) податоци за вид и постоечко користење на инфраструктура и
- в) лице за контакт.

(3) Минималните информации од ставот (2) на овој член мора да бидат достапни, под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови во рок од најдоцна десет работни дена од денот на поднесувањето на барањето за пристап до информации.

(4) По исклучок на ставот (3) на овој член рок може да се продолжи само еднаш за пет работни дена за соодветно оправдани случаи, за што истите се известуваат преку ЕТИ.

(5) Секој оператор кој бара пристап до информации во согласност со ставот (2) на овој член ја наведува географската област во која предвидува распоредување на елементи на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти.

(6) Пристапот до минималните информации од ставот (2) на овој член може да биде ограничен или одбиен под услов да е неопходно да се обезбеди безбедност на одредени

објекти во сопственост или контролирани од институции од јавниот сектор, безбедност на мрежите и нивниот интегритет, национална безбедност, безбедност на националната критична инфраструктура, јавното здравје или сигурност, или поради причини на доверливост или оперативни и деловни тајни.

(7) Покрај минималните информации од ставот (2) на овој член, Агенцијата може да побара од операторите дополнителни информации за постојната физичка инфраструктура, како што се информации за стапката на искористеност на физичката инфраструктура.

(8) Мрежните оператори и институциите од јавниот сектор ги ставаат на располагање најмалку минималните информации од ставот (2) на овој член и, каде што е применливо, дополнителните информации наведени во ставот (7) на овој член преку ЕТИ во електронска форма. Мрежните оператори и институциите од јавниот сектор се должни навремено и редовно да ги ажурираат тие информации.

(9) Во случај мрежните оператори или институциите од јавниот сектор да не ги стават на располагање информациите од ставот (8) на овој член, Агенција ќе достави барање за истите да бидат достапни во електронска форма преку ЕТИ, а мрежните оператори или институциите од јавниот сектор се должни во рок од десет работни дена од денот на приемот на барањето да ги направат достапни.

(10) Мрежните оператори и институциите на јавниот сектор ги исполнуваат разумните барања за теренски истражувања на специфични елементи од нивната физичка инфраструктура по конкретно писмено барање на операторот.

(11) Секој оператор кој бара пристап согласно ставот (10) на овој член треба да ги специфицира елементите на соодветната физичка инфраструктура со цел да се распоредат елементи на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти. Пристапот до теренските истражувања на наведените елементи на физичката инфраструктура се одобрува под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови во рок од еден месец од денот на приемот на барањето.

(12) Пристапот до теренските истражувања од ставот (11) на овој член може да биде ограничен или одбиен под услов да е неопходно да се обезбеди безбедност на одредени објекти во сопственост или контролирани од институции од јавниот сектор, безбедност на мрежите и нивниот интегритет, национална безбедност, безбедност на националната критична инфраструктура, јавното здравје или сигурност, или поради причини на доверливост или оперативни и деловни тајни.

(13) Врз основа на соодветно оправдани и пропорционални причини, националната критична инфраструктура или делови од неа, не подлежат на примената на одредбите од ставовите (2), (3), (4), (5), (6), (8), (9), (10), (11) и (12) на овој член.

(14) Одредбите од ставовите (2), (3), (4), (5), (6), (8), (9), (10), (11) и (12) на овој член не се применуваат кога:

а) физичката инфраструктура не е технички погодна за распоредување на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти;

б) обврската да се обезбедат информации за одредени постојни типови физичка инфраструктура во согласност со став (2) на овој член, би била непропорционална, врз основа на анализа на трошоците и придобивките спроведена од Агенцијата и по консултации со засегнатите страни или

в) физичката инфраструктура не подлежи на обврски за пристап во согласност со член 65 ставови (13) и (14) од овој закон.

(15) Доколку барањето од ставот (11) на овој член е ограничено или одбиено спротивно на ставовите (12), (13) и (14) на овој член или пак не е постапено по барањето во рок од еден месец од денот на приемот на барањето, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон.

(16) Оправданоста, критериумите и условите за примена на ставот (14) на овој член се објавуваат преку ЕТИ.

(17) Операторите кои добиваат пристап до информациите во согласност со овој член преземаат соодветни мерки за да обезбедат почитување на доверливоста, како и на оперативните и деловните тајни, за таа цел, тие ги чуваат информациите доверливи и ги користат само за целите на распоредување на нивните мрежи.“.

Член 17

Членот 68 се менува и гласи:

„(1) Институциите од јавниот сектор кои поседуваат или контролираат физичка инфраструктура и мрежните оператори имаат право да преговараат за договори за координација на градежните работи, вклучително и за распределба на трошоците, со операторите со цел да се распоредат елементи на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти.

(2) Кога се изведуваат, или се планира да се изведат, директно или индиректно, градежни работи кои се целосно или делумно финансирани од јавни средства, институциите од јавниот сектор кои поседуваат или контролираат физичка инфраструктура и мрежните оператори се усогласуваат со секое разумно писмено барање од операторите за координација на тие градежни работи под транспарентни и недискриминаторски услови со цел да се распоредат елементи на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти.

(3) Институцијата од јавниот сектор и мрежниот оператор од ставот (1) на овој член ќе постапат по барањето од ставот (2) на овој член, доколку се исполнети следните услови:

а) координацијата на градежните работи нема да предизвика никакви неповратни дополнителни трошоци вклучително и оние предизвикани од дополнителни одложувања за мрежниот оператор или институцијата од јавниот сектор од ставот (1) на овој член кои првично ги планирале предметните градежните работи, без да се загрози можноста засегнатите страни да се договорат за распределба на трошоците;

б) мрежниот оператор или институцијата од јавниот сектор од ставот (1) на овој член кои првично ги планирале градежните работи продолжуваат да ја контролираат координацијата на работите;

в) барањето се поднесува што е можно поскоро а, во случај на потребна дозвола за градежните работи, барањето се поднесува најмалку еден месец пред поднесувањето на конечниот проект до надлежниот орган за издавање на одобрение за градење.

(4) Барањата за координација на градежните работи поднесени од оператор кој обезбедува, или е овластен да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи, на јавно претпријатие кое е контролирано од институција од јавниот сектор и кое обезбедува, или е овластено да обезбедува, јавни електронски комуникациски мрежи, може да се

сметаат за неразумни во случај градежните работи да придонесат за распоредување на мрежи со многу висок капацитет, под услов тие мрежи со многу висок капацитет да се наоѓаат во рурални или оддалечени области, да се во сопственост или контролирани од институција од јавниот сектор и кои се управуваат само на големо.

(5) Барањето за координација на градежните работи поднесено од оператор кој обезбедува или е овластен да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи на оператор кој обезбедува или е овластен да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи, може да се смета за неразумно кога се исполнети следниве услови:

- а) барањето се однесува на област која била предмет на еден од следните случаи:
 - преглед на покриеност со широкопојасни мрежи, вклучително и мрежи со многу висок капацитет, согласно член 67 од овој закон;
 - покана да се изјасни за намерата за распоредување мрежи со многу висок капацитет во согласност со член 67 ставови (9), (10), (11) и (12) од овој закон;
 - јавна консултација за примена на прописите за државна помош.

б) операторот барател не ја изразил својата намера да распореди мрежи со многу висок капацитет во областа наведена од точка а) на овој став, во кои било од случаите опфатени во точка а) на овој став што го опфаќа периодот во кој е поднесено барањето за координација.

(6) Ако барањето за координација се смета за неразумно врз основа на став (5) на овој член, операторот што обезбедува или е овластен да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи што ја одбил координацијата на градежните работи, распоредува физичка инфраструктура со доволен капацитет за да одговори на можните идни разумни потреби за пристап од трета страна.

(7) Агенцијата и органот надлежен за работите од областа на градење, врз основа на соодветно оправдани и пропорционални причини, ги утврдуваат видовите градежни работи кои се сметаат за ограничени во обем, како што се вредност, големина или времетраење, или кои се поврзани со националната критична инфраструктура што може да биде изземена од обврската за координација на градежните работи во согласност со ставовите (2) и (3) на овој член.

(8) Оправданоста, критериумите и условите за примена на ставот (7) на овој член се објавуваат преку ЕТИ.

(9) Институциите од јавниот сектор и мрежни оператори од ставот (1) на овој член нема да ги применуваат ставовите (2), (3), (5) и (6) на овој член, на видовите градежни работи кои се однесуваат на националната критична инфраструктура или од причини поврзани со националната безбедност, согласно став (7) на овој член.

(10) Институциите од јавниот сектор и мрежните оператори од ставот (1) на овој член може да одлучат да не ги применуваат ставовите (2), (3), (5) и (6) на овој член на видовите градежни работи кои се сметаат за ограничени во обемот во согласност со ставот (7) на овој член.

(11) Агенцијата со подзаконски акт ја утврдува пропорционалната распределба на трошоците поврзани со координацијата на градежните работи, барањата за решавање спорови за координација на градежни работи и барањата за обезбедување доволен капацитет за одговор на можни идни разумни потреби при одбивање координација на

градежните работи, земајќи ги во предвид воспоставените начела, специфичните ситуации и насоките на Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК).

(12) Доколку институцијата од јавниот сектор или мрежниот оператор во однос на барањето од ставот (2) на овој член постапил спротивно на ставот (3) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон.

(13) Доколку од страна на институцијата од јавниот сектор или од страна на мрежниот оператор барањето од ставот (2) на овој член се смета за неразумно спротивно на ставовите (4), (5), (7), (9) и (10) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон.“

Член 18

По членот 68 се додава нов наслов и нов член 68-а кои гласат:

„Транспарентност во однос на планираните градежни работи

Член 68-а

(1) Со цел да се овозможи преговарање за договори за координација на градежните работи наведени во член 68 од овој закон, секој мрежен оператор и институција од јавниот сектор кои поседуваат или контролираат физичка инфраструктура ги ставаат на располагање во електронска форма преку ЕТИ следниве минимални информации и тоа:

- геореференцираната локација и видот на работите;
- вклучените елементи на физичката инфраструктура;
- планираниот датум за започнување на работите и нивно времетраење;
- планираниот датум за поднесување на финалниот проект до надлежните органи за издавање дозволи, каде што е применливо и
- лица за контакт.

(2) Мрежниот оператор и институција од јавниот сектор од ставот (1) на овој член, обезбедуваат информациите од ставот (1) на овој член за планираните градежни работи поврзани со нивната физичка инфраструктура, да се точни, ажурирани и навремено обезбедени, преку ЕТИ.

(3) Мрежниот оператор преку ЕТИ ги прави достапни податоците во однос на неговите планирани градежни работи за следните шест месеци, вклучувајќи ги и планираните градежни работи за кои е предвидено одобрение за градење, но не подоцна од два месеца пред првото поднесување на барање за одобрение за градење.

(4) Операторите имаат право да пристапат до минималните информации наведени во став (1) на овој член во електронска форма, по образложено барање, преку ЕТИ, во кое се наведува областа во која операторот барател предвидува распоредување на елементи на мрежи со многу висок капацитет или придружни објекти.

(5) Во рок од 10 работни дена од денот на приемот на барањето од ставот (4) на овој член, бараните информации се ставаат на располагање под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови.

(6) Во соодветно оправдани случаи рокот од ставот (5) на овој член може да се продолжи еднаш за пет работни дена.

(7) Пристапот до минималните информации од ставот (1) на овој член може да биде ограничен или одбиен само онаму каде што е неопходно за да се обезбеди безбедност на

мрежите и нивниот интегритет, националната безбедност, безбедноста на критичната инфраструктура, јавното здравје или сигурност, или поради причини на доверливост или оперативни и деловни тајни.

(8) Агенцијата и Министерството за работите од областа на градењето, врз основа на соодветно оправдани и пропорционални причини, ги утврдуваат видовите градежни работи кои се сметаат за ограничени во обем, како што се вредност, големина или времетраење, или кои се поврзани со националната критична инфраструктура, како и итни случаи или причини поврзани со националната безбедност што би оправдале да не подлежат на обврската да се стават на располагање минималните информации утврдени во став (1) на овој член.

(9) Оправданоста, критериумите и условите за примена на ставот (8) на овој член се објавуваат преку ЕТИ.

(10) Институциите од јавниот сектор и мрежните оператори од ставот (1) на овој член нема да ги применуваат ставовите (1), (2), (3), (4), (5) и (6) на овој член, на видовите градежни работи кои се однесуваат на националната критична инфраструктура или од причини поврзани со националната безбедност, согласно ставовите (8) и (9) на овој член.

(11) Институциите од јавниот сектор и мрежните оператори од ставот (1) на овој член може да одлучат да не ги применуваат ставовите (1), (2), (3), (4), (5) и (6) на овој член на видовите градежни работи кои се сметаат за ограничени во обемот, како и поради итни причини согласно ставовите (8) и (9) на овој член.

(12) Доколку барањето од ставот (4) на овој член е ограничено или одбиено спротивно на ставовите (7), (8) и (10) на овој член или пак не е постапено по барањето во роковите утврдени во ставовите (5) и (6) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон.“.

Член 19

Насловот на член 69 и членот 69 се менуваат и гласат:

„Пристап до физичката инфраструктура во зградата

Член 69

(1) Имател на правото за користење на пристапна точка и физичка инфраструктура за големи брзини во зграда, врз основа на добиено разумно писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, е должен на истиот, под фер, разумни и недискриминаторски услови, вклучително и цената, онаму каде што е соодветно да му овозможи пристап до пристапна точка и физичката инфраструктура за големи брзини во зградата.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член кој бара пристап, без да е во спротивност со правата на сопственост, има право да ја воведне својата мрежа на сопствен трошок до пристапната точка.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член кој бара пристап има право да пристапи до која било постојна физичка инфраструктура во зградата со цел распоредување елементи на мрежи со многу висок капацитет во случај кога дуплирањето е технички невозможно или економски неефикасно.

(4) Во отсуство на достапна физичка инфраструктура во зградата подготвена за инсталација на оптички влакна, секој оператор има право да ја постави својата мрежа во

просториите на корисникот, врз основа на договорот со сопственикот и/или корисникот, во согласност со овој закон и прописите од областа на сопственоста, домувањето, градењето, облигационите односи и имотно-правните односи, користејќи ја постојната физичка инфраструктура во зградата, до степен до кој е пристапна и достапна согласно став (1) на овој член, и под услов да го минимизира влијанието врз приватната сопственост на трети страни.

(5) Одредбите на овој член не се во спротивност со правото на сопственост на сопственикот на пристапната точка или физичката инфраструктура во зградата каде што носителот на правото на користење на таа инфраструктура или пристапна точка не е нејзин сопственик, и на правото на сопственост на други трети страни, како што се сопственици на земјиште и сопственици на згради.

(6) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, не е постигнат договор за пристап, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно членот 52 од овој закон.

(7) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (6) на овој член ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(8) Оператор на јавни електронски комуникациски мрежи на кого му е овозможен пристапот согласно ставовите (1) и (2) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на склучувањето на договорот за пристап, на Агенцијата да и достави информации во врска со реализацијата на пристапот, заради овозможување достапност до тие информации преку ЕТИ согласно членот 66 од овој закон.

(9) Агенцијата во соработка со засегнатите страни согласно овој член, земајќи ја во предвид добрата пракса и преку соработка со Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК) утврдува упатство за барањата за пристап до физичката инфраструктура во зградата, вклучително и за примената на фер и разумни услови.

(10) Агенцијата ги утврдува формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член.“.

Член 20

Во член 81 став (1) во алинејата 3 зборовите „на давателите“ се заменуваат со зборовите „во оправдани случаи на давателите“.

Во алинејата 4 по зборовите „телевизиско емитување“ се додаваат зборовите „и сродни комплементарни услуги“.

Во ставот (3) по втората реченица се додава нова трета реченица која гласи:

„Обврските за пристап што се наметнуваат може да вклучуваат специфични правила за пристап до такви мрежни елементи и до придружни објекти и придружни услуги, за транспарентност и недискриминација и за распределба на трошоците за пристап, кои, каде што е соодветно, се прилагодуваат за да се земат предвид факторите на ризик.“.

Во став (4) по првата реченица се додаваат две нови реченици кои гласат:

„При одредувањето на обемот на проширувањето надвор од првата точка на концентрација или дистрибуција, Агенцијата ќе ги земе предвид упатствата на Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК). Доколку е оправдано од технички или економски причини, Агенцијата може да наметне обврски за активен или виртуелен пристап.“.

Во ставот (7) во воведната реченица по зборовите „може на операторите“ се додаваат зборовите „или на мрежните оператори“.

Член 21

Во член 82 по ставот (2) се додаваат три нови става (3), (4) и (5) кои гласат:

„(3) Операторот кој е сопственик на електронска комуникациска инфраструктура и придружни објекти ги разгледува барањата од оператори баратели по редоследот по кој се примени таквите барања и во зависност од степенот на достапност на слободен простор во неговата инфраструктура.

(4) Доколку операторот од став (3) на овој член не одговори на барањето на оператор барател во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето, ќе се смета дека одбил да го склучи договорот од став (2) на овој член.

(5) Во случај на спор во врска со ставовите (2), (3) и (4) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон. Агенцијата, имајќи ги предвид принципот на пропорционалност, транспарентност и недискриминација ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот во најкраток можен рок, но не подолго од два месеци од денот на приемот на барањето, освен во постапки за експропријација за кои се применуваат роковите утврдени во прописите од областа на експропријацијата.“.

Во ставот (3) кој станува став (6) по зборовите „условите за пристап“, се додаваат зборовите „начинот на распределување на трошоците за споделување на објекти или имот и координација на градежни работи“,.

Во ставот (4) кој станува став (7) зборовите „ставот (3)“ се заменуваат со зборовите „ставот (6)“.

Во ставот (5) кој станува став (8) зборовите „ставот (3)“ се заменуваат со зборовите „ставот (6)“.

Член 22

Во член 94 став (1) во алинејата 3 по зборот „мрежите“ се додаваат зборовите „и планираниот развој на мрежите“.

Член 23

Во член 105 во ставот (2) зборовите „организациите и“ се бришат.

Во ставот (3) зборот „задолжи“ се заменува со зборот „извести“, а по зборовите „фиксна локација“ се додаваат зборовите „во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето“.

По ставот (3) се додаваат два нови става (4) и (5) кои гласат:

„(4) Агенцијата во рок од 15 дена од денот на приемот на понудата, донесува решение за прифаќање на понудата за посебни тарифни опции или на пакетите од ставот (3) на овој член со кое ќе го задолжи операторот на универзална услуга да ги корегира малопродажните цени од ставот (2) на овој член.

(5) Доколку Агенцијата утврди дека понудата за посебни тарифни опции или пакетите од ставот (3) на овој член, не се прифатливи за потрошувачите со ниски приходи или потрошувачите со посебни социјални потреби, во рок од 15 дена од денот на приемот на понудата донесува решение со кое ќе го задолжи операторот на универзалната услуга да ги корегира малопродажните цени од ставот (2) на овој член со што понудата или пакетите ќе бидат прифатливи за потрошувачите со ниски приходи или потрошувачите со посебни социјални потреби.“.

Во ставот (4) кој станува став (6) по зборот „договорот“ се додаваат зборовите „на начин што кон бројот ќе се реализираат дојдовни повици и од бројот ќе се реализираат појдовни повици“, а по првата реченица се додава нова втора реченица која гласи: „За реализираниот сообраќај во овој период, операторот ќе издаде сметка согласно најнискиот активен пакет во понудата на операторот на универзална услуга.“.

Ставовите (5), (6) и (7) стануваат ставови (7), (8) и (9).

Член 24

Во член 113 во ставот (2) по зборовите „Република Северна Македонија“ се додаваат зборовите „или согласно географскиот преглед на покриеноста со широкопојасни мрежи согласно член 67 став (4) од овој закон“.

Во ставот (3) по зборовите „Република Северна Македонија“ се додаваат зборовите „или согласно географскиот преглед на покриеноста со широкопојасни мрежи согласно член 67 став (4) од овој закон“.

По ставот (6) се додава нов став (7) кој гласи:

„(7) Агенцијата при спроведување на надзорот од ставот (1) на овој член ќе води особена грижа за намалување на нарушувањата на пазарот и при тоа ќе го има предвид обезбедувањето услуги по прифатливи цени кои што нема да отстапуваат од комерцијалните услови, а воедно ќе го заштитат јавниот интерес.“.

Член 25

Во член 114 во ставот (1) по зборовите „крајните корисници“ се додаваат зборовите „и потрошувачите“.

Во ставот (2) во воведната реченица по зборовите „крајни корисници“ се додаваат зборовите „и потрошувачите“.

Член 26

Во насловот пред член 122 зборовите „краен корисник“ се заменуваат со зборовите „потрошувач/краен корисник“.

Во членот 122 во ставот (1) зборовите „крајниот корисник“ се заменуваат со зборовите „потрошувачот/краен корисник“.

Во ставот (8) зборовите „краен корисник“ се заменуваат со зборовите „потрошувач/краен корисник“.

Во ставот (9) зборовите „крајниот корисник“ се заменуваат со зборовите „потрошувачот/крајниот корисник“.

По ставот (9) се додава нов став (10) кој гласи:

„(10) Операторите на јавно достапни електронски комуникациски услуги, освен услугите за пренос на податоци помеѓу машини, се должни да им обезбедат на потрошувачите/крајните корисници концизно и лесно читливо резиме на договорот. Тоа резиме треба да ги содржи главните информации за склучување на договор во согласност со член 123 став (2) од овој закон.“.

Член 27

Во насловот пред член 123 зборовите „краен корисник“ се додаваат зборовите „потрошувач/краен корисник“.

Во членот 123 во ставот (1) зборовите „краен корисник“ се додаваат зборовите „потрошувач/“.

Во ставот (2) во воведната реченица зборовите „крајните корисници“ се заменуваат со зборовите „потрошувачите/крајните корисници“.

Во став (4) пред зборовите „крајниот корисник“ се додаваат зборовите „потрошувачот/“.

Во став (5) пред зборовите „крајните корисници“ се додаваат зборовите „потрошувачите/“, а пред зборовите „крајниот корисник“ се додаваат зборовите „потрошувачот/“.

Член 28

Во член 124 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

„(3) Задолжителното времетраење од ставот (2) на овој член се однесува и на договор склучен помеѓу крајни корисници што не се потрошувачи и операторот на јавно достапни комуникациски услуги кои не се комуникациски услуги помеѓу лица кои не користат нумерација ниту се услуги за обезбедување пренос на податоци помеѓу машини, освен во случај кога крајните корисници не побараат поинаку.“.

Во ставот (3) кој станува став (4) зборовите „ставот (4)“ се заменуваат со зборовите „ставот (5)“.

Ставот (4) станува став (5).

Во ставот (5) кој станува став (6) зборовите „ставовите (2) и (3)“ се заменуваат со зборовите „ставовите (2) и (4)“.

Ставот (6) станува став (7).

Во ставот (7) кој станува став (8) по зборовите „писмено или електронски“ се додаваат зборовите „на траен медиум“.

Во ставот (8) кој станува став (9) по зборовите „Крајниот корисник,“ се додаваат зборовите „освен корисник на комуникациска услуга помеѓу лица која не користи нумерација,“, а зборовите „ставот (7)“ се заменува со зборовите „ставот (8)“.

Во ставот (9) кој станува став (10) зборот „субвенционираната“ се заменуваат со зборовите „задржаната субвенционирана“.

Во ставот (10) кој станува став (11) зборовите „ставовите (7) и (8)“ се заменуваат со зборовите „ставовите (8) и (9)“.

Ставот (11) станува став (12).

Ставот (12) кој станува став (13) се менува и гласи:

„(13) Доколку квалитетот на обезбедените услуги, освен услугата за пристап до интернет или комуникациската услуга помеѓу лица кои не користат нумерација, значително, постојано или често отстапува од договорениот квалитет, крајниот корисник има право да го раскине договорот без плаќање на било каков надоместок за предвремено раскинување на договорот.“.

Во ставот (13) кој станува став (14), зборовите „ставот (8)“ се заменуваат со зборовите „ставот (9)“.

Ставот (14) кој станува став (15) се менува и гласи:

„(15) Доколку крајниот корисник, во моментот на склучувањето на договорот одлучи да ја задржи договорената терминална опрема која е во сопственост на операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги по раскинувањето или по истекот на времетраењето на договорот, износот на надоместокот утврден во моментот на склучување на договорот, одговара на износот намален за вредноста на употребената опрема или амортизираната вредност на опремата во моментот на раскинување или истекувањето на времетраењето на договорот, во согласност со прописите што ги регулираат методите на пресметка и дозволените стапки на амортизација или одговора на

преостанатиот надоместок за услугата што треба да се плати до истекот на времетраењето на договорот, кое од двете е пониско.“.

Ставовите (15) и (16) стануваат ставови (16) и (17).

Член 29

Во член 125 ставот (1) се менува и гласи:

„Оператор кој обезбедува услуга на пристап до интернет или на јавно достапна комуникациска услуга помеѓу лица е должен на јасен, целосен и машински читлив начин, како и во форма достапна на крајните корисници со попреченост, на својата веб-страница да ги објави општите услови во однос на пристапот и користењето на јавните комуникациски услуги што ги обезбедува, а кои треба да ги содржат податоците од ставот (2) на овој член. Во случај на промена на податоците од ставот (2) на овој член, операторот е должен истите да ги ажурира во рок од три дена од денот на промената.“.

Ставот (4) се менува и гласи:

„Операторот од ставот (1) на овој член е должен општите услови кои ги содржат податоците од ставот (2) на овој член, како и сите нивни промени, да и ги достави на Агенцијата, најмалку осум дена пред нивното објавување.“.

Во ставот (5) во воведната реченица по зборовите „крајните корисници“ се додава зборот „бесплатен“.

По ставот (7) се додава нов став (8) кој гласи:

„(8) Трети страни имаат бесплатен пристап до информациите содржани во независната алатка за споредба од ставот (5) на овој член.“.

Член 30

Во член 127 став (1) во алинејата 2 зборовите „избор на оператор“ се заменуваат со зборовите „корист од избор на оператор“.

Член 31

Во член 129 по алинејата 2 се додава нова алинеја 3 која гласи:

„- контрола на трошоци,“.

Член 32

По членот 129 се додава нов наслов и нов член 129-а кои гласат:

„ Телефонски именици и телефонска служба за информации

Член 129-а

(1) Корисниците на јавни телефонски услуги имаат право да бидат вклучени во јавниот именик од членот 108 од овој закон, како и право нивните податоци да им бидат достапни на обезбедувачите на телефонските служби за информации и/или телефонските именици во согласност со ставот (2) на овој член.

(2) Операторите кои на корисниците им доделуваат телефонски броеви се должни да ги исполнат сите оправдани барања за добивање на податоци за нивните претплатници од страна на јавно достапни телефонски служби за информации и телефонски именици, во претходно договорена форма и при тоа треба да се почитуваат принципите на објективност, фер, недискриминација и цени ориентирани на трошоци.

(3) Операторите се должни на сите крајни корисници на јавни телефонски услуги да им обезбедат пристап до телефонските служби за информации.

(4) Агенцијата може на операторите кои го контролираат пристапот на крајните корисници да им наметне обврски и услови со цел да се исполни обврската од ставот (3) на овој член, кои треба да бидат објективни, правични, недискриминаторски и транспарентни.

(5) Операторите кои на корисниците им доделуваат телефонски броеви се должни своите корисници, бесплатно и пред да бидат вклучени во телефонски именик да ги известат за целта на печатениот или електронскиот телефонски именик кој може да се добие и преку телефонски служби за информации, во кои нивните лични податоци ќе бидат вклучени, како и за сите натамошни можности за употреба на нивните лични податоци согласно овој закон.

(6) Операторите кои на корисниците им доделуваат телефонски броеви имаат право да ги вклучат своите корисници и да ги објават само оние лични податоци на своите корисници во телефонските именици и телефонските служби за информации, само доколку корисниците претходно дале согласност за тоа. Доколку личните податоци од телефонските именици ќе се користат за цели различни од пребарување на податоци за лица врз основа на име и други неопходни минимални податоци за идентификација, од корисникот треба за тоа да се бара дополнителна согласност.

(7) На корисниците мора да им биде овозможено да определат дали и кои од нивните лични податоци наведени во членот 121 став (5) од овој закон, ќе бидат внесени во телефонскиот именик. Корисникот има право, по претходно доставено барање до операторот, бесплатно да ги промени или дополни личните податоци од ставот (6) на овој член или да ја повлече согласноста за негово вклучување во телефонските именици и телефонските служби за информации.

(8) Одредбите од ставовите (5), (6) и (7) на овој член се однесуваат само на корисниците кои се физички лица, а не вршат дејност.“.

Член 33

Во член 132 ставот (1) се менува и гласи:

„Операторот е должен да преземе мерки за обезбедување на безбедноста на јавната електронска комуникациска мрежа и користењето на електронските комуникациски услуги во случаи на големи прекини на мрежата, воена состојба, вонредна состојба, природни катастрофи, како и други вонредни ситуации.“.

По ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3) кои гласат:

„(2) Мерките од ставот (1) на овој член треба да обезбедат најголема можна достапност на услугите за говорна комуникација и услугите за пристап до интернет, кои се обезбедуваат преку јавни електронски комуникациски мрежи, со цел непречен пристап до

услугите за итни случаи и непречен пренос на јавни предупредувања, во вонредни ситуации, како и во случај на исклучително тежок дефект на мрежата или во случаи на виша сила.

(3) По исклучок на ставовите (1) и (2) на овој член, операторите кои обезбедуваат пристап до јавна електронска комуникациска мрежа можат, без согласност на корисниците, привремено да го ограничат или прекинат пристапот до нивните услуги, доколку тоа е потребно заради реконструкција, модернизација, одржување или во случај на технички пречки или недостатоци во мрежата.“

Во ставот (2) кој станува став (4) во воведната реченица по зборот „Операторите“ се додаваат зборовите „од ставот (3) на овој член“.

Во ставот (3) кој станува став (5) по зборот „Операторите“ се додаваат зборовите „од ставот (3) на овој член“.

Член 34

Во член 133 по ставот (3) се додава нов став (4) кој гласи:

„ (4) Одредбите од ставовите (1) и (3) на овој член се однесуваат и на крајните корисници, освен ако тие изрично не се согласиле да се откажат од сите или делови од можностите утврдени во овие одредби.“.

Член 35

Во член 134 во ставот (4) во воведната реченица зборовите „помеѓу лица“ се бришат.

Член 36

Во член 135 во ставот (2) по првата реченица се додава нова втора реченица која гласи:

„Во текот на патување во други држави, земји членки на Европската унија, крајните корисници со попреченост имаат пристап до службите за итни повици врз основа на еднакви услови што важат и за другите крајни корисници.“.

Во ставот (6) по првата реченицата се додава нова втора реченица која гласи:

„Обезбедувањето на податокот за локација е бесплатно.“.

Член 37

Во член 136 став (2) во алинејата 2 по зборовите „на операторот“ се додаваат зборовите „, вклучително и на земјите членки на Европската Унија и Универзалните меѓународни бесплатни телефонски броеви (UIFN)“.

Член 38

Во член 137 во ставот (1) по првата реченицата се додава нова втора реченица која гласи:

„Повиците на крајните корисници кон бројот 116.000 се бесплатни.“.

Член 39

Во член 138 зборовите „крајните корисници“ се заменуваат со зборовите „засегнатите крајни корисници“.

Член 40

Во член 139 став (1) во точката 3) зборот „копнено“ се заменува со „терестријално“.

Член 41

Насловот пред членот 142 се менува и гласи:

„Заштита на основните права и опфат на примена на одредбите од овој закон во однос на правата на крајните корисници“.

Во членот 142 се додава нов став (1) кој гласи:

„(1) Пристапот и/или користењето на услугите и апликациите од страна на крајните корисници преку електронски комуникациски мрежи се загарантирани со темелните вредности на Уставот на Република Северна Македонија.“.

Во ставот (1) кој станува став (2) зборовите „Одредбите од оваа глава“ се заменуваат со зборовите „ Одредбите од член 131 ставови (1) и (7) и член 141 од овој закон“.

Во ставот (2) кој станува став (3), зборовите „ставот (1)“ се заменуваат со зборовите „ставот (2)“.

Член 42

Во член 143 по ставот (3) се додава нов став (4) кој гласи:

„(4) Управувањето, стратешкото планирање и координација на радиофреквенцискиот спектар, во рамки на надлежностите на Агенцијата, се реализираат преку посебна организациона единица надлежна за управување, стратешко планирање и координација на радиофреквенцискиот спектар.“.

Член 43

Во член 144 се додава нов став (2) кој гласи:

„(2) Агенцијата во соработка со соседните држави на Република Северна Македонија, земјите членки на Европската Унија и со Европската Комисија ја промовира координацијата на пристапот кон политиката за радиофреквенциски спектар во Европската Унија и, каде што е соодветно, ќе ги усогласи условите во однос на достапноста и ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектарот, а особено преку:

а) развивање најдобри практики за прашања поврзани со радиофреквенциски спектар, согласно овој закон;

б) координација на радиофреквенциски спектар со соседните држави на Република Северна Македонија и земјите членки на Европската Унија со цел спроведување на овој закон и

в) координирање со соседните држави на Република Северна Македонија и земјите членки на Европската Унија при доделување на хармонизирани радиофреквенции.“.

Член 44

Во член 147 се додава нов став (1) кој гласи:

„(1) Агенцијата го управува користењето на радиофреквенцискиот спектарот за да се спречи предизвикување прекугранични пречки, и презема потребни мерки во согласност со прописите на Меѓународната унија за телекомуникации (ITU), во соработка со соседните земји на Република Северна Македонија и Групата за политика за радиоспектар (PCPG).“.

Ставовите (1) и(2), стануваат ставови (2) и (3).

По ставот (3) кој станува став (4) се додава нов став (5) кој гласи:

„(5) Радио опремата и елементите на електронски комуникациски мрежи може да се користат на начин и под услови со кој се обезбедува параметрите на електромагнетното поле на одредена локација да не ги надминуваат граничните вредности утврдени во препораките на Меѓународната комисија за заштита од нејонизирачко зрачење (ICNIRP).“.

Во ставот (4) кој станува став (6) зборовите „ставот (3)“ се заменува со зборовите „ставот (4)“.

Во ставот (5) кој станува став (7) зборовите „ставот (3)“ се заменува со зборовите „ставот (4)“.

Член 45

Во член 152 во ставот (2) во воведната реченица зборот „издавање“ се заменува со зборот „користење“.

Во ставот (6) во алинејата 7 зборот „радио“ се заменува со зборот „радиокомуникации“.

Во ставот (9) зборот „радиофреквенциите“ се заменува со зборот „радиофреквенциите“, а зборовите „заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот,“ се бришат.

Член 46

Во член 153 во став (1) зборот „радиофреквенциите“ се заменува со зборот „радиофреквенциите“.

Член 47

Во член 155 по ставот (2) се додава нов став (3) кој гласи:

„(3) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции на оператори, во согласност со меѓународни спогодби и прописи на Европската Унијата, кога употребата на радиофреквенцискиот спектар е усогласена, договорени се услови и постапки за пристап и оператор на кој што се доделува радиофреквенцискиот спектар. Издавањето на

одобрението за користење на радиофреквенции е во постапка согласно овој закон, без наметнување на дополнителни услови, критериуми или постапки со кои би се ограничило, изменило или одложило навременото доделување на радиофреквенцискиот спектар.“.

Ставот (3) станува став (4).

Член 48

Во член 156 во ставот (1) по алинејата 3 се додава нова алинеја 4 која гласи:

„- јавно претпријатие за радио или телевизиско емитување, кога е неопходно да се постигне цел од јавен интерес;“.

Ставот (6) се брише.

Ставовите (7) и (8) стануваат ставови (6) и (7).

Член 49

Во член 157 во ставот (1) по зборовите „одобренија за користење на радиофреквенции“ се додаваат зборовите „, применувајќи ги начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност“.

Во ставот (2) воведната реченица се менува и гласи:

„Кога бројот на одобренија за користење на радиофреквенции е неопходно да биде ограничен, Агенцијата ги утврдува причините за целите што се остваруваат преку конкурентна или компаративна постапка, и каде што е возможно ги квантифицира со цел да се обезбеди.“.

По точката б) се додаваат две нови точки в) и г) кои гласат:

„ в) потреба од заштита од штетни пречки;

г) развој на сигурни услови за споделување на радио спектарот, каде што е соодветно;“.

Точките в) и г) стануваат точки д) и е).

Во ставот (6) во алинејата 1 сврзникот „и“ на крајот од реченицата се заменува со „или“.

Член 50

Во член 168 во ставот (7) зборовите „ , со кое се престанува важноста“ се заменуваат со зборовите „и ќе донесе решение за отповикување“.

Член 51

Во член 175 во ставот (1) зборовите „кои согласно со овој или друг закон вршат дејност од јавен интерес“ се заменуваат со зборовите „под услов да имаат на располагање соодветни ресурси за нумерирање за да се задоволи постојната и предвидливата идна побарувачка“.

Член 52

Во член 178 во точката ж) сврзникот „и“ на крајот од реченицата се заменува со точка и запирка.

Во точката з) точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова точка с) која гласи:

„с) обврска за недискриминација кон други даватели на електронски комуникациски услуги во однос на ресурсите за нумерирање што се користат за давање пристап до нивните услуги.“.

Член 53

По членот 184 се додава нов наслов и нов член 184-а кои гласат:

„Обврска за пренос на една или повеќе радио и/или телевизиски програми

Член 184-а

(1) Агенцијата може, врз основа на одлука на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги кога тоа е неопходно и целисходно, да му определи на операторот кој обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и услуги, обврска за пренос на една или повеќе радио и телевизиски програми во Република Северна Македонија на државно, регионално или локално ниво и дополнителни услуги, како што се услугите за пристапност кои обезбедуваат соодветен пристап до крајните корисници со попреченост, податоци кои ги поддржуваат услугите за програмско мрежно поврзување и електронски програмски водичи, водејќи сметка за начелата на пропорционалност и транспарентност и јавниот интерес.

(2) Обврската за пренос од став (1) на овој член им се определува на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и услуги кога значителен број крајни корисници ја користат електронската комуникациска мрежа на тие оператори како основен начин за прием на радио и/или телевизиски програми и ако тоа е неопходно заради остварување на јасно определени цели од јавен интерес во областа на јавното информирање, кои ги утврдува Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во согласност со посебен закон.

(3) Агенцијата во соработка со Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на секои пет години ја проверува основаноста на определувањето на обврската од став (1) на овој член.“.

Член 54

Во член 185 во ставот (2) зборовите, „на сите радиодифузери“ се заменуваат со зборовите „и согласно Законот за заштитата на конкуренцијата на сите радиодифузери,“.

По ставот (2) се додаваат четири нови става (3), (4), (5) и (6) кои гласат:

„ (3) Доколку, врз основа на анализа на релевантен пазар спроведена согласно со член 85 од овој закон, Агенцијата утврди дека еден или повеќе оператори немаат значителна пазарна моќ на релевантниот пазар, Агенцијата може да ги измени или повлече

обврските наметнати на операторите во врска со системите за условен пристап, во согласност со постапка утврдена со член 13 од овој закон, само до степен до кој:

а) достапноста на крајните корисници до радио и телевизиски емисии и радиодифузни канали и услуги, наведени согласно со член 183 од овој закон и

б) перспективите за ефективна конкуренција на пазарот на малопродажни услуги за дигитална телевизија и радио емитување и на пазарот на системи за условен пристап и други поврзани објекти нема да бидат негативно засегнати од измената или повлекувањето.

(4) Агенцијата е должна на засегнатите страни да им даде соодветен рок не пократок од три месеци за известување пред влегувањето во сила на измените или повлекувањето на обврските.

(5) Системите за условен пристап кои ги користат операторите не смеат да го спречуваат пристапот на крајните корисници до програмите со слободен пристап, освен во случај на доспеано побарување од крајниот корисник, кое се однесува на услугите на дигиталната телевизија и радио, во согласност со општите услови за давање услуги на операторот.

(6) Агенцијата периодично и по потреба, ќе ја преиспитува потребата од задржување, измена или укинување на условите во согласност со анализи на релевантни пазари.“.

Ставот (3) стануваат став (7).

Ставот (4) кој станува став (8) се менува и гласи:

„(8) Забранета е изработка, производство, увоз, ставање во промет, продажба, давање под закуп или поседување на недозволени уреди и софтвер кои овозможуваат пристап до заштитена услуга за комерцијални цели.“.

По ставот (8) се додаваат четири нови става (9), (10), (11) и (12) кои гласат:

„(9) Забрането е инсталирање, одржување или замена на уредите и софтверот од ставот (8) на овој член за комерцијални цели.

(10) Забранети се комерцијални комуникации со цел рекламирање, нудење и ставање во промет на уредите и софтверот од ставот (9) на овој член.

(11) Носителите на правото на интелектуална сопственост за уредите и системите за условен пристап издаваат овластувања на производителите на корисничка опрема под праведни, разумни и недискриминаторски услови, при што не можат да ги спречуваат производителите на корисничка опрема во истиот уред да вградуваат заеднички интерфејси, кои овозможуваат поврзување со други пристапни системи, под услов заедничките интерфејси да ги задоволуваат релевантните и разумни услови со кои, во делот што се однесува на производителите на корисничка опрема, се обезбедува безбедноста на трансакциите на операторите на системи за условен пристап, при што, земајќи ги предвид техничките и комерцијалните фактори, издавањето на овластувањата не смее да биде условено со одредби што го забрануваат, одвраќаат или обесхрабруваат вградувањето во истиот уред и на средства специфични за друг пристапен систем.

(12) Агенцијата соработува со органот на државна управа надлежен за заштита на правата на потрошувачите, како и телото надлежно за заштита на авторските и сродните права во врска со работите кои се однесуваат на уредите и услугите за условен пристап.“.

Член 55

Во насловот пред член 211 зборот „радиофреквенции“ се заменува со зборот „радиофреквенции“.

Во член 211 став (1) зборот „радиофреквенции“ се заменува со зборот „радиофреквенции“.

Член 56

Во член 212 во ставот (1) по точката 12) се додава нова точка 12-а) која гласи:

„12-а) не постапи по решението во рокот утврден во членот 94 став (10) од овој закон;“.

Член 57

Во член 213 во ставот (1) по точка 3) се додава нова точка 3-а) која гласи:

„3-а) склучиле договор спротивно на членот 80 став (2) од овој закон;“.

По точката 4) се додаваат четири нови точки 4-а), 4-б), 4-в) и 4-г) кои гласат:

„4-а) не ги корегира малопродажните цели согласно членот 105 став (4) од овој закон;

4-б) не овозможи достапност на корисничкиот број согласно членот 105 став (6) од овој закон;

4-в) не ги објави тарифните опции и пакети согласно членот 105 став (7) од овој закон;

4-г) не обезбеди соодветна поддршка на потрошувачите со попреченост согласно член 105 став (8) од овој закон;“.

Член 58

Во член 214 во ставот (1) точката 9) се менува и гласи:

„не постапи по писменото барање на оператор согласно членот 65 став (6) од овој закон;“.

Точката 10) се менува и гласи:

„го одбие барањето спротивно на членот 65 ставови (9) и (10) од овој закон;“.

Точката 11) се менува и гласи:

„не го извести писмено барателот согласно членот 65 став (11) од овој закон;“.

По точката 11) се додаваат осум нови точки 11-а), 11-б), 11-в), 11-г), 11-д), 11-е), 11-ж) и 11-з) кои гласат:

„11-а) не ги стави на располагање најмалку минималните информации согласно членот 66 од овој закон;

11-б) не го исполни разумното барање согласно членот 66 став (10) од овој закон;

11-в) доколку барањето е ограничено или одбиено спротивно на член 66 ставови (12), (13) и (14) од овој закон;

11-г) доколку одбие да преговара согласно член 68 став (1) од овој закон;

11-д) постапи спротивно на член 68 став (3) од овој закон;
11-ѓ) не ги стави на располагање минималните информации согласно член 68-а став (1) од овој закон;
11-е) не ги направи достапни податоците согласно член 68-а став (3) од овој закон;
11-ж) барањето е ограничено или одбиено спротивно на член 68-а ставови (7), (8) и (10) од овој закон;“.

По точката 13) се додаваат две нови точки 13-а) и 13-б) кои гласат:

„13-а) еднострано го ограничи или спречи крајниот корисник спротивно на членот 71 став (4) од овој закон;

13-б) ги разгледува барањата спротивно на членот 80 став (3) од овој закон;“.

По точката 24) се додаваат 11 нови точки 24-а), 24-б), 24-в), 24-г), 24-д), 24-ѓ), 24-е), 24-ж), 24-з), 24-с) и 24-и) кои гласат:

„24-а) не му ги обезбеди сите информации на потрошувачот/крајниот корисник пред склучување на договорот согласно членот 122 од овој закон;

24-б) договорот помеѓу операторот и потрошувачот/крајниот корисник не ги содржи информациите утврдени во член 123 ставови (1) и (2) од овој закон;

24-в) не им овозможи следење и контрола на користењето на секоја од договорените услуги согласно членот 123 став (5) од овој закон;

24-г) му понуди и потпише договор со потрошувачот со задолжително времетраење спротивно на член 124 став (2) од овој закон;

24-д) не го извести крајниот корисник во рок од 30 дена пред автоматското продолжување на договорот согласно членот 124 став (5) од овој закон;

24-ѓ) не го извести крајниот корисник во рок од 30 дена пред да ги измени условите од договорот согласно член 124 став (8) од овој закон;

24-е) не го извести крајниот корисник во рок од најмалку 30 дена пред намерата за изменување, укинување или дополнување на услуги согласно член 124 став (11) од овој закон;

24-ж) не го извести крајниот корисник во рок од најмалку 30 дена однапред за намерата за прекин на обезбедување на услуги согласно членот 124 став (12) од овој закон;

24-з) доколку побара надоместок од крајниот корисник во случај на раскинување на договорот согласно членот 124 став (13) од овој закон;

24-с) не ги отстрани сите ограничување во врска со користење на терминална опрема во мрежите на другите оператори согласно членот 124 став (16) од овој закон;

24-и) не му овозможи на крајниот корисник користење на опрема во мрежите на другите оператори согласно членот 124 став (17) од овој закон;

По точката 25) се додава нова точка 25а) која гласи:

„25-а) не дистрибуира, односно не пренесува информации од јавен интерес бесплатно согласно членот 125 став (7) од овој закон;“.

Член 59

Во член 215 во ставот (1) по точката 8) се додава нова точка 8-а) која гласи:

„8-а) не ги извести крајните корисници за вклучување на нивните лични податоци во јавниот именик, согласно член 108 од овој закон;“.

По точката 15) се додаваат три нови точки 15-а), 15-б) и 15-в) кои гласат:

„15-а) не обезбеди дополнителни можности утврдени во членот 129 од овој закон;

15-б) не им обезбеди пристап до телефонските служби за информации на своите крајни корисници согласно членот 129-а став (3) од овој закон;

15-в) не им дозволи на корисници бесплатно да ги променат личните податоци внесени во телефонскиот именик согласно членот 129-а став (7) од овој закон;“.

По точката 20) се додава нова точка 20-а) која гласи:

„20-а) не овозможи доставување на јавни предупредувања за непосредни вонредни состојби и катастрофи со засегнатите крајни корисници согласно членот 138 од овој закон;“.

Член 60

Во член 216 во став (1) по точката 4) се додава нова точка 4-а) која гласи:

„4-а) не обезбеди најава за цената на повикот кон услугата со додадена вредност и почетокот на наплата, како и овозможување прекин на повикот по најавата во разумен рок согласно членот 130 став (2) од овој закон;“.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 61

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 10 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 62

Започнатите постапки за определување оператор на универзална услуга до денот на отпочнувањето на примената на овој закон, ќе се завршат согласно одредбите од Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ бр. 39/14, 188/14, 44/15, 193/15, 11/18, 21/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19, 153/19, 92/21, 222/24 и 59/25).

Член 63

Одредбите од член 2 од овој закон со кој во член 3 се додаваат точките 12-а), 16-а) и 52-а), член 3 од овој закон со кој во членот 5 се додава нов став (3), член 5 од овој закон со кој во членот 7 став (4) се додава нова точка д), член 10 од овој закон со кој во член 52 се додаваат ставовите (8) и (11), член 13 од овој закон со кој се додава нов член 61-а, член 14 од овој закон со кој се менува член 62, член 15 од овој закон со кој се менува членот 65, член 16 од овој закон се менува членот 66 ставови (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16) и (17), членот 17 од овој закон со кој се менува членот 68, член 18 од овој закон со кој се додава нов член 68-а и член 19 од овој закон со кој се менува член 69 престануваат да важат со денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Член 64

(1) Одредбите од член 13 од овој закон со кој се менува член 62 ставови (1), (2) и (3) ќе се применуваат на барањата за дозволи за градење поднесени по денот на отпочнувањето на примената на овој закон.

(2) Одредбите од член 15 од овој закон со кој се менува член 66 ставови (8) и (9), кои се однесуваат за ставањето на минималните информации за постојната физичка инфраструктура во електронска форма преку ЕТИ, за териториите на општините со помалку од 3.500 жители ќе отпочнат да се применуваат во рок од 12 месеци од денот на отпочнување на примената на овој закон.

(3) Агенцијата ќе утврди план со времетраење од 12 месеци од денот на отпочнувањето на примената на овој закон за мрежните оператори и институциите од јавниот сектор за примена на одредбите од член 15 од овој закон со кој се менува член 66 ставови (8) и (9), за териториите на општините со помалку од 3.500 жители.

Член 65

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе отпочне да се применува од 1 јуни 2026 година.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГOT НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНOT ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ПРЕДЛОГOT НА ЗАКОН

Предлогот на закон за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации е систематизиран во 65 члена.

Со членот 1 се прави измена на член 2 став 1 алинеја два со која се прави прецизирање на целта на овој закон заради усогласување со Директивата за ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 2 се прави измена и дополнување на дефинициите Дозвола, Работа на значителна реконструкција и права на службеност заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура. Дополнително се дополнува и со дефиниција Траен медиум и Национална критична инфраструктура заради појаснување на користењето на терминот во смисла на овој закон. Се прави измена и дополнување на точките 38), и 64) заради термилошко појаснување на истите и целосно усогласување со дефинициите кои произлегуваат како од Директивата така и од Регулативата.

Со членот 3 се прави дополнување на членот 5 со нов став (3) со кој се утврдува обврската на Министерството надлежно за електронските комуникации за известување на Европската Комисија за надлежните органи за спроведување на Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 4 се брише дел од ставот (3) на членот 6 заради допрецизирање и избегнување на пререгулација и целосна усогласеност со Директивата.

Со членот 5 се прави дополнување на членот 7 со кој се додава нова регулаторна цел и задача за промовирање на заедничкото користење на постојната физичка инфраструктура и овозможување поефикасно распоредување на нова физичка инфраструктура.

Со членот 6 се додава нов член и нов наслов Начела.

Со членот 7 се прави дополнување на членот 27, после ставот (4) се додава став (5) со кој се прави допрецизирање на надлежностите на MKD CIRT.

Со членот 8 се прави изменување и допрецизирање на член 30 став (1).

Со членот 9 се прави дополнување на членот 33 став (2) во однос на утврдување на висината на годишниот надоместок за користење на радиофреквенции врз основа на начелото на објективност и пропорционалност.

Со членот 10 се прави изменување и дополнување на член 52, со што се додаваат два нови ставови (8) и (11) заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 11 се прави изменување и дополнување на член 54 заради целосна усогласеност со Директивата на ЕУ за електронските комуникации, користењето на податоците и соработката со Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК) .

Со членот 12 се менува член 59 ставовите (2) и (9) заради целосна усогласеност со Директивата на ЕУ за електронските комуникации и се допрецизира содржината на подзаконскиот акт кој го носи Агенцијата.

Со членот 13 се додава нов наслов и нов член 61-а Дозвола за распоредување мрежи со многу висок капацитет и/или придружни објекти заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 14 се менува насловот на член 62 „Физичка инфраструктура во зградата и оптички влакна“ и членот 62 заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 15 се менува насловот на член 65 „Пристап до постоечка физичка инфраструктура“ и членот 65 заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 16 се менува членот 66 Единствена точка за информации (ЕТИ) заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 17 се менува членот 68 Координација на градежни работи заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 18 се додава нов член 68-а и нов наслов „Транспарентност во однос на планираните градежни работи“ заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 19 се додава нов наслов на членот 69 „Пристап до физичката инфраструктура во зградата“ и се менува членот 69 заради целосно усогласување со Регулативата за гигабитна инфраструктура.

Со членот 20 се изменува и дополнува член 81 став (1), алинеја четири, став (3), став (4) и став (7) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 21 се дополнување на член 82 и се додаваат ставовите (3), (4) и (5).

Со членот 22 се прави дополнување и допрецизирање на член 94 став (1) во алинејата три.

Со членот 23 се прави измена и дополнување на членот 105 Обезбедување универзална услуга по прифатлива цена, со кој се менуваат ставот (3), а се дополнува со ставовите (4) и (5).

Со членот 24 се прави измена на членот 113 ставови (2) и (3), а се дополнува со став (7) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 25 се дополнува член 114 во ставовите (1) и (2) и се прави допрецизирање, односно одредбите покрај на крајните корисници се однесуваат и на потрошувачите.

Со членот 26 се прави измена и дополнување на членот 122, се дополнуваат ставовите (1), (8) и (9), а се додава нов став (10) заради допрецизирање, односно одредбите покрај на крајните корисници се однесуваат и на потрошувачите.

Со членот 27 се прави дополнување на членот 123, ставовите (1), (2), (4) и (5) заради допрецизирање, односно одредбите покрај на крајните корисници се однесуваат и на потрошувачите.

Со членот 28 се прави измена и дополнување на членот 124, се додаваат два нови ставови (3) и (15) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 29 се прави изменување и дополнување на членот 125 заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 30 се прави дополнување на членот 127 во ставот (1) во алинејата два заради допрецизирање на одредбата.

Со членот 31 се дополнува член 129 во став (1) алинеја три заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 32 се прави додава нов наслов „Телефонски именици и телефонска служба за информации“ дополнување со членот 129-а заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 33 се менува член 132 став (1), се додаваат два нови става (2) и (3), а новите ставови (4) и (5) се дополнуваат заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 34 се прави дополнување на членот 134 со додавање на нов став (4) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 35 се прави измена на членот 134 заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 36 се прави дополнување на членот 135 во ставовите (2) и (6) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 37 се прави дополнување на членот 136 во став (2) алинеја 2 заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 38 се прави дополнување на членот 137 во ставот (1) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 39 се прави измена на членот 138 заради допрецизирање и целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 40 се прави изменување на членот 139 во ставот (1) во точката 3) заради допрецизирање на одредбата.

Со членот 41 се прави дополнување на членот 143 со додавање на нов став ().

Со членот 41 се прави измена и дополнување на членот 142. Се менува насловот на членот 142 „Заштита на основните права и опфат на примена на одредбите од овој закон во однос

на правата на крајните корисници“, се додава нов став (1), а се дополнува новиот став (2) и став (3) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 42 се прави дополнување на членот 143 со додавање на нов став (4) со кој се утврдува надлежноста на организационата единица во Агенцијата за управување, стратешко планирање и координација на радиофреквенцискиот спектар.

Со членот 43 се прави дополнување на членот 144, со додавање на нов став (1) со кој се воведуваат одредби за усогласени услови во однос на достапноста и ефикасното користење на радиофреквенциски спектар, заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 44 се прави дополнување на членот 147 со додавање на нов став (1) и став (5) со кој се уредува соработката со Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и Групата за политика за радиоспектар (PCPG). Дополнително се утврдува основ за мерење на параметри на електромагнетното поле согласно препораките на Меѓународната комисија за заштита од нејонизирачко зрачење (ICNIRP) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 45 се прави изменување на членот 152, во ставовите (2), (6) и (9) заради допрецизирање и термиолошка усогласеност.

Со членот 46 се прави изменување на член 157 во ставот (1) заради термиолошка усогласеност.

Со членот 47 се прави дополнување на членот 155 со додавање на нов став (3) со кој се утврдува основ за усогласен радиофреквенциски спектар и издавањето на одобрението на истиот и заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 48 се дополнување на членот 156 во ставот (1), се додава нова алинеја 4, ставот (6) се брише заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 49 се изменува и дополнува член 157 заради допрецизирање и целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 50 се прави изменување на членот 168 во ставот (7).

Со членот 51, се прави изменување на член 175 став (1) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со член 52 се изменува и дополнува членот 178 став (1) со дополнување на нова точка s) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 53 се додава нов наслов „Обврска за пренос на една или повеќе радио и/или телевизиски програми“ и нов член 184-а заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 54 се изменува и дополнува член 185. Во ставот (2) се додаваат зборовите: и согласно законот со кој се уредува заштитата на конкуренцијата. Се додаваат четири нови ставови (3), (4), (5) и (6), се менува став (8) и се додаваат четири нови става (9), (10), (11) и (12) заради целосно усогласување со Директивата на ЕУ за електронските комуникации.

Со членот 55 се заменува член 211 во насловот и став (1) заради термилошко усогласување.

Со членот 56 дополнува член 212 став (1) со нова точка 12а) се утврдува нова прекршочна одредба согласно измените и дополнувањата уредени со овој закон.

Со членот 57 се изменува и дополнува член 213 со нови прекршочни одредби согласно измените и дополнувањата уредени со овој закон.

Со членот 58 се изменува и дополнува член 214 со нови прекршочни одредби согласно измените и дополнувањата уредени со овој закон.

Со членот 59 се изменува и дополнува членот 215 со нови прекршочни одредби согласно измените и дополнувањата уредени со овој закон.

Со член 60 се дополнува член 216 во став (1) со нова прекршочна одредба согласно измените и дополнувањата уредени со овој закон.

Со членот 61 се уредува рокот на донесување на подзаконските акти.

Со членот 62 се уредуваат започнатите постапки за определување оператор на универзална услуга.

Со членот 63 се уредува престанокот на одредбите од овој закон со денот на пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Со членот 64 се уредуваат преодните одредби од овој закон.

Со член 65 се уредува влегување во сила и отпочнувањето на примената на овој закон.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решенијата содржани во предложените одредби се меѓусебно поврзани.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Со предложените решенија ќе се исполни дел од Реформската агенда 2024-2027 и усогласување на националното законодавство со Европскиот законик за електронските комуникации и Законот/актот за гигабитна инфраструктура.

ИЗВОД НА ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ КОИ СЕ МЕНУВААТ ИЛИ ДОПОЛНУВААТ

Цел на Законот Член 2

Целта на овој закон е да обезбеди:

- поттикнување на развојот на јавните електронски комуникациски мрежи и услуги во Република Северна Македонија, со цел да се обезбеди економски и социјален развој,
- поттикнување на користењето и развојот на широкопојасен пристап до услуги (broadband),
- заштита на правата на корисниците, вклучувајќи ги крајните корисници со попреченост и крајните корисници со посебни социјални потреби,
- обезбедување на ефикасна и одржлива конкуренција на пазарот за електронски комуникации,
- обезбедување на универзална услуга,
- ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и нумерацијата,
- унапредување на развојот и поттикнување на инвестиции во јавните електронски комуникациски мрежи со воведување на нови технологии и услуги, а особено со воведување на следни генерации на јавни електронски комуникациски мрежи со многу висок капацитет и
- обезбедување на доверливост на комуникациите.

Дефиниции Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) „Апликациски програмски интерфејс (АПИ)“ е софтверски интерфејс меѓу апликациски програми кој е направен да биде достапен од страна на радиодифузери или даватели на услуги и средства на напредна дигитална телевизиска опрема за дигитални телевизиски и радио услуги;
- 2) „Безбедносен инцидент“ е настан што има негативен ефект врз безбедноста на електронските комуникациски мрежи и услуги;
- 3) „Безжична пристапна точка со кус досег“ е опрема за пристап на безжична мрежа со мала моќност, мала големина и краток домет, која користи радиофреквенциски спектар, за која се издава или за која не се издава одобрение за користење на радиофреквенции, или нивна комбинација, која може да се користи како дел од јавна електронска комуникациска мрежа, а се состои од една или од повеќе визуелно невпечатливи антени и која на корисниците им овозможува безжичен пристап на електронска комуникациска мрежа независно од тоа дали се работи за фиксна или мобилна мрежа;
- 4) „Броеви на служби за итни повици“ се броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија кои особено се наменети за полиција, противпожарна служба, итна медицинска помош, служба за известување и тревожење, вклучувајќи го и Единствениот европски број за итни повици „112“, како и единствениот европски број 116.000 кој е наменет за пријавување на изчезнати деца;
- 5) „Број“ е низа од цифри определен со Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, кои се користат за адресирање во електронските комуникациски мрежи;
- 6) „Географски број“ е број од Планот за нумерација на електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија каде што дел од неговата структура на цифри содржи географско значење кое се користи за рутирање на повици кон физичката локација на мрежната завршна точка;

- 7) „Градежни работи“ е секој резултат од градење или градежни работи земен во целина, што е доволен сам по себе да изврши економска или техничка функција и содржи еден или повеќе елементи на физичка инфраструктура;
- 8) „Давател на универзална услуга“ е правно лице кое обезбедува универзална услуга;
- 9) „Дигитален терестријален мултиплекс“ е стандардизиран проток на низа од сигнали која содржи повеќе телевизиски или радиопрограмски сервиси и/или дополнителни услуги и други придружни информации и податоци и која до крајните корисници се емитува преку еден терестријален радиофреквенциски канал;
- 10) „Дигитален терестријален систем“ е електронска комуникациска мрежа која содржината на дигитален терестријален мултиплекс ја емитува до крајните корисници по пат на терестријална радиокомуникација;
- 11) „Дигитална телевизија“ се електронски комуникации кои обезбедуваат дигитален пренос, предавање/прием на слика и звук и други податоци наменети за директен прием во јавноста;
- 12) „Дигитално радио“ се електронски комуникации кои обезбедуваат дигитален пренос, предавање/прием на звук, глас, говор или други сигнали наменети за директен прием во јавноста;
- 13) „Електронска комуникациска мрежа“ е систем за пренос, без разлика на тоа дали се базира на постојана инфраструктура или централизиран управувачки капацитет и таму каде што е применливо комутациска или насочувачка опрема и други средства вклучително мрежни елементи што не се активни, а коишто овозможуваат пренос на сигнали преку жичени, радиобранови, оптички или други електромагнетни средства, вклучувајќи сателитски мрежи, фиксни (со комутација на кола или комутација на пакети, вклучувајќи и интернет) и мобилни мрежи, електроенергетски кабелски системи, доколку се користат за пренос на комуникациски сигнали, мрежи кои се користат за радио и телевизиско емитување и кабелски телевизиски мрежи, независно од видот на информациите што се пренесуваат;
- 14) „Електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини“, е електронска комуникациска мрежа која овозможува широкопојасен пристап до услуги (broadband) со брзина на пренос од најмалку 30 Mbps;
- 15) „Електронска комуникациска услуга“ е услуга која по правило се обезбедува со наплата на надоместок преку електронска комуникациска мрежа, а се состои од услугата за пристап до интернет, комуникациски услуги помеѓу лица и услуга која во целост или во поголем дел се состои од пренос на сигнали, вклучувајќи и обезбедување на комуникациски услуги помеѓу машини, како и преносните услуги наменети за емитување или реемитување на програмски содржини. Електронската комуникациска услуга ги исклучува услугите кои овозможуваат или извршуваат уредувачка контрола врз содржините кои се пренесуваат со помош на електронските комуникациски мрежи или услуги;
- 16) „Електронска пошта“ е секоја текстуална, говорна, звучна или сликовна порака испратена преку јавна комуникациска мрежа, која може да се чува во мрежата или во терминалната опрема на примателот на пораката се додека истиот не ја преземе;
- 17) „Интерконекција“ е посебен вид на пристап кој се обезбедува меѓу оператори на јавни електронски комуникациски мрежи и со кој се воспоставува физичко и логично поврзување на јавните електронски комуникациски мрежи со еден или повеќе различни оператори со цел да им се овозможи на корисниците на еден оператор да комуницираат со корисниците на друг оператор, или да пристапат до услугите што ги обезбедува друг оператор. Овие услуги може да ги обезбедуваат страните кои се меѓусебно поврзани или други страни кои имаат пристап до мрежа;
- 18) „Инфраструктурен оператор“ е правно лице кое користи сопствени недвижности и/или недвижности на други лица заради изградба, одржување, развој и користење на електронски комуникациски мрежи и електронска комуникациска инфраструктура, или кое

има право на пристап во согласност со овој закон, или има обврска да дава пристап на електронска комуникациска инфраструктура и поврзана опрема врз основа на анализа на релевантен пазар спроведена во согласност со овој закон;

19) „Јавна електронска комуникациска мрежа“ е електронска комуникациска мрежа која целосно или поголемиот дел од неа се користи за обезбедување на електронски комуникациски услуги достапни на јавноста и кои го поддржуваат преносот на информации меѓу мрежни завршни точки;

20) „Јавна електронска комуникациска услуга“ е електронска комуникациска услуга достапна на јавноста;

21) „Јавна телефонска говорница“ е телефонски уред достапен на јавноста чие користење се плаќа со пари, кредитни платежни картички, однапред платени картички, како и картички со кодиран пристап;

22) „Кабелска канализација“ е дел од физичка инфраструктура која се состои од мрежа на подземни канали од соодветен материјал (цевки, црева, итн.) со дијаметар од 100 мм или повеќе, кабелски шахти и кабелски галерии, која служи за повеќекратно поставување и заштита на електронски комуникациски кабли;

23) „Кабли со оптички влакна во внатрешноста на зградата“ се кабли со оптички влакна на локацијата на крајниот корисник, вклучително и елементи во заедничка сопственост, наменети да пружат електронски комуникациски услуги и да ја поврзат пристапната точка во зградата со крајната точка на мрежата;

24) „Код на ќелија“ е идентитет на ќелијата од каде што започнал или пак завршил телефонскиот повик во јавна мобилна комуникациска мрежа;

25) „Комуникација“ е секоја информација што се разменува или пренесува меѓу ограничен број на страни преку јавни електронски комуникациски услуги, а не вклучува информации што се пренесуваат како дел од емитување на програмски содржини преку јавна електронска комуникациска мрежа, освен кога информацијата е наменета за одреден корисник;

26) „Комуникациска услуга помеѓу лица“ е услуга која вообичаено се обезбедува со наплата на надоместок, а која овозможува директна комуникација помеѓу лица и интерактивна размена на информации преку електронски комуникациски мрежи помеѓу ограничен број на лица, при што лицето кое ја започнува комуникацијата или учествува во неа го одредува нејзиниот примател. Оваа услуга не ја опфаќа услугата која овозможува интерактивна комуникација помеѓу лица, само како незначителна дополнителна услуга која суштински е поврзана со друга услуга;

27) „Комуникациска услуга помеѓу лица која користи нумерација“ е комуникациска услуга помеѓу лица која поврзува или овозможува комуникација со јавно доделени нумерациски ресурси, односно со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, или која овозможува комуникација со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија;

28) „Комуникациска услуга помеѓу лица која не користи нумерација“ е комуникациска услуга помеѓу лица која не е поврзана со јавно доделени нумерациски ресурси, односно со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија или која не овозможува комуникација со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија;

29) „Коридор на јавна кабелска електронска комуникациска мрежа и придружни објекти“ е дел од земјиште со одредена широчина кој е резервиран за изградба на јавна кабелска електронска комуникациска мрежа и придружни објекти;

30) „Корисник“ е физичко или правно лице кое користи или бара да користи јавна електронска комуникациска услуга;

31) „Кориснички код за идентификација“ е единствен код за идентификација доделен на регистриран корисник за услугата за пристап до интернет или за комуникациска услуга преку интернет;

32) „Корисничка линија“ е физичка рута користена од електронски комуникациски сигнали што ја поврзуваат крајната точка на мрежата со дистрибутер или еквивалентен објект во фиксните јавни електронски комуникациски мрежи;

33) „Краен корисник“ е корисник кој не обезбедува јавна електронска комуникациска мрежа или не обезбедува јавна комуникациска услуга;

34) „Локална јамка“ е физичко комуникациско коло што ја поврзува мрежната завршна точка со дистрибутивната рамка или со друго еквивалентно средство во јавна фиксна електронска комуникациска мрежа;

35) „Локална радио мрежа (RLAN) е систем за безжичен пристап со мала моќност што работи во рамките на кратки растојанија, кој е малку веројатно да прави штетна интерференција со други слични системи распоредени во непосредна близина од други корисници и користи усогласен радиофреквенциски спектар на неексклузивна основа;

36) „Мрежа со многу висок капацитет (Very High Capacity Network-VHCN)“ е електронска комуникациска мрежа која се состои целосно од елементи на оптички влакна најмалку до точката на дистрибуција во сервисната зона, или електронска комуникациска мрежа способна да обезбеди во вообичаени услови во време на врвно оптоварување слични мрежни перформанси во однос на достапната ширина на опсег за преземање во дојдовна (downlink) и во појдовна (uplink) насока, отпорноста, параметрите поврзани со грешки, доцнењето и неговите варијации; мрежните перформанси може да се сметаат за слични, без разлика на тоа, дали искуството на крајниот корисник се разликува заради различните карактеристики на медиумот со кој мрежата се поврзува со мрежната завршна точка;

37) „Мрежен оператор“ е правно лице што обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи, како и правно лице што обезбедува физичка инфраструктура наменета да обезбеди:

а) услуга за производство, транспорт или дистрибуција на:

- гас,
- електрична енергија, вклучително и јавно осветлување,
- греење,
- вода, вклучително и испуштање или третирање отпадни води и канализација, и системи за одводнување и

б) транспортни услуги, вклучително и железници, патишта, вклучително и урбани патишта, тунели, пристаништа и аеродроми;

38) „Мрежна завршна точка“ е физичка точка на која краен корисник има пристап до јавна комуникациска мрежа. Кога мрежите вклучуваат комутација или насочување, мрежната завршна точка се идентификува со посебна мрежна адреса, што може да биде поврзана со бројот или името на крајниот корисник;

39) „Најсоодветен PSAP“ е PSAP којшто однапред е утврден од страна на надлежните тела за прием на комуникации кон служби за итни повици на одредено подрачје или за комуникација кон службите за итни повици од одреден вид;

40) „Напредна дигитална телевизиска опрема“ е прилагодувачка опрема (сет-топ бокс), што служи за поврзување на телевизиски приемници или интегрирани дигитални телевизиски применици кои овозможуваат прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги;

41) „Нарушување на безбедност на личните податоци“ е нарушување што доведува до случајно или незаконско уништување, губење, промена, неовластено откривање или пристап до лични податоци кои се пренесуваат, чуваат или на друг начин се обработуваат во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги;

- 42) „Неуспешен обид за повик“ е комуникација кога телефонскиот повик бил успешно воспоставен, но на него не било одговорено или кога имало интервенција за управување со мрежата;
- 43) „Негеографски број“ е број од Планот за нумерација на електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија кој не е географски број и меѓу другото ги вклучува мобилните броеви, броевите за бесплатните услуги и броевите за пристап до услуги со додадена вредност;
- 44) „Обезбедување на електронска комуникациска мрежа“ е изградба, работа и управување и/или давање на користење на електронски комуникациски мрежи;
- 45) „Оператор“ е правно лице кое обезбедува или има намера да обезбедува јавна електронска комуникациска мрежа и/или услуги, како и придружни објекти, врз основа на доставена нотификација и добиена потврда за регистрација од Агенцијата за електронски комуникации (во натамошниот текст: Агенцијата);
- 46) „Оператор корисник“ е оператор кој во согласност со овој закон ја користи електронската комуникациска инфраструктура на инфраструктурниот оператор заради поставување и користење на своја електронска комуникациска мрежа;
- 47) „Повик“ е врска воспоставена преку јавна електронска комуникациска услуга помеѓу лица која овозможува двонасочна гласовна комуникација;
- 48) „Повик за итни случаи“ е повик добиен преку интерперсонални комуникациски услуги помеѓу крајниот корисник и PSAP со цел да се побара и да се добие итна помош од служби за итни повици;
- 49) „Податоци“ во смисла на одредбите од членовите 205, 206 и 207 од овој закон, се податоците за сообраќај и податоците за локација, како и податоците поврзани со истите кои се неопходни за да се идентификува корисник на електронска комуникациска услуга.
- 50) „Податоци за комуникациски сообраќај“ се податоци што се обработуваат заради пренос на комуникација преку јавна електронска комуникациска мрежа или заради наплата на истата;
- 51) „Податоци за локација на повикувач“ се податоци од мрежната инфраструктура или мобилните уреди обработени во јавните мобилни мрежи, кои ја одредуваат географската положба на мобилната терминална опрема на крајниот корисник или податоци за физичката адреса на крајната точка на мрежата во јавните мобилни мрежи;
- 52) „Потрошувач“ е секое физичко лице кое користи јавна електронска комуникациска услуга за лични, а не за трговски, деловни, занаетчиски или професионални цели;
- 53) „Претставување на идентификација на повикана линија“ е услуга што овозможува корисникот кој повикува да ја идентификува мрежната завршна точка каде што завршува повикот врз основа на бројот или кодот доделен за таа мрежна завршна точка;
- 54) „Претставување на идентификација на повикувачка линија“ е услуга што овозможува повиканиот корисник да ја идентификува мрежната завршна точка од каде што потекнува повикот врз основа на број или код доделен за таа мрежна завршна точка;
- 55) „Придружни објекти“ се физичката инфраструктура и други објекти или елементи кои се придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга со кои се овозможува и/или поддржува обезбедувањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и вклучува, меѓу другото, згради или пристап до згради, инсталации во згради, антени, кули и други придружни конструкции, канали, цевки, столбови, антенски столбови, шахти и кабинети;
- 56) „Придружни услуги“ се услуги придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга кои го овозможуваат и/или го поддржуваат давањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и опфаќаат, меѓу другото, транслација на броеви или системи кои нудат еднаква функционалност, системи за условен пристап и електронски програмски водичи, како и други услуги, на пример, услуги за идентификација, локација или присуство;

57) „Пристап“ е овозможување на достапност до средства и/или услуги на друг оператор под определени услови, на ексклузивна или неексклузивна основа, заради обезбедување на електронски комуникациски услуги вклучително и кога тие се користат за обезбедување на услуги на информатичкото општество или емитување на програмски содржини. Тоа, меѓу другото, опфаќа: пристап до мрежни елементи и придружни објекти што може да вклучува поврзаност на опремата преку фиксен или подвижен начин (ова особено вклучува пристап до локалната јамка и до средствата и услугите, неопходни за обезбедување на услуги преку локалната јамка); пристап до физичка инфраструктура, вклучувајќи згради, канал и столбови; пристап до соодветни софтверски системи, вклучувајќи системи за оперативна поддршка; пристап до информатички системи или бази на податоци за поднесување на барања за преднарачка, обезбедување, испорака, одржување, поправка и наплата; пристап до системите за транслирање на броеви или пристап до системи кои нудат таква еквивалентна функционалност; пристап до фиксни и мобилни мрежи, особено за роаминг; пристап до системи со условен пристап за дигитални телевизиски услуги и/или пристап до виртуелни мрежни услуги;

58) „Пристапна точка“ е физичка точка што се наоѓа внатре или надвор од зградата, пристапна за оператори на јавни електронски комуникациски мрежи, каде што поврзувањето е достапно до физичката инфраструктура во зграда за пренос со големи брзини.

59) „Пристапна точка за итни повици (PSAP)“ е физичка локација во надлежност на орган на државна управа или приватно правно лице, одредени согласно посебен пропис, на којашто најпрво се прима комуникацијата кон служби за итни повици;

60) „Радиокомуникациски услуги“ се електронски комуникациски услуги што се обезбедуваат со користење на радиофреквенции;

61) „Заедничко користење на радиофреквенциски спектар“ е пристап на двајца или повеќе корисници до истите радиофреквенциски опсези со цел нивно користење според договор за заедничко користење, овластени врз основа на општо овластување, индивидуални права на користење на радиоспектар или нивна комбинација, вклучително и регулаторни пристапи, како што е лиценциран заеднички пристап за олеснување на заедничкото користење на радиофреквенциски опсег, што е предмет на договор за сите засегнати страни во согласност со одредбите за заедничко користење вклучени во нивните права на користење на радиофреквенциски опсег со цел да се гарантира извршувањето на склучените договори за заедничко користење за сите корисници и без да е во спротивност со Законот за заштита на конкуренцијата;

62) „Намена на радиофреквенциски спектар“ е определување на одреден радиофреквенциски опсег за користење на една или повеќе видови на радиокомуникациски служби и каде што е соодветно под одредени услови;

63) „Систем за условен пристап“ е техничка мерка, систем за автентикација и/или решение кои овозможуваат пристап до заштитено радио или телевизиско емитување во разбирлива форма, условено со наплата на претплата или друг начин на претходно индивидуално одобрување;

64) „Согласност на основниот проект за градба“ е согласност која ја дава Агенцијата за усогласеноста на основниот проект за изградба на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни објекти, согласно подзаконскиот акт од член 61 став (5) од овој закон и примената на условите кои произлегуваат од истиот, во постапка согласно прописите од областа на градење за распоредување на елементи на широкопојасен пристап до интернет;

65) „Телевизиска услуга со формат на широк екран“ е телевизиска услуга која се состои целосно или првенствено од програми што се произведени и уредени да се прикажуваат во полна висина на екрани со широк формат. Форматот 16:9 е референтен формат за услугите за телевизија на широк екран;

- 66) „Терминална опрема“ е производ или негов соодветен дел кој ја овозможува комуникацијата на начин што се приклучува директно или индиректно на мрежна завршна точка на јавна електронска комуникациска мрежа која во целост или делумно се користи за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги;
- 67) „Универзална услуга“ е минимален пакет од услуги со определен квалитет, достапен по прифатлива цена за сите крајни корисници во Република Северна Македонија, без оглед на нивната географска локација;
- 68) „Услуга за говорна комуникација“ е јавна електронска комуникациска услуга за остварување на појдовни и дојдовни повици, директно или индиректно, на национални или национални и меѓународни повици преку број или броеви во национален или меѓународен план за нумерација;
- 69) „Услуга за целосен разговор“ е услуга за мултимедијални повици во реално време, која обезбедува двонасочен симетричен пренос на видеослики, текст и глас помеѓу корисниците лоцирани на две или повеќе места во реално време;
- 70) „Услуга за одговор при итни случаи“ е услуга која обезбедува итна и брза помош во ситуации во кои постои директна закана по животот на човекот, здравјето и безбедноста на поединецот или општеството, по приватната или државната сопственост, или по животната средина, во согласност со законодавство на Република Северна Македонија;
- 71) „Услуга со додадена вредност“ е услуга којашто бара обработка на податоци за сообраќај или податоци за локација, повеќе отколку што е потребно за да се обезбеди пренос на комуникацијата или наплата на истата;
- 72) „Услуги на информатичко општество“ се услуги што се обезбедуваат за надоместок на далечина преку електронски средства и на лично барање на примателот на услугата. „На далечина“ означува дека услугата се обезбедува без истовремено присуство на две страни. „Преку електронски средства“ значи дека услугата се испраќа од почетната/изворната точка и се добива на крајната дестинација преку електронска опрема за процесирање (вклучително и дигитална компресија) и чување на податоци и се испраќа, пренесува и добива во целост преку кабел, радиобранови, оптички средства или други електромагнетни средства. „На лично барање на примателот на услугата“ значи дека услугите се обезбедуваат преку пренос на податоци на лично барање;
- 73) „Физичка инфраструктура“ се елементи на мрежа, без и самата да е активен мрежен елемент, како што се: цевки, столбови, канали, контролни комори, шахти, разводни табли, кабинети, згради или влезови во згради, антенски инсталации, кули и нивни придружни објекти, кабли, вклучително и неосветлени оптички влакна (dark fibre). Елементи на мрежи кои се користат за обезбедување на вода наменета за консумирање од страна на човекот, не се сметаат за физичка инфраструктура;
- 74) „Физичка инфраструктура во зграда“ е физичка инфраструктура или инсталации на местоположбата на крајниот корисник, вклучително и елементите кои се во заедничка сопственост наменети да сместуваат жични и/или безжични пристапни електронски комуникациски мрежи способни да обезбедуваат електронски комуникациски услуги и да ја поврзат пристапната точка во зградата со крајната точка на мрежата;
- 75) „Физичка инфраструктура во зграда за пренос со големи брзини“ е физичка инфраструктура во зграда наменета да содржи елементи на електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини;
- 76) „Физичка инфраструктура во зграда подготвена за распоредување оптички влакна“ е физичка инфраструктура наменета да содржи елементи за оптички влакна;
- 77) „Штетна интерференција“ е интерференција која го загрозува функционирањето на радионавигационски служби или други служби за безбедност или сериозно ги деградира, попречува или повторливо го прекинува функционирањето на радиокомуникациските служби на други корисници кои работат согласно со овој закон и меѓународни прописи и

договори што ги склучила или кои ги ратификувала Република Северна Македонија согласно Уставот на Република Северна Македонија и

78) „Институции од јавниот сектор“ се органите на државната и на локалната власт и други државни органи основани согласно со Уставот и со закон и институциите кои вршат дејности од областа на образованието, науката, здравството, културата, трудот, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, како и во други дејности од јавен интерес утврден со закон, а организирани како агенции, фондови, јавни установи и јавни претпријатија основани од Република Северна Македонија или од општините, од градот Скопје, како и од општините во градот Скопје.

Надлежности на Министерството

Член 5

(1) Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации:

- ја реализира политиката на Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата) во областа на електронските комуникации;
- дава иницијатива за донесување на прописи или изменување на постојните прописи и/или изготвува прописи од областа на електронските комуникации во соработка со Агенцијата, со други државни органи и со други институции;
- ги врши работите во врска со развојот на електронските комуникации во насока на развој на информатичкото општество и
- врши усогласување со други прописи кои, меѓу другото, уредуваат и прашања поврзани со развојот на електронските комуникации.

(2) Министерот надлежен за работите од областа на електронските комуникации:

- подготвува стратешки документи во областа на електронските комуникации и организира јавни расправи по истите,
- го промовира развојот на конкуренцијата во областа на електронските комуникации и зголемувањето на достапноста и користењето на електронските комуникациски услуги,
- ги координира и усогласува работите од областа на електронските комуникации,
- дава согласност на одлуката за распишување на јавен тендер за избор на давател на универзална услуга,
- соработува со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со прашања од областа на електронските комуникации што се однесуваат на одбраната и безбедноста,
- ја координира работата со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со користењето на радиофреквенциите за целите на одбраната и безбедноста, во соработка со Агенцијата,
- го промовира значењето и дава препораки за развојот на мрежната и информациската безбедност,
- ги врши работите утврдени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив во врска со работата на јавните електронски комуникациски мрежи во услови на воена и вонредна состојба и обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги во такви услови и
- ја претставува Република Северна Македонија во меѓународните организации во областа на електронските комуникации и преговара и потпишува билатерални и меѓународни спогодби во областа на електронските комуникации во име на Владата.

Агенција за електронски комуникации

Член 6

(1) Агенцијата е самостојно, непрофитно регулаторно тело на пазарите за електронски комуникации во Република Северна Македонија и има статус на правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон.

(2) Република Северна Македонија е основач на Агенцијата. Собранието на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Собранието) ги има основачките права во поглед на имотот и средствата за работа на Агенцијата. Имотот и средствата за работа на Агенцијата ги користи и со нив управува Агенцијата.

(3) Агенцијата е независна од кој било државен орган или тело, односно организација формирана од државен орган, како и од друго правно или физичко лице кое обезбедува електронски комуникациски мрежи и/или услуги при регулацијата на пазарите за електронски комуникации и решавањето на спорови, согласно овој закон.

(4) Агенцијата ги извршува работите во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него, Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е одредено, Законот за административни службеници, други закони и стратешки документи на Република Северна Македонија, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или кои ги ратификувала Република Северна Македонија согласно со Уставот на Република Северна Македонија.

Регулаторни цели и задачи

Член 7

(1) Агенцијата при извршувањето на своите надлежности утврдени со овој закон ги презема сите потребни, пропорционални и разумни мерки за да се постигнат целите наведени во ставот (4) на овој член.

(2) Владата преку Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации придонесува за постигнување на целите наведени во ставот (4) на овој член.

(3) Агенцијата, Владата, Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации и другите надлежни органи, во рамките на нивните надлежности, придонесуваат за спроведување на политики насочени кон промовирање на слободата на изразување и слободата на информации, културна и јазична разновидност и плурализам на медиумите.

(4) Целите што треба да се постигнат, особено се:

а) промовирање на поврзаност, пристап и користење на мрежи со многу висок капацитет, вклучувајќи фиксни, мобилни и безжични мрежи, од страна на сите граѓани и правни лица во државата;

б) промовирање на конкуренцијата во обезбедување на електронски комуникациски мрежи и придружни објекти, вклучително и ефективна конкуренција во инфраструктурата и во обезбедувањето на електронски комуникациски услуги и придружни услуги;

в) придонесување за развој на пазарот преку отстранување на пречки и создавање на услови за инвестирање во електронски комуникациски мрежи, електронски комуникациски услуги, придружни објекти и услуги во целата држава, обезбедување на предвидлива регулација, промовирање на ефикасно, ефективно и координирано користење на радиофреквенцискиот спектар, пристап на отворена иновација (open innovation), создавање и развој на трансевропски мрежи, обезбедување достапност и интероперабилност на паневропските услуги и „поврзување од крај до крај (end to end connectivity)“ и

г) промовирање на интересите на граѓаните на Република Северна Македонија, преку обезбедување поврзаност, широка распространета достапност и користење на мрежи со многу висок капацитет, вклучувајќи фиксни, мобилни и безжични мрежи и електронски комуникациски услуги, создавање максимални придобивки во однос на изборот, цената и квалитетот базирани на ефективна конкуренција, одржување на безбедноста на мрежите и услугите, обезбедување на високо ниво на заштита на крајните корисници имајќи ги предвид нивните потреби, како што се прифатливи цени, а особено за крајни корисници со попреченост, постари крајни корисници и крајни корисници со посебни социјални потреби, како и можност за еднаков пристап и избор на крајните корисници со попреченост.

- (5) За да се постигнат целите од ставот (4) на овој член, Агенцијата меѓу другото:
- а) ја промовира предвидливоста на прописите преку обезбедување на постојан регулаторен пристап во соодветните рокови за преглед и преку соработка со Телото на европски регулатори за електронски комуникации (БЕРЕК), Групата за политика за радиоспектар (РСПГ) и Европската Комисија;
 - б) обезбедува дека, во слични околности, не постои дискриминација во третманот на операторите на електронски комуникациски мрежи и услуги;
 - в) применува неутралност во однос на технологиии согласно член 149 од овој закон;
 - г) промовира ефикасна инвестиција и иновации во нова и подобрена инфраструктура, на начин со кој се обезбедува дека било која обврска за пристап го вклучува ризикот за инвестицијата и се овозможуваат различни договори за соработка помеѓу инвеститорите во инфраструктурата и барателите на пристап, со цел да се распредели ризикот за инвестицијата, обезбедувајќи притоа заштита на конкуренцијата на пазарот и почитување на начелото на недискриминација;
 - д) се грижи за разновидноста на условите во врска со инфраструктурата, конкуренцијата, околностите на крајните корисници и особено потрошувачите во различни географски области во државата, вклучително и локалната инфраструктура управувана од физички лица на непрофитна основа и
 - ф) наметнува претходни регулаторни обврски во доволна мера колку што е потребно за да се обезбеди ефективна и одржлива конкуренција во интерес на крајните корисници и ги намалува или укинува овие обврски веднаш штом ќе се исполнат овие услови.

Национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT)

Член 27

- (1) Во состав на Агенцијата како посебна организациона единица се формира национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT).
- (2) Директорот на Агенцијата во соработка со министерот надлежен за работите од областа на електронските комуникации донесува Годишна програма за работа на националниот центар за одговор на компјутерски инциденти и Годишен извештај за работата на националниот центар за одговор на компјутерски инциденти и истите ги доставува на усвојување до Владата.
- (3) Годишната програма од ставот (2) на овој член Владата ја усвојува најдоцна до 31 декември во тековната година, а Годишниот извештај од ставот (2) на овој член Владата го усвојува најдоцна до 31 март во тековната година.
- (4) Вработените во посебната организациона единица од ставот (1) на овој член имаат статус на административни службеници, согласно со Законот за административни службеници.

Финансирање на Агенцијата

Член 30

- (1) Агенцијата се финансира од средствата остварени од приходите од надоместоците утврдени во оваа глава заради покривање на административните трошоци, односно обезбедување на потребните финансиски и човечки ресурси со цел Агенцијата да може да ги спроведе надлежностите утврдени со овој закон.
- (2) Агенцијата може да се финансира и од донации, давање во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата, заеми и друга финансиска и техничка помош.
- (3) Висината на надоместоците од ставот (1) на овој член се утврдуваат со одлука што ја донесува директорот на Агенцијата врз основа на усвоена годишна програма за работа за наредната година во чиј состав е финансискиот план на Агенцијата за наредната година и во согласност со подзаконските акти од членовите 32, 33 и 34 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член директорот на Агенцијата е должен да ја донесе во рок од десет дена од денот на усвојувањето на годишната програма за работа за наредната година.

(5) Давањето во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата од ставот (2) на овој член се врши по пат на јавно наддавање на начин утврден со подзаконски акт на Агенцијата. Постапката на јавно наддавање се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Директорот на Агенцијата по предлог на посебната комисија за јавно наддавање донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(6) Ревизија на материјалното и финансиското работење на Агенцијата и на компензациониот фонд за универзална услуга ја врши надворешен и независен ревизор избран согласно со Законот за јавните набавки(*), како и од Државниот завод за ревизија.

(7) Агенцијата е должна да води посебно сметководство за средствата во компензациониот фонд за универзална услуга, по неговото формирање, како и за средствата од работењето на Агенцијата.

(8) Нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, Агенцијата ќе ги пренесе во финансискиот план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Северна Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

Надоместок за користење на радиофреквенции

Член 33

(1) Имателите на одобренија за користење на радиофреквенции плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенциите.

(2) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се утврдува врз основа на следниве критериуми:

- вид на радикомуникациска служба,
- доделен радиофреквенциски опсег,
- ширина на доделени радиофреквенциски канали,
- област на покриеност,
- големина на сервисна зона (населено место/број на жители),
- ефективна висина на антената,
- заедничко користење на иста радиофреквенција или
- комбинација од истите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност се уредува со подзаконски акт донесен од Агенцијата. Висината на годишниот надоместок се утврдува со одлуката од членот 30 став (3) од овој закон.

(4) Агенцијата може да го зголемува годишниот надоместок од ставот (1) на овој член, утврден согласно со одлуката од членот 30 став (3) од овој закон, кое зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на Европската Унија одреден од Европската централна банка за претходната година.

(5) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред почнувајќи од датумот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции.

(6) На имателот на одобрението за користење на радиофреквенции на кого му престанало правото за нивно користење согласно со членовите 170 и 171 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на радиофреквенции за оние цели месеци од календарската година во кои не се користат доделените

радиофреквенции, пресметан на начин што бројот на преостанатите месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(7) По исклучок од ставот (1) на овој член имателите на привремени одобренија за користење на радиофреквенции согласно со овој закон, на Агенцијата и плаќаат надоместок за користење на радиофреквенции, во висина од 10% од годишниот надоместок што би бил платен за користење на тие радиофреквенции.

(8) Годишен надоместок за користење на радиофреквенции не плаќаат органите на државната управа, Јавното претпријатие Македонска радиодифузија-Скопје за пренос на радио-телевизиските програмски сервиси на Јавното радиодифузно претпријатие Македонска радио-телевизија-Скопје, радиоаматерите и корисниците на граѓанскиот опсег (ЦБ).

Постапка за решавање на спор

Член 52

(1) Агенцијата води постапка за решавање на спорови меѓу:

- оператори во согласност со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и обврските наметнати од страна на Агенцијата,
- оператори и правни лица кои управуваат со физичка инфраструктура, согласно со овој закон и
- крајни корисници и оператори согласно со одредбите од овој закон.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член Агенцијата започнува постапка за решавање на спор на барање на една од страните во спорот.

(3) По приемот на барањето од ставот (2) на овој член Агенцијата, пред да ја започне постапката за решавање на спор, е должна на страните во спорот да им ја предложи постапката за посредување утврдена во членот 53 од овој закон.

(4) Доколку која било од страните во спорот не ја прифати постапката за посредување од ставот (3) на овој член, или доколку во постапката за посредување не дојде до склучување на спогодба меѓу страните во спорот, Агенцијата по барање на една од страните во спорот или по службена должност доколку се работи за спор за обврските од членот 80 од овој закон, ќе го реши спорот.

(5) Во постапката на решавање на спорови Агенцијата ги применува одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

(6) Доколку која било од страните во постапката за решавање на спор пред Агенцијата, за истиот спор започне судска постапка, постапката за решавање на спор пред Агенцијата се запира.

(7) Агенцијата е должна да го реши спорот во најкраток можен временски рок, а најдоцна во рок од два месеци од денот на започнувањето на постапката за решавање на спорот, освен во исклучителни околности кога истиот може да биде продолжен.

(8) Агенцијата е должна при решавање на споровите да ги има предвид и целите и регулаторните цели и задачи од членот 7 од овој закон. Во постапката за решавање на спор страните се должни во целост да соработуваат со Агенцијата. Операторите, во согласност со членот 54 од овој закон, во врска со постапката за решавање на спор се должни на Агенцијата да и ги достават сите собрани информации со кои располагаат.

(9) Агенцијата е должна јавно да ги објавува одлуките во врска со споровите при што треба да ја има предвид заштитата на личните податоци и забраната за објавување на деловни тајни на странките.

Доставување на податоци и информации

Член 54

(1) Операторите се должни на Агенцијата да и доставуваат податоци и информации, вклучително и документи и финансиски информации, а кои Агенцијата ќе ги користи за вршење на надлежностите утврдени со овој закон, а особено за:

а) систематска или поединечна контрола на усогласеноста со:

- обврската за уплата на средства во фондот за универзална услуга,
- обврската за плаќање на надоместоците кон Агенцијата,
- обврската за ефикасното и ефективното користење на радиофреквенциите броевите и/или сериите на броеви и
- обврските наметнати од страна на Агенцијата согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

б) поединечна усогласеност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и поединечните акти на Агенцијата во случај кога:

- е поднесена жалба,
- Агенцијата има сознанија дека се сторени повреди на одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и/или серии на броеви или
- Агенцијата по службена должност спроведува постапка за утврдување на усогласеноста на работењето на операторите со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и серии на броеви;

в) постапка за и процена на барањето за доделување право за користење на ограничените ресурси во согласност со овој закон;

г) објавување на извештаи или компаративни прегледи за квалитетот и цената на услугите кои се од корист за потрошувачите;

д) јасно утврдени статистички цели;

ѓ) анализа на пазарот;

е) заштита на ефикасна употреба и обезбедување ефикасно управување со радиофреквенциите;

ж) евалуација на развојот на идни мрежи или услуги кои можат да имаат влијание врз големопродажните услуги што и се достапни на конкуренцијата;

з) сметководствени податоци за малопродажните пазари кои се поврзани со големопродажните пазари;

с) планови за набавување на опремата за електронските комуникациски мрежи и

и) планови за вклучување на трети страни во процесот на набавката.

(2) Податоците и информациите од ставот (1) точки а), б), г), д), ѓ), е), ж) и з) на овој член Агенцијата не смее да ги бара пред или како услов за започнување со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(3) Информациите кои ги бара Агенцијата треба да бидат пропорционални и објективни на целта за којашто ќе бидат употребени.

(4) Операторите се должни на писмено барање на Агенцијата да и ги достават информациите од ставот (1) на овој член, на ниво на деталност и во рок којшто не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на барањето, без надоместок. Агенцијата е должна во барањето да ги наведе причините за користење на побараните информации.

(5) Агенцијата може доверливите податоци и информации кои ги има добиено да ги користи само за цели за коишто тие се побарани со почитување на доверливоста на истите.

Постапка за нотификација

Член 59

(1) Правно лице на територијата на Република Северна Македонија, може да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, врз основа на доставена нотификација до Агенцијата, како и добиена потврда за регистрација на нотификација согласно закон од страна на Агенцијата.

(2) Врз основа на нотификацијата, односно потврдата за регистрација на нотификација од ставот (1) на овој член операторот има право да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, односно да гради, работи и управува со јавна електронска комуникациска мрежа или да овозможи достапност на истата, согласно со овој закон.

(3) Нотификацијата од ставот (1) на овој член содржи податоци кои на Агенцијата ќе и овозможат водење на службена евиденција за операторите, како и вршење на надзор.

Нотификацијата содржи:

а) име и адреса на операторот;

б) податоци за одговорното лице во операторот;

в) единствен даночен број;

г) адреса на електронската пошта на операторот;

д) адреса на веб страницата која е поврзана со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, доколку ја има;

ѓ) краток опис на јавните комуникациски мрежи и/или услуги и начинот на нивната физичка изведба и

е) датум на започнување со обезбедувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(4) Агенцијата е должна во рок од 15 дена од добивањето на нотификацијата која не ги содржи сите потребни податоци и документација од ставот (3) на овој член да го извести подносителот на нотификацијата да ја дополни нотификацијата со потребните податоци, во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето.

(5) Агенцијата врши регистрација на операторот со запишување во службената евиденција во рок од седум дена од добивањето на нотификацијата по која ќе му достави писмена потврда за извршена регистрација.

(6) Операторот има обврска да ја извести Агенцијата за промена на податоците од ставот (3) точка а) на овој член дадени во нотификацијата во рок од 30 дена од денот на настанатата промена. За промена на податоците од ставот (3) точка е) на овој член, операторот има обврска да ја извести Агенцијата пред датумот наведен во нотификацијата, освен во случај на виша сила, кога Агенцијата се известува во рок од десет дена по датумот наведен во нотификацијата.

(7) Операторот има обврска да ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга во рок не подолг од 90 дена пред датумот на престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга. Во известувањето операторот е должен да го опише начинот на кој ќе биде обезбедено чување на податоците согласно со овој закон, како и начинот на пристап до истите.

(8) Агенцијата ќе го избрише операторот од регистарот:

а) кога операторот во пишана форма, ќе ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавните електронски комуникациски мрежи и/или јавни услуги со датумот на престанок кој е наведен во известувањето;

б) доколку операторот не обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги подолго од една година непрекинато;

в) доколку операторот е избришан од Трговскиот регистар и регистарот на други правни лица или друг соодветен регистар и

г) доколку на операторот со правосилна судска одлука му е забрането обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(9) Агенцијата со подзаконски акт ќе ги пропише содржината и формата на нотификацијата, потребната документација и потврдата за регистрација.

(10) Агенцијата е должна на својата веб-страница да објавува податоци за нотифицираните оператори.

Планирање, проектирање, градење и одржување на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни објекти

Член 61

(1) Градењето и одржувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни објекти, се сметаат за работи од јавен интерес.

(2) Одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни објекти, во смисла на прописите од областа на градењето, го опфаќа следново:

а) доградба и надградба на постојните комуникациски средства или опрема на електронски комуникациски мрежи (инсталирање или замена на опрема, зголемување на капацитети, инсталирање на комуникациски кабли во постојните цевки, реконструкција, промена на локација, заштита и поправка);

б) зајакнување и замена на постојните антенски системи и намалување или зголемување на нивната висина и/или габарит;

в) замена на постојните контејнери;

г) проширување на постојните системи за напојување со енергија или

д) заземјување или проширување на постојното заземјување поради замена на постојни објекти.

(3) Работите од ставот (2) на овој член треба да се извршуваат на начин со што ќе се обезбеди задржување на основните карактеристики на јавната електронска комуникациска мрежа и придружни објекти, како и на начин што ќе овозможи минимално попречување и загрозување на сопственоста.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни објекти, освен во случај кога не постои техничка можност, мора да се градат на начин што ќе обезбеди пристап и нивно заедничко користење согласно со овој закон, а со цел да се обезбеди заштита на животната средина, заштита на просторот од непотребни интервенции, како и заштита на човековото здравје и безбедност. За таа цел, при градењето на овие електронски комуникациски мрежи и придружни објекти мора да се предвиди поставување на пристапна точка која ќе го овозможи заедничкото користење на пристапниот дел на мрежата, за што Агенцијата ќе донесе одлука согласно со членот 82 од овој закон.

(5) Агенцијата во соработка со Министерството надлежно за градење, со подзаконски акт подетално ќе ги пропише техничките и другите прашања кои се однесуваат на имплементацијата на одредбите од ставот (4) на овој член и членот 62 од овој закон.

Планирање, проектирање, градење на деловни или станбени згради со физичка инфраструктура за обезбедување на електронски комуникациски мрежи за пренос со големи брзини

Член 62

Деловна или станбена зграда, мора да биде планирана и изградена на начин што ќе содржи точка на концентрација лоцирана внатре или надвор од зградата и, согласно со Законот за градење и прописите донесени врз основа на него, која ќе биде пристапна за оператори со цел на истите да им се овозможи пристап до физичката инфраструктура во зграда за големи брзини, како и коридор на јавна кабелска електронска комуникациска мрежа и придружни објекти и средства со големи брзини.

Обезбедување пристап до постоечка физичка инфраструктура на мрежен оператор

Член 65

(1) Секој мрежен оператор има право да им понуди на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи пристап до својата физичка инфраструктура со цел поставување елементи на електронски комуникациски мрежи за обезбедување на пренос со големи брзини.

(2) Мрежниот оператор, согласно ставот (1) на овој член, врз основа на добиено писмено барање од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи е должен на истиот да му овозможи пристап до неговата физичка инфраструктура со цел поставување елементи на електронски комуникациски мрежи за обезбедување на пренос со големи брзини, под фер и разумни услови и цени. Во писменото барање треба да се наведат елементите на активната, односно изведбата за кои е побаран пристапот, вклучително и временската рамка на изведбата.

(3) Мрежниот оператор од ставот (1) на овој член може да го одбие барањето од ставот (2) на овој член, само во следниве случаи:

- не постои техничка соодветност на физичката инфраструктура за која е побаран пристапот за реализација на бараната изведба од ставот (2) на овој член,
- нема достапност на простор за да се сместат елементите од ставот (2) на овој член, вклучително и идните потреби за простор на мрежниот оператор кои треба да бидат детално поткрепени и образложени,
- прашања поврзани со заштитата на јавното здравје,
- се нарушува интегритетот и безбедноста на секоја мрежа, а особено на критичната инфраструктура,
- постои ризик од можна сериозна интерференција или
- постои алтернативен начин на големопродажен физички пристап до електронска комуникациска мрежа, кој го обезбедува мрежниот оператор соодветен за овозможување на електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини, врз основа на фер и разумни рокови и услови.

(4) Мрежниот оператор од ставот (1) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член, писмено да го извести барателот за одбивање на неговото барање и да ги наведе причините за тоа.

(5) Доколку барањето од ставот (2) на овој член е одбиено или пак не е постигнат заеднички договор за бараниот пристап во рок од два месеца од денот на приемот на барањето, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон.

(6) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (5) на овој член ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност и притоа каде што е соодветно ќе утврди фер рокови, услови и цени. При утврдувањето на цените, Агенцијата треба да го има предвид влијанието што ќе го има бараниот пристап врз деловниот план за инвестиции на мрежниот оператор од ставот (1) на овој член, вклучително и инвестициите направени од мрежниот оператор, а особено кога станува збор за физичката инфраструктура што се користи за електронски комуникациски мрежи за обезбедување пренос со големи брзини.

Единствена точка за информации (ЕТИ)

Член 66

(1) Агенцијата преку јавно достапна Географски информациски систем (ГИС) платформа обезбедува единствена точка за информации (во понатамошниот текст: ЕТИ) со цел заинтересираните страни, покрај другото, да добијат минимални информации, во однос на постоечката физичка инфраструктура на мрежните оператори и

тоа: геореференцирана локација и траса, податоци за видот, основните технички карактеристики и хоризонталната и вертикалната поставеност на подземните и надземните инфраструктурни објекти и придружната инсталација, податоци за постоечко користење, како и податоци за мрежните оператори кои управуваат со истите и нивен контакт.

(2) Агенцијата преку ЕТИ од ставот (1) на овој член, а со цел обезбедување координација на градежни работи согласно членот 68 од овој закон, ги прави достапни следните минимални информации кои се однесуваат на планирани градежни работи поврзани со физичка инфраструктура на мрежен оператор за која планира во следните шест месеци да поднесе барање за добивање на одобрение за градење, и тоа:

- геореференцирана локација, траса и вид на градежни работи,
- мрежни елементи кои ќе бидат инволвирани во градежните работи,
- предвиден датум на започнување со градежните работи и нивното времетраење и
- лица за контакт.

(3) Агенцијата преку ЕТИ ги прави достапни податоците од ставот (1) на овој член, кои се однесуваат на постојни кабли, вклучително и неосветлени оптички влакна (dark fibre) на оператори на јавни електронски комуникациски мрежи.

(4) Оператор на јавна електронска комуникациска мрежа преку пристап до ЕТИ може да добие и информации за начинот, условите и текот на постапката за добивање на одобрение за градење, согласно со закон, за што Агенцијата соработува со Министерството надлежно за градење.

(5) Операторот на јавна електронска комуникациска мрежа е должен во рок од 30 дена од денот на запишувањето на јавната електронска комуникациска мрежа во катастарот на инфраструктурни објекти, до Агенцијата да достави писмено известување со геодетски елаборат за изведена состојба на инфраструктурен објект, при што Агенцијата ќе склучи Меморандум за соработка со Агенцијата за катастар на недвижности.

(6) По исклучок на ставот (5) на овој член операторот на јавна електронска комуникациска мрежа е должен да достави информација за постојната инфраструктура согласно Законот за катастар на недвижности.

(7) Минималните податоци од ставовите (1) и (2) на овој член Агенцијата ги обезбедува од мрежните оператори, со исклучок на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи, со доставување на писмено барање, два пати во годината. Мрежните оператори се должни на Агенцијата да и ги достават бараните податоци во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето. Добиените податоци Агенцијата ќе ги објави преку ЕТИ во рок од 15 дена од денот на приемот на податоците. Агенцијата нема да ги бара податоците од мрежните оператори за физичката инфраструктура која е определена како критична физичка инфраструктура согласно закон.

(8) Формата и начинот на доставување на информациите и податоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член ги пропишува Агенцијата.

(9) Секој мрежен оператор е должен по добиено писмено барање од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи да му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура. Барањето треба да содржи податоци за кои елементи од физичката инфраструктура треба да се овозможи увидот, од аспект на поставување на елементи за јавни електронски комуникациски мрежи за пренос со големи брзини. Увидот треба да биде овозможен во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање, при што треба да се почитуваат начелата на пропорционалност, недискриминација и транспарентност.

(10) Во случај на спор во врска со ставот (9) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 52 од овој закон. Агенцијата, имајќи го предвид принципот на пропорционалност, ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот во најкраток можен рок, но не подолг од два месеци од денот на приемот на барањето.

Координација на градежни работи

Член 68

- (1) Секој мрежен оператор има право да преговара со оператор на јавна електронска комуникациска мрежа за склучување на договор за координација на градежни работи со цел поставување на елементи за јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини.
- (2) Секој мрежен оператор во државна сопственост или мрежен оператор во приватна сопственост кој директно или индиректно планира или изведува градежни работи кои се целосно или делумно финансирани со јавни средства е должен под недискриминаторски и транспарентни услови, да задоволи секое разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи доставено од оператор на јавна електронска комуникациска мрежа заради изградба и поставување на елементи за јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини.
- (3) Мрежниот оператор ќе постапи по барањето од ставот (2) на овој член, доколку се исполнети следните услови:
- а) барањето да не предизвикува било какви дополнителни трошоци, особено поради дополнително задоцнување за првично предвидените градежни работи;
 - б) барањето да не влијае врз контролата над координацијата на градежните работи и
 - в) барањето да биде доставено до мрежниот оператор во рок не подолг од еден месец пред поднесување на финалниот проект до надлежниот орган за добивање на одобрение за градење, согласно закон.
- (4) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член не се постигне договор за меѓусебно координирање на градежните работи, која било од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.
- (5) Агенцијата имајќи ги предвид принципите на пропорционалност ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот од ставот (4) на овој член, во најкраток можен рок, но не подолго од два месеци од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член и притоа ќе утврди фер и недискриминаторски рокови и услови како и надоместоци, каде што е соодветно.
- (6) Агенцијата во соработка со единиците на локалната самоуправа, информациите за правните лица од ставот (1) на овој член ги објавува преку ЕТИ од членот 66 од овој закон.

Физичка инфраструктура во зграда

Член 69

- (1) Имател на правото за користење на точка за пристап и физичка инфраструктура за големи брзини во зграда, врз основа на добиено разумно писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, е должен на истиот, под недискриминаторски услови и рокови да му овозможи пристап до точката за пристап, и физичката инфраструктура за големи брзини во зградата, во случај кога дуплирањето на инфраструктурата е економски неефикасно или физички е непрактично. Операторот кој бара пристап е должен на сопствен трошок и со минимално нарушување на приватниот имот да го обезбеди пристапот до точката за пристап.
- (2) Доколку во зградата не постои физичка инфраструктура за големи брзини, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи има право да постави своја мрежа до просториите на корисникот согласно со склучениот договор со истиот, под услов тоа да биде со минимално нарушување на имотот на трети лица.
- (3) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, не е постигнат договор за пристап, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно членот 52 од овој закон.
- (4) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (3) на овој член ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(5) Оператор на јавни електронски комуникациски мрежи на кого му е овозможен пристапот согласно со ставовите (1) и (2) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на склучувањето на договорот за пристап, на Агенцијата да и достави информации во врска со реализацијата на пристапот, заради овозможување достапност до тие информации преку ЕТИ согласно со членот 66 од овој закон.

(6) Агенцијата ги утврдува поблиските услови за формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член.

Надлежност на Агенцијата во врска со обезбедувањето на интерконекција или пристап

Член 81

(1) Агенцијата, во согласност со регулаторните цели и задачи утврдени со овој закон поттикнува и каде што е соодветно обезбедува интерконекција или пристап и интероперабилност меѓу услугите на начин што промовира ефикасна, одржлива конкуренција, ефикасно инвестирање и иновации и обезбедување на максимални поволности за крајните корисници, како и развој на мрежи со многу висок капацитет (VHCN). За оваа цел, Агенцијата може:

- на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, а со цел поврзување на завршни точки на мрежите, во онаа мера во која е неопходно да им наметне обврска за интерконекција, доколку истата не е воспоставена,

- на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, во онаа мера во која е неопходно и оправдано, да им наметне обврска за интероперабилност меѓу нивните услуги,

- на давателите на комуникациски услуги без нумерација помеѓу лица, а кои имаат значително ниво на покриеност и број на корисници, обврска да ги направат своите услуги интероперабилни, кога конекцијата од крај до крај е загрозувана поради недостаток на интероперабилност или

- на операторите, кога е потребно да обезбедат пристапност на крајните корисници до услугите за дигитално радио и телевизиско емитување, обврски да обезбедат пристап до апликациските програмски интерфејси и/или до електронските програмски водичи под фер, праведни и недискриминаторски услови.

(2) Агенцијата на својата веб-страница објавува упатства, како и постапките кои се утврдени со овој закон, кои се применуваат за обезбедување пристап и интерконекција, со цел да се обезбеди операторите кои се сметаат за мали и средни претпријатија и/или кои имаат ограничен географски опфат во обезбедувањето на своите услуги да можат да имаат корист од наметнатите обврски.

(3) Агенцијата ја утврдува природата, обемот и начинот на спроведување на обврските за пристап, а при тоа ги зема предвид релевантните акти усвоени од страна на надлежните тела на Европската унија во врска со интерконекција или пристап. Агенција може, по добиено разумно барање да наметне обврски за обезбедување пристап до жичени и кабелски инсталации, како и до придружни објекти во зградите или до првата точка на концентрација или дистрибуција, што се утврдени од страна на Агенцијата, кога истите се наоѓаат надвор од зградата, а доколку утврди дека репликацијата на мрежните елементи од овој член би била економски неефикасна или физички непрактична, обврските од овој член, Агенцијата ќе му ги наметне на операторот или на сопствениците на тие жичени и кабелски инсталации и придружни објекти, во случај кога тие сопственици не се оператори.

(4) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека обврските наметнати согласно ставови (1), (2) и (3) на овој член не се доволни за да се надминат високите и несовладливи економски или физички пречки за репликација, со што се ограничува конкуренцијата за крајните корисници, Агенцијата може да ги прошири наметнатите обврски за пристап, врз основа на фер и разумни услови и правила, на начин што по првата точка на концентрација или дистрибуција, ќе утврди нова точка која е

најблиска до крајните корисници и која ќе овозможува доволен број на конекции на крајни корисници за да се обезбеди комерцијална одржливост на барателот на пристап.

(5) Агенцијата може обврската од ставот (1) алинеја 3 на овој член да ја наметне само доколку е потребно за да се обезбеди интероперабилност на комуникациските услуги без нумерација помеѓу лица и истата може да вклучува пропорционални обврски за давателите на тие услуги да објават и овозможат користење, измена и прераспределување на релевантни информации од страна на други надлежни тела и други даватели на услуги, или да се користат и имплементираат стандарди или спецификации наведени во членот 60 на овој закон.

(6) При проширување на обврските за пристап согласно овој член Агенцијата треба да ги има предвид релевантните упатства на надлежните тела на Европската унија во врска со интерконекција или пристап, при што истата ќе донесе соодветно упатство со кое особено ќе се утврди:

- првата точка на концентрација или дистрибуција,
- точката, надвор од првата точка на концентрација или дистрибуција, согласно ставот (9) на овој член,

- воспоставување на нова мрежа
- проекти кои можат да се сметаат за мали и
- високи и несовладливи економски или физички пречки за репликација.

(7) Агенцијата може на операторите да им наметне обврска за заедничко користење на пасивната инфраструктура или обврска за склучување на договор за обезбедување локален роаминг пристап, врз основа на следниве услови:

- доколку е тоа потребно за локално обезбедување на услуги со користење на радиофреквенциски спектар; доколку ниту еден оператор не обезбедува одржливи и слични алтернативни средства за пристап за крајните корисници врз основа на праведни и разумни услови,
- доколку во подрачјето подложно на такви обврски, постојат несовладливи економски или физички пречки за воспоставување на инфраструктура за обезбедување на мрежи или услуги кои користат радиофреквенциски спектар на пазарна основа, поради што на крајните корисници пристапот до мрежите или услугите е сериозно нарушен или воопшто не постои и
- доколку можноста за наметнување на тие обврски е јасно утврдена во одобрението за користење на радиофреквенции кои подлежат на несовладливи економски или физички пречки и затоа пристапот до мрежи или услуги од крајните корисници е строго дефицитарен или отсутен.

(8) Доколку со обврската за пристап и заедничко користење на пасивна инфраструктура, одредена во ставот (6) на овој член, на крајните корисници не им се обезбедува пристап до мрежите или услугите, Агенцијата може на операторот да му наметне и обврска за заедничко користење на активна електронска комуникациска опрема.

(9) Обврските од ставовите (7) и (8) од овој член, Агенцијата ќе ги наметнува во согласност со начелата за објективност, транспарентност, сразмерност и недискриминација и притоа имајќи го предвид следново:

- потребата за зголемена поврзаност по должината на главните патни правци (коридори) и во одредени географски подрачја и можноста за значително зголемување на изборот и поголем квалитет на услугите за крајните корисници, на целата територија на државата,
- ефикасна употреба на радиофреквенциски спектар,
- техничка изводливост и услови за заедничко користење,
- развој на конкуренцијата базирана на инфраструктура и на услуги,
- технолошка иновација и
- потреба од мерки со кои ќе се поттикнат операторите да инвестираат во поставување на инфраструктура.

(10) Агенцијата е должна во рок од пет години од денот на наметнување на обврските утврдени во овој член да го процени влијанието на тие обврски и потребата од нивно изменување или укинување, при што Агенцијата спроведува постапка на јавна расправа, согласно овој закон.

(11) Агенцијата при одредување на локации на мрежни завршни точки, во најголема можна мера ќе ги има предвид насоките на релевантните тела на Европската унија во врска со интерконекција или пристап.

(12) Обврските и условите утврдени од ставот (1) на овој член мора да бидат објективни, транспарентни, пропорционални и недискриминаторски.

(13) При наметнување на обврските и условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата е должна да постапува во согласност со членот 13 од овој закон.

(14) Агенцијата донесува подзаконски акт со кој ќе се утврди природата, обемот и начинот на спроведување на обврските од ставот (4) на овој член, а при тоа имајќи ги предвид релевантните акти усвоени од страна на надлежните тела на Европската унија во врска со интерконекција или пристап.

(15) Агенција може, по добиено разумно барање, да наметне обврски за обезбедување пристап до жичени и кабелски инсталации, како и до придружни средства во зградите или до првата точка на концентрација или дистрибуција, што се утврдени од страна на Агенцијата, кога истите се наоѓаат надвор од зградата.

(16) Доколку Агенцијата утврди дека репликацијата на мрежните елементи од ставот (6) на овој член би била економски неефикасна или физички непрактична, обврските од ставот (6) на овој член, Агенцијата ќе му ги наметне на операторот или на сопствениците на тие жичени и кабелски инсталации и придружни средства, во случај кога тие сопственици не се оператори.

(17) Наметнатите обврски за пристап од ставот (6) на овој член може да вклучуваат: специфични правила за пристап до такви мрежни елементи, придружни средства и придружни услуги, обврски за транспарентност, недискриминација како и обврски за распределување на трошоците за пристап кои треба да бидат приспособени земајќи ги предвид факторите на ризик.

(18) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека обврските наметнати согласно ставот (6) на овој член не се доволни за да се надминат високите и несовладливи економски или физички пречки за репликација, со што се ограничува конкуренцијата за крајните корисници, Агенцијата може да ги прошири наметнатите обврски за пристап, врз основа на фер и разумни услови и правила, на начин што по првата точка на концентрација или дистрибуција, ќе утврди нова точка која е најблиска до крајните корисници и која ќе овозможува доволен број на конекции на крајни корисници за да се обезбеди комерцијална одржливост на барателот на пристап.

(19) Агенцијата може да наметне активни или виртуелни обврски за пристап, доколку истите се оправдани од техничка или економска природа.

(20) Агенцијата на оператор нема да му ги наметне обврските од ставовите (18) и (19) на овој член, кога ќе утврди дека:

а) операторот ги исполнува обврските од членот 98 од овој закон и обезбедува одржлив и сличен алтернативен начин за поврзување на крајните корисници со овозможување пристап на мрежа со многу висок капацитет на било кој оператор, според фер, недискриминаторски и разумни рокови и услови. Агенцијата нема да ги наметне обврските од ставовите (18) и (19) на овој член и на други оператори кои обезбедуваат пристап до мрежа со многу голем капацитет, врз основа на недискриминаторски и разумни услови или б) доколку наметнувањето на таквите обврски би ја загрозило економската или финансиската одржливост на поставување на нова мрежа, особено доколку се работи за мали локални проекти.

(21) По исклучок на ставот (20) точка а) на овој член, Агенцијата може на оператор да му ги наметне обврските од ставовите (18) и (19) на овој член, доколку при изградбата на неговата мрежа се користат јавни средства.

Заедничко користење на иста локација (колокација) и заедничко користење на мрежни елементи и придружни објекти

Член 82

(1) На оператор кој врз основа на овој закон и посебните прописи од областа на градењето го остварил правото за градење, односно поставување на електронска комуникациска инфраструктура и придружни објекти на државна или приватна сопственост, или има право на експропријација, право на службеност или право на користење на имот, Агенцијата му наметнува обврски за колокација и заедничко користење на мрежните елементи и придружните објекти инсталирани врз таа основа, со цел да се заштити животната средина, јавното здравје, јавната безбедност, заштита на просторот, избегнување на прекумерно градење доколку истото е економски неефикасно, постојат физички пречки или да се исполнат целите на просторното и урбанистичко планирање и градење.

(2) Оператор кој е сопственик на електронска комуникациска инфраструктура и придружни објекти е должен на оператор барател, со надомест, и врз основа на склучен договор, да му овозможи пристап, колокација и заедничко користење на неговата електронска комуникациска инфраструктура и придружни објекти, што може да опфати: земјиште, згради и влезови во згради, жичени инсталации внатре во зградата, антени, антенски столбови, кули и други придружни конструкции, кабелска канализација, цевки, канали, шахти, ормани или мерки што ја олеснуваат координацијата на градежните работи, доколку се исполнети соодветните услови за пристап, колокација и заедничко користење, согласно подзаконскиот акт од ставот (3) на овој член.

(3) Начинот и условите за пристап, колокација и заедничко користење на мрежни елементи и придружни објекти, нивото на расположливост на слободниот простор во таа инфраструктура и основните елементи кои треба да ги содржи договорот за пристап, колокација и заедничко користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружните објекти, Агенцијата подетално ќе ги пропише со подзаконски акт.

(4) Агенцијата, пред да го донесе подзаконскиот акт од ставот (3) на овој член, ќе спроведе јавна расправа, согласно членот 14 на овој закон, а може да се советува и со надлежните тела на единицата на локална самоуправа на одредено подрачје каде што таквото заедничко користење се смета за потребно заради остварување на целите од ставот (1) на овој член.

(5) Подзаконскиот акт од ставот (3) на овој член треба да се темели на начелата за објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност.

Обврска за транспарентност при интерконекција или пристап

Член 94

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да им наметне обврска за транспарентност во врска со интерконекција или пристап, на начин што истите ќе ги задолжи да објавуваат информации за:

- сметководството,
- техничките спецификации,
- карактеристиките на мрежите,
- рокови и услови на понудата и користењето, вклучувајќи ги и сите услови со кои се ограничува пристапот до и/или употребата на услуги и апликациите и - цените.

(2) Нивото на деталност на информациите од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивното објавување, го пропишува Агенцијата.

- (3) На оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, кој има и обврска за недискриминација согласно со членот 96 од овој закон, Агенцијата може да му наметне обврска во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлука со која е определен за оператор со значителна пазарна моќ да достави до Агенцијата предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап. Референтната понуда мора да биде доволно детална, за да се обезбеди другите оператори што бараат интерконекција и/или пристап, да не плаќаат за капацитетите, односно средствата што не се потребни за бараната услуга.
- (4) Референтната понуда од ставот (3) на овој член мора да биде расчленета на компоненти со опис на услугите што ги нуди операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар во врска со интерконекција или пристап согласно со пазарните потреби, како и рокови, услови и цени за обезбедување на истите.
- (5) Референтната понуда од ставот (3) на овој член ја одобрува Агенцијата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата, а операторот е должен да ја објави референтната понуда на својата веб-страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата.
- (6) Операторот е должен цените во одобрената референтна понуда од ставот (3) на овој член да ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата.
- (7) Агенцијата со пропис, подетално ќе ја пропише содржината и информациите кои треба да бидат објавени во референтната понуда од ставот (3) на овој член.
- (8) Операторот со значителна пазарна моќ не смее да отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договори за интерконекција и/или пристап.
- (9) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе побара од оператор со значителна пазарна моќ, да изврши измена на одобрената референтна понуда, односно да подготви и достават обновена и ажурирана референтна понуда со цел да се обезбедат регулаторните цели и задачи утврдени во членот 7 од овој закон, а операторот може да го стори тоа и по сопствена иницијатива.
- (10) Операторот со значителна пазарна моќ е должен да постапи по решението од ставот (9) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на решението, а Агенцијата ја одобрува измената на референтната понуда во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување во Агенцијата. Кога операторот доставува до Агенцијата измена на одобрената референтна понуда по сопствена иницијатива, Агенцијата е должна да се произнесе по истата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата.
- (11) Одредбите од ставовите (4) и (5) на овој член кои се однесуваат на објавувањето и примената на референтните понуди важат и за измените на одобрените референтни понуди.

Обезбедување универзална услуга по прифатлива цена

Член 105

- (1) Цената на поединечните универзални услуги мора да биде прифатлива и иста на целата територија на која определениот оператор ја обезбедува универзалната услуга.
- (2) Агенцијата во соработка со организациите и институциите на јавниот сектор надлежни за заштита на потрошувачите, го следи развојот и нивото на малопродажните цени на услугите од член 104 ставови (1) и (2) од овој закон и развојот и нивото на приходите на потрошувачите, на национално ниво.
- (3) Доколку Агенцијата, согласно ставот (2) на овој член, утврди дека малопродажните цени на универзалните услуги не се прифатливи за потрошувачите со ниски приходи или потрошувачите со посебни социјални потреби, поради што се спречени да пристапат до таквите услуги, ќе го задолжи операторот на универзална услуга да достави понуда за

посебни тарифни опции или пакети за услугите од член 104 ставови (1) и (2) од овој закон, за овие потрошувачи и тоа најмалку на фиксна локација.

(4) Операторот на универзална услуга е должен на потрошувачите од ставот (3) на овој член да им обезбеди достапност на корисничкиот број за период од 30 дена од денот на раскинувањето на договорот.

(5) Оператор на универзална услуга е должен на транспарентен и лесно достапен начин јавно да ги објави тарифните опции и пакети од ставот (3) на овој член и истите да ги применува во согласност со начелото на недискриминација. Доколку Агенцијата утврди дека понудата на тие тарифни опции или пакети е несоодветна може да побара нивна измена или укинување.

(6) Оператор на универзална услуга е должен да преземе посебни мерки и да им обезбеди соодветна поддршка на потрошувачите со попреченост со цел да им обезбеди достапност и прифатлива цена за поврзаната терминална опрема како и за посебната опрема и посебните услуги со кои на тие потрошувачи ќе им овозможи пристап до универзалните услуги на ист начин на кои пристапуваат и другите крајни корисници што доколку е потребно и доколку е применливо, ги опфаќа и услугите на говорна телефонија и услугите за пренос на податоци.

(7) Агенцијата при примената на одредбите од овој член, се грижи нарушувањето на пазарот да го сведе на најмала можна мера.

Обезбедување на прифатливи цени за услугите опфатени со универзалната услуга

Член 113

(1) Агенцијата врши надзор на развојот и нивото на малопродажните цени на услугите опфатени во универзалната услуга од членовите 107, 108, 109 и 110 од овој закон.

(2) Цените на поединечните услуги опфатени во универзалната услуга мора да бидат еднакви на целата територија на Република Северна Македонија.

(3) Агенцијата може од операторот на универзална услуга да бара истиот да ги приспособи цените на поединечните услуги што ги обезбедува како универзална услуга, доколку врз основа на надзорот од ставот (1) на овој член утврди дека цените не се прифатливи или дека не се еднакви на целата територија на Република Северна Македонија.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член Агенцијата може на операторите на универзална услуга да им наметне обврска за ограничување на малопродажните цени (price cap), или формирање на иста цена за обезбедената услуга врз основа на географски просек на територијата на Република Северна Македонија.

(5) Операторите на универзална услуга треба да понудат посебни цени или пакети, што се разликуваат од оние што се обезбедуваат врз основа на стандардни комерцијални услови со цел на крајните корисници со статус на социјален случај и/или на крајните корисници со посебни социјални потреби согласно со закон, да им се обезбеди користење на услугите опфатени со универзалната услуга.

(6) Операторот на универзална услуга е должен цените на поединечните услуги што ги обезбедува како универзална услуга да ги објави на својата веб-страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста.

Контрола на трошоци

Член 114

(1) Операторот на универзална услуга е должен да ги утврди цените за обезбедување на универзалната услуга така што крајните корисници на определени услуги што се обезбедуваат како универзална услуга не се должни да платат за средства или услуги што не се неопходни или не се потребни за обезбедување на универзалната услуга.

(2) Операторот на универзална услуга е должен на своите крајни корисници да им обезбеди можност за контрола на трошоците преку:

- детална сметка согласно со членот 115 од овој закон,
 - бесплатна селективна забрана за појдовни повици или за СМС/ММС пораки со додадена вредност, а кога е технички возможно, и за други видови слични апликации,
 - можност за плаќање однапред,
 - можност за плаќање на рати на давачките за приклучок,
 - неплаќање на сметки во постапка по приговор,
 - совети за цени со што им се обезбедува можност на корисниците да добијат информации за алтернативни пониски цени за услугата, доколку постојат,
 - бесплатно предупредување во случај на невообичаени или прекумерно направени трошоци за услугата и
 - можност за деактивирање на фактурирање од трети страни што обезбедуваат услуги преку операторот со кој има склучено кориснички договор.
- (3) Контролата на трошоци од ставот (2) на овој член подетално се уредува со подзаконски акт донесен од страна на Агенцијата.

Информации потребни за склучување на договор помеѓу оператор и краен корисник Член 122

- (1) Операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги е должен, на јасен и разбирлив начин, пред склучување на договор, на крајниот корисник да му ги обезбеди сите информации во согласност со Законот за заштита на потрошувачите(*), како и информациите од ставовите (2), (3), (4) и (5) на овој член.
- (2) Информациите кои операторите на јавно достапни електронски комуникациски услуги, освен услугите за пренос на податоци помеѓу машини се должни да ги обезбедат се:
- главните карактеристики на секоја понудена услуга, минимално ниво на квалитет на понудената услуга, освен услугите за пристап до интернет, како и специфични параметри за квалитет,
 - информации за цената, соодветните цени за активирање на понудената услуга и за какви било други надоместоци поврзани со обезбедувањето на услугата,
 - информации за времетраењето на договорот и условите за продолжување и раскинување на договорот, вклучително и можните надоместоци во случај на раскинување на договорот;
 - сите механизми за надомест и поврат на парични средства и активности што може да ги преземе операторот како одговор на безбедносни инциденти, закани или ранливости.
- (3) Операторите на услуги за пристап до интернет и јавно достапните услуги за комуникација помеѓу лица, покрај информациите утврдени во ставот (2) на овој член, се должни да ги обезбедат и:
- главните карактеристики на секоја обезбедена услуга,
 - информации за цената, соодветните цени за активирање на понудената услуга и за какви било други надоместоци поврзани со обезбедувањето на услугата,
 - информации за времетраење на договор за пакет на услуги и условите за продолжување и раскинување на договорот, како и условите за раскинување на пакетот на услуги или на неговите елементи,
 - информации за тоа кои лични податоци ќе се користат пред почетокот на обезбедувањето на услугата или ќе се соберат во контекст на обезбедување на услугата,
 - детали за производите и услугите наменети за крајните корисници со попреченост како и на начинот за ажурирања на овие информации и - начин на водење постапки за решавање спорови.

(4) Операторите на јавно достапни услуги за комуникација помеѓу лица, кои користат нумерација, покрај информациите утврдени во ставовите (2) и (3) на овој член, се должни да ги обезбедат и:

- сите ограничувања во пристапот до услуги за служби за итни повици или информации за локацијата на повикувачот и
- правото на крајниот корисник да избере дали неговите лични податоци и кои од истите ќе бидат вклучени во јавен именик и користени од службата за давање на информации за броевите на крајните корисници согласно со членот 108 од овој закон.

(5) Операторите на услуги за пристап до интернет, покрај информациите утврдени во ставовите (2) и (3) на овој член, се должни да обезбедат информации кои се со цел да се обезбеди пристап до отворен интернет (open internet access).

(6) Агенцијата со подзаконски акт подетално ќе ги пропише информациите утврдени со овој член.

(7) Информациите од ставот (1) на овој член мора да бидат јасни и разбирливи и достапни на траен медиум или ако не е можна достапност на траен медиум, во документ кој е лесно достапен и едноставен за електронско преземање. Операторот е должен да му укаже на крајниот корисник за важноста од електронското преземање на документот.

(8) На барање на краен корисник со попреченост, операторот од ставот (1) на овој член е должен информациите од ставот (1) на овој член да ги обезбеди во соодветна форма, во согласност со одредбите на подзаконскиот акт од ставот (6) на овој член.

(9) Операторот од ставот (1) на овој член не смее да го условува крајниот корисник да склучи договор за јавно комуникациска услуга, вклучително и за приклучок на јавна комуникациска мрежа со склучување на договор за било која друга јавна комуникациска услуга или за купување на терминална опрема.

Договор помеѓу оператор и краен корисник

Член 123

(1) Правата и обврските помеѓу оператор на јавно достапни електронски комуникациски услуги и краен корисник на тие услуги се уредуваат со нивен меѓусебен договор. Договорот мора да содржи одредби кои се утврдени со Законот за заштитата на потрошувачите(*), како и со други прописи од областа на заштита на потрошувачите.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен на крајните корисници да им обезбеди целосен и лесно разбирлив договор, кој треба најмалку да ги содржи следниве информации:

- име, адреса и податоци за контакт на операторот, како и податоци за контакт за поднесување приговори,
- главните карактеристики на секоја договорена услуга,
- доколку услугата се обезбедува со директна парична исплата, целокупната цена на услугата која опфаќа цена за активирање на услугата, основната цена, сите дополнителни надоместоци и попусти и нивното времетраење, како и цената поврзана со потрошувачката,
- времетраење на договорот, како и условите за раскинување и продолжување како и склучувањ на нов договор;
- нивото на достапност на производите и на услугите за крајните корисници со попреченост и

- за услугата на пристап до интернет, содржината на информациите утврдени во член 122 став (5) од овој закон.

(3) Одредбите од членот 122 од овој закон и ставовите (1) и (2) на овој член, се составен дел на договорот и истите не се менуваат, освен во случај кога договорните страни поинаку ќе се договорат.

(4) Договорот се смета за склучен во моментот на потпишување на договорот од двете страни или откако крајниот корисник ќе ја даде својата согласност за склучување на договорот по електронски пат по претходно утврдување на неговиот идентитет преку средствата за електронска идентификација.

(5) Доколку услугата за пристап до интернет или јавно достапната комуникациска услуга помеѓу лица, се наплатува врз основа на времетраењето или количината на потрошувачката, операторот кој ги обезбедува тие услуги е должен на крајните корисници да им овозможи следење и контрола на користењето на секоја од договорените услуги, вклучувајќи го и пристапот до навремени информации за нивото на потрошувачка на договорените услуги. Операторот е должен да го извести крајниот корисник пред истиот да го достигне ограничувањето во однос на времетраењето или количината на потрошувачката.

(6) Обврската на операторот од ставот (5) на овој член за обезбедување на дополнителни информации за нивото на потрошувачката на договорените услуги, како и одредбите за привремено ограничување на натамошното користење на услугите во случај на надминување на финансиска или квантитативна граница, поблиску се пропишуваат со подзаконски акт од член 122 став (6) од овој закон.

Времетраење и раскинување на договорот

Член 124

(1) Операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги не смее преку условите и правилата за раскинување на склучениот договор да му го ограничи правото на потрошувачот на промена на оператор.

(2) Задолжителното времетраење на склучениот договор помеѓу потрошувачот и операторот на јавно достапни комуникациски услуги кои не се комуникациски услуги помеѓу лица кои не користат нумерација ниту се услуги за обезбедување пренос на податоци помеѓу машини, не може да биде подолго од 24 месеци. Операторите се должни да понудат и договори во траење од 12 месеци.

(3) Се овозможува автоматско продолжување на договор за определено време за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги, освен за комуникациските услуги помеѓу лица кои не користат нумерација и за услугите за пренос на податоци помеѓу машини, под услов крајните корисници да имаат право да го раскинат договорот во кое било време, без плаќање на каков било надоместок, со исклучок на надоместокот за обезбедените услуги за време на периодот на известување од ставот (4) на овој закон.

(4) Операторите се должни во рок од 30 дена пред автоматското продолжување на договорот, за тоа, да ги известат крајните корисници на разбирлив начин и на траен медиум, односно носител на информација, за раскинување на договорот и за начините на раскинување на истиот. Покрај тоа, операторите, истовремено ги советуваат крајните корисници за најдобрите цени за нивните услуги. Операторите треба на крајните корисници да им дадат информации за најдобрите тарифи најмалку еднаш годишно.

(5) По исклучок од ставовите (2) и (3) на овој член, за обезбедување на комуникациски услуги помеѓу лица кои не користат нумерација или за услугите за пренос на податоци помеѓу машини, можат да се договараат поинакви услови во врска со задолжителното времетраење и продолжување на договорот.

(6) Задолжителното времетраење на договорот од ставот (2) на овој член не се применува на времетраењето на договорот за плаќања на рати кога потрошувачот врз основа на посебен договор се согласил на плаќања на рати, исклучително за поставување на физичка врска и тоа, особено за мрежите со многу висок капацитет. Договорот за плаќање на рати за поставување на физичка врска не ја вклучува терминалната опрема, како што е рутер или модем, и не ги спречува потрошувачите во остварување на нивните права врз основа на овој член.

(7) Операторот е должен најмалку 30 дена пред да ги измени условите од договорот, писмено или електронски, на јасен и разбирлив начин да го извести крајниот корисник за измената на истите, како и за неговото право за раскинување на договорот, без дополнителни трошоци, доколку истите не ги прифати.

(8) Крајниот корисник има право да го раскине договорот без надоместок, како и право на поврат на неискористениот паричен износ, во рок од два месеци од денот на приемот на известувањето од ставот (7) на овој член, освен во случај, кога предложените измени на договорот се:

1) исклучително во корист на крајниот корисник;

2) од административна природа и не влијаат штетно на крајниот корисник и

3) директно се утврдени со прописи на Република Северна Македонија кои се применуваат во врска со склучениот договор.

(9) Доколку операторот не е во можност да ги исполни договорените обврски во согласност со договорените услови, крајниот корисник има право да го раскине договорот, без надоместок, со исклучок на обврската за плаќање на обезбедените услуги до денот на раскинување на договорот, вклучувајќи ги и плаќањата за субвенционираната терминална опрема.

(10) Операторите се должни да ги известат крајните корисници за измена или укинување на пакет на услуги или на други дополнителни услуги, по писмен или електронски пат, најмалку 30 дена пред намерата за тие измени или дополнувања и истовремено да им понудат друг пакет на услуги или други дополнителни услуги. Во тој случај на соодветен начин се применуваат одредбите од ставовите (7) и (8) на овој член.

(11) Операторот кој има намера да го прекине обезбедувањето на своите услуги е должен за тоа најмалку 30 дена однапред, да ги извести своите крајни корисници, по писмен или електронски пат.

(12) Доколку квалитетот на обезбедените услуги значително, постојано или често отстапува од договорениот квалитет, а не се однесува на услугата за пристап до интернет или на комуникациската услуга помеѓу лица кои не користат нумерација, крајниот корисник има право да го раскине договорот без плаќање на било каков надоместок за предвременно раскинување на договорот.

(13) Крајниот корисник има право, во било кој момент да го раскине договорот. Со договорот се утврдува дека истиот може да се раскине пред истекот на задолжителното времетраење на договорот, доколку тоа го побара крајниот корисник или доколку операторот го раскине договорот заради вина на крајниот корисник. Во тој случај крајниот корисник е должен да го плати месечниот надоместок за остатокот на периодот од задолжителното времетраење на договорот или да плати надоместок во висина на попустите на производите и услугите кои ги остварил доколку плаќањето на тој надоместок е поповолен за крајниот корисник, со исклучок на случаите од ставот (8) на овој член.

(14) Доколку крајниот корисник во случај на раскинување на договорот, ја задржува договорената терминална опрема која е во сопственост на операторот, висината на надоместокот за терминалната опрема не смее да ја надминува нејзината вредност договорена во моментот на склучување на договорот намалена за вредноста на користената опрема во согласност со прописите со кои се уредуваат методите на пресметка и дозволената стапка на амортизација.

(15) Операторот е должен на барање на краен корисник, без надомест, по исплатата на надоместокот за терминалната опрема да ги отстрани сите ограничувања во врска со користењето на терминалната опрема во мрежите на други оператори.

(16) Операторот е должен на барање на краен корисник на однапред платени услуги, по истекот на една година од купувањето на терминалната опрема, во рок од пет дена од денот на поднесувањето на барањето, да му овозможи користење на таа опрема во мрежите на другите оператори.

Транспарентност, споредување на понуди и објавување на информации

Член 125

(1) Оператор кој обезбедува услуга на пристап до интернет или на јавно достапна комуникациска услуга помеѓу лица е должен на јасен, целосен и машински читлив начин како и во форма достапна на потрошувачите со попреченост, да ги објави своите општи услови во однос на пристапот и користењето на јавните комуникациски услуги што ги обезбедува, а кои треба да ги содржат податоците од ставот (2) на овој член.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен јавно да ги објави следниве податоци:

1) податоци за контакт на операторот;

2) опис на понудените услуги:

- опсег на понудените услуги и главните карактеристики на секоја понудена услуга, вклучувајќи ги и минималните нивоа на квалитет на услугата и сите ограничувања наметнати од страна на операторот во однос на користењето на терминалната опрема.

- цени, односно тарифи на понудените услуги,

- понудените послепродажни услуги, како услуги за одржување и помош на крајните корисници и нивните податоци за контакт,

- времетраење на договорот, надоместоци што се наплаќаат во случај на предвремено раскинување на договорот, права поврзани со раскинување на услуги во пакет или елементи на истите, како и постапки и надоместоци поврзани со преносливост на броеви;

- доколку операторот обезбедува комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација, информации за пристап до услугите за итни повици и за локацијата на повикувачот. Доколку се работи за давател на комуникациски услуги помеѓу лица, кои не користат нумерација, информации за можноста за пристап до итни повици;

- податоци за производи и услуги, наменети за крајни корисници со попреченост и

3) постапки за решавање на спорови.

(3) Агенцијата со подзаконски акт подетално го пропишува видот и содржината на податоците од ставот (2) на овој член, како и начинот на нивното објавување.

(4) Операторот од ставот (1) на овој член е должен општите услови кои ги содржат податоците од ставот (2) на овој член како и сите нивни измени, да и ги достави на Агенцијата, на одобрување, најмалку осум дена пред нивното објавување. Агенцијата е должна да ги одобри податоците во рок од пет дена од денот на приемот на истите. Доколку Агенцијата утврди дека предложените податоци не се во согласност со одредбите од овој закон или подзаконскиот акт од ставот (3) на овој член, ќе донесе одлука со која ќе го задолжи операторот истите да ги усогласи во рок од пет дена од денот на приемот на одлуката.

(5) Агенцијата преку својата веб-страница ќе им овозможи на крајните корисници пристап до независна алатка за споредба, која им овозможува да ги споредат и оценат различните услуги за пристап до интернет и јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација како и доколку е тоа применливо и на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица, кои не користат нумерација, а во врска со:

1) цените, односно тарифите на услугите и

2) квалитетот на услугите, доколку е понуден минимален квалитет на услугата или од операторот се бара да ги објави тие податоци, врз основа на членот 126 од овој закон.

(6) Алатката за споредба од ставот (5) на овој член, треба:

1) да биде оперативна независна од операторите, односно давателите на такви услуги;

2) јасно да ги идентификува нејзините сопственици и управувачи;

3) да содржи јасни и објективни критериуми врз основа на кои треба да се заснова споредбата;

4) да користи едноставен и недвосмислен јазик;

5) да обезбедува точни и ажурирани информации и да го наведува времето на последното ажурирање;

6) да биде достапна за секој оператор што обезбедува услуги за пристап до интернет или јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, преку обезбедување на релевантни информации и вклучување широк спектар на понуди што опфаќа значителен дел од пазарот, и кога доставените информации не обезбедуваат целосен преглед на пазарот, јасна изјава за тој ефект, пред да се прикажат резултатите;

7) да обезбеди ефективна постапка за известување за неточни информации и

8) да вклучува можност за споредување на понудите за цените, тарифите и квалитетот на услугите што се обезбедуваат за потрошувачите и за другите крајни корисници.

(7) Операторите кои обезбедуваат услуга на пристап до интернет и/или на јавно достапна комуникациска услуга помеѓу лица, кои користат нумерација се должни, без надоместок да дистрибуираат, односно пренесат информации од јавен интерес, до постојните и новите крајни корисници преку средства што обично се користат во комуникација со крајните корисници. Овие информации од јавен интерес се доставуваат од соодветните јавни институции во стандардизиран формат и ги опфаќаат, меѓу другото, следниве теми:

1) користење на услуги за пристап до интернет и јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, за незаконски активности или ширење на штетна содржина, особено кога тоа може да влијае на правата и слободите на другите, вклучително и кршење на правата на заштита на податоци, авторско право и сродни права и нивни правни последици и

2) начин за заштита од ризици за личната безбедност, приватноста и личните податоци при користење на услуги за пристап до интернет и јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација.

Обезбедување на еквивалентен пристап и избор за крајни корисници со попреченост

Член 127

(1) Агенцијата може каде што е соодветно да утврди технички и функционални барања кои мора да ги исполнат операторите со цел на лицата со попреченост да им се обезбеди:

- пристап до електронски комуникациски услуги, еквивалентен на оној кој го ужива мнозинството на крајни корисници и

- избор на оператор и избор на услуги кои се достапни на мнозинството на крајни корисници.

(2) Владата ќе донесе подзаконски акт со кој ќе ги утврди активностите што ќе ги преземе со цел да ја охрабри достапноста и користењето на радио и телекомуникациската терминална опрема наменета за крајни корисници со попреченост.

Достапност на услуги

Член 132

(1) Операторите кои обезбедуваат пристап до јавна електронска комуникациска мрежа можат, без согласност на корисниците, привремено да го ограничат или прекинат пристапот до нивните услуги, доколку тоа е потребно заради реконструкција, модернизација, одржување или во случај на технички пречки или недостатоци во мрежата.

(2) Операторите се должни да ја информираат Агенцијата и да ги известат корисниците за ограничувањата или прекините кои траат подолго од 30 минути:

- најмалку 48 часа пред планираната реконструкција, модернизација или одржување или

- колку што е можно побрзо, но не подолго од 48 часа, кај ограничувањата или прекините предизвикани од технички пречки или недостатоци во мрежата.

(3) Операторите треба да ги преземат сите неопходни мерки, ограничувањата или прекините да траат што е можно пократко.

Понуди во пакет

Член 133

(1) Доколку оператор на своите потрошувачи им обезбедува пакет на услуги или пакет на услуги и терминална опрема кој најмалку ги содржи услугите на пристап до интернет или јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, одредбите од член 122 став (3), членови 124, 125 и 134 од овој закон се применуваат за сите елементи од пакетот, вклучувајќи ги на соодветен начин и елементите кои не се опфатени со тие одредби.

(2) Доколку потрошувачот има право да го раскине договорот за кој било елемент од пакетот од ставот (1) на овој член пред истекот на задолжителното времетраење на договорот, поради неусогласеност со договорените или поради необезбедени услуги, потрошувачот има право да го раскине договорот за сите елементи на пакетот.

(3) Секоја претплата на какви било дополнителни услуги или терминална опрема обезбедена или дистрибуирана од операторот на услугата за пристап до интернет или на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, не смее да го продолжи првичното задолжително времетраење на договорот на кој се додаваат таквите услуги или терминална опрема, освен ако потрошувачот изрично се согласува поинаку кога се претплатува на дополнителни услуги или терминална опрема.

Промена на оператор и преносливост на број

Член 134

(1) Во случај на промена на оператор на услуга за пристап до интернет, постојниот и новиот оператор на крајниот корисник му обезбедуваат соодветни податоци, пред и во текот на постапката на промена и обезбедуваат непрекинато на услугите, освен во случај кога е тоа технички неизведливо.

(2) Новиот оператор обезбедува дека во случаите од ставот (1) на овој член, активирањето на услугата за пристап до интернет ќе го овозможи во најкраток можен рок, односно на денот и во рокот кој е договорен со крајниот корисник. Постојниот оператор ќе го продолжи обезбедувањето на услугата пристап до интернет врз основа на истите услови се додека новиот оператор не ја активира својата услуга за пристап до интернет.

(3) Прекилот на обезбедувањето на услугата од ставот (1) на овој член, за време на постапката на промена на оператор не смее да трае подолго од еден работен ден.

(4) Операторите на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, вклучувајќи ги и услугите во мобилните електронски комуникациски мрежи, се должни на своите крајни корисници, на нивно барање, независно од промената на операторот да го задржат доделениот број и тоа:

- на одредена локација, во случај на географски броеви и
- на која било локација во случај на негеографски броеви.

(5) Обврската за овозможување на преносливост на број од ставот (4) на овој член не се однесува на преносот на броеви помеѓу јавни комуникациски мрежи кои овозможуваат услуги на фиксна локација и мобилни електронски комуникациски мрежи.

(6) Доколку крајниот корисник го раскине договорот, операторот на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација е должен да му овозможи на крајниот корисник право на пренос на број од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија на друг оператор во рок од 30 дена од денот на раскинувањето на договорот, освен во случај кога крајниот корисник ќе се откаже од тоа право.

(7) Доколку е технички возможно, оператор може да овозможи пренос на број на далечина со цел промената на оператор да им се олесни на крајните корисници, освен доколку не е поинаку побарано од крајните корисници.

(8) Одредбите од овој закон за задолжителното времетраење на договорот не смеат да претставуваат ограничување или пречка на правото на пренос на број во мрежата на друг оператор.

(9) Сите надоместоци кои се наплаќаат во постапката на пренос на број помеѓу операторите на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација треба да бидат базирани на трошоци помеѓу операторите, без било какви трошоци за крајните корисници.

(10) Преносот на бројот и неговото вклучување во мрежата на другиот оператор мора да се спроведе во најкраток можен рок. Пренесениот број во мрежата на другиот оператор мора да се вклучи во рок од еден работен ден од датумот договорен со крајниот корисник.

(11) Доколку бројот во постапката на неговиот пренос од ставот (10) на овој член не е пренесен, постоечкиот оператор е должен повторно да го вклучи бројот и поврзаните услуги на крајниот корисник се додека успешно не се пренесе бројот кај новиот оператор. Постоечкиот оператор е должен да продолжи да ги обезбедува своите услуги врз основа на истите услови се додека не се активираат услугите на новиот оператор.

(12) Прекилот на обезбедување на услугите во текот на постапката на пренос од ставот (10) на овој член не смее да трае подолго од еден работен ден.

(13) Постојниот и новиот оператор, во постапката на промена на оператор и пренос на број, меѓусебно соработуваат, со цел да се обезбеди дека во текот на постапката нема да има прекин на услугата, дека нема да се одолговлечи или злоупотреби постапката, ниту пак да се пренесе број или да се промени крајниот корисник, без негова согласност.

(14) Договорот помеѓу крајниот корисник и постојниот оператор автоматски се раскинува, штом ќе се заврши постапката на промена на оператор. Доколку крајниот корисник има склучен еден договор со постојниот оператор за повеќе услуги, тој договор автоматски се раскинува за услугите за кои е побаран пренос на бројот или промена на оператор, штом ќе се заврши постапката на промена на оператор. Во тој случај, постојниот оператор е должен да го извести крајниот корисник за неговите преостанати вклучени услуги, цените и условите врз основа на кои тие услуги продолжуваат да се обезбедуваат.

(15) Начинот и поблиските барања за промена на оператор и преносливост на број, известувањата и заштитата на крајните корисници, барањата за надоместок кој операторите во случај на неисполнување на обврските утврдени со овој член им го плаќаат на крајните корисници, како и во случај на одлагање или пропуштање на роковите во постапката на промена на оператор и пренос на број или злоупотреба на постапката на промена на оператор или пренос на број, се пропишуваат со подзаконски акт од страна на Агенцијата.

Комуникации за итни повици и Единствен европски број за итни повици

Член 135

(1) Операторите на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација се должни да им овозможат на своите потрошувачи, како и на потрошувачите на јавни телефонски говорници, пристап до броевите на службите за итни повици и Единствениот европски број за итни повици „112“, СМС пораки кон бројот „112“, текстуална комуникација во реално време со бројот „112“, комуникација преку видеоповик и е-повик (eCall) кон бројот „112“ (во натамошниот текст: повици кон бројот „112“), како и повици на други повикувачки броеви за пристап до службите за итни повици во Република Северна Македонија, во согласност со Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, бесплатно, што опфаќа и бесплатно пренасочување на тие повици кон другите повикувачки броеви што ги користат службите за итни повици.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да им овозможи на крајните корисници со попреченост пристап до службите за итни повици преку нивните комуникациски канали

на начин кој е еквивалентен на пристапот на другите крајни корисници, при што комуникацијата се пренесува преку најсоодветен PSAP.

(3) Агенцијата во соработка со органот надлежен за извршување на работите со врска со управување со кризи (во натамошниот текст: органот надлежен за „112“) бројот „112“ и службите за итни повици, обезбедува дека операторите од ставот (1) на овој член овозможуваат пристап до службите за итни повици преку најсоодветниот PSAP.

(4) Доколку оператор од ставот (1) на овој член тврди дека нема техничка можност да ја исполни обврската од ставот (2) на овој член има обврска тоа да и го докаже на Агенцијата.

(5) Операторите од ставот (1) на овој член, се должни на органот надлежен за бројот „112“ да му ги достават, без надоместок, сите расположливи податоци за реализираните повици кон бројот „112“, што особено опфаќа податоци за името и презимето или називот на повикувачот, повикувачкиот број, времето и траењето на повикот како и локацијата од која е упатен повикот кон бројот „112“, и тоа веднаш откако е проследен тој повик до органот надлежен за бројот „112“.

(6) На барање на органот надлежен за бројот „112“, кое се базира на барање на службата надлежна за потрага и/или спасување во согласност со посебните прописи, операторите од ставот (1) на овој член се должни на органот надлежен за бројот „112“ да му достават и податок за локацијата на лицето за кое е покренета постапка за потрага и/или спасување, а која не упатила повик кон бројот „112“.

(7) Операторите од ставот (1) на овој член се должни со повиците кон бројот „112“ да постапуваат под еднаков начин како и кон другите повикувачки броеви за пристап до службите за итни повици кои се користат во Република Северна Македонија, да ги обработуваат тие повици и се одговорни за правилното насочување на повиците кон бројот „112“, како и на другите повикувачки броеви за пристап до службите за итни повици.

(8) Забранета е секоја злоупотреба на повиците кон бројот „112“ како и на другите повикувачки броеви за пристап до службите за итни повици, што ги опфаќа сите видови на злонамерни или вознемирувачки повици.

(9) На обврските на операторите од ставот (1) на овој член во однос на повиците на други повикувачки броеви за пристап до службите за итни повици во Република Северна Македонија, на соодветен начин се применуваат одредбите од овој член и подзаконскиот акт од ставот (10) на овој член.

(10) Начинот на користење на Единствениот европски број за итни повици „112“ и еповици, техничките и другите барања за операторите од ставот (1) на овој член и исполнувањето на обврските кон органот надлежен за бројот „112“, начинот и барањата на поврзување на сите служби за итни повици во единствен систем за примање и обработка на повиците во итни ситуации, мерките со кои се обезбедува дека во текот на патување во други држави, земји членки на Европската унија, крајните корисници со попреченост имаат пристап до службите за итни повици на други европски држави врз основа на еднакви услови што важат и за другите крајни корисници, по можност без претходна пријава, начинот, формата и роковите за достава на податоци за реализираните повици кон бројот „112“, мерките за квалитет на услугата за повик кон бројот „112“, како и начинот и поблиските барања за спроведување на привремено или трајно исклучување на корисничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа, во случај на утврдена злоупотреба на повиците кон бројот „112“ и кон други повикувачки броеви за пристап на службите за итни повици, се пропишува со подзаконски акт кој го донесува Агенцијата.

(11) Агенцијата во соработка со органот надлежен за бројот „112“ на соодветен и јавно достапен начин ги известува сите крајни корисници, а особено крајните корисници кои патуваат во други европски држави и крајните корисници со попреченост за целта, начинот на користење и достапноста до Единствениот европски број за итни повици „112“.

Пристап до броеви и услуги

Член 136

(1) Меѓународни повици и повици до меѓународни телефонски услуги и меѓународни телефонски мрежи се остваруваат со користење на меѓународен префикс “00” пред кодот на државата доделен од Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и националниот број од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, согласно со овој закон.

(2) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, согласно со овој закон, кога е тоа технички и економски возможно и кога повиканиот корисник поради комерцијални причини не го ограничил пристапот на повикувачи од одредени географски подрачја се должни на крајните корисници да им обезбедат:

- пристап и користење на услуги со користење на негеографски броеви, вклучително и на земјите членки на Европската Унија и

- пристап до сите броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, согласно со овој закон, без оглед на технологијата и уредите кои се користат од страна на операторот.

(3) Операторите од ставот (2) на овој член можат на поединечна основа да го оневозможат пристапот до броевите или услугите кога постои оправдано сомнение за измама или злоупотреба. Во овој случај Агенцијата ќе донесе одлука со која на операторот ќе му нареди да го задржи соодветниот приход од интерконекција или од други услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да им обезбедат на корисниците на услуги од други држави можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, согласно со овој закон, ако е тоа технички и економски возможно, освен во случаи кога повиканиот корисник поради комерцијални причини го ограничил пристапот на повикувачи од определени географски подрачја.

Европски броеви за услуги со социјална вредност

Член 137

(1) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, согласно со овој закон се должни да овозможат воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116 и е наменета за услуги со посебна социјална вредност во согласност со Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија, а особено кон бројот 116.000, кој е наменет за службата надлежна за пријавување на исчезнати деца.

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни во најголема можна мера на лицата со попреченост да им овозможат пристап кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116.

(3) Агенцијата на соодветен и јавно достапен начин ги известува и запознава граѓаните за целта и начинот на користење на броевите за услуги со социјална вредност од ставот (1) на овој член.

Систем за предупредување на јавноста

Член 138

Операторите на комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација во мобилна комуникациска мрежа, по барање на органот надлежен за бројот „112“, се должни, без надоместок, на крајните корисници да им доставуваат јавни предупредувања за непосредни вонредни состојби или катастрофи.

Интероперабилност на автомобилски радија, радиоприемници за потрошувачи и дигитална телевизиска опрема за потрошувачи

Член 139

(1) Автомобилските радиоприемници и корисничката дигитална телевизиска опрема, која е на располагање за потрошувачите на пазарот во Република Северна Македонија треба да ги задоволи следните барања за интероперабилност:

1) Општ алгоритам за кодирање и слободен (free to air) прием, при што секоја опрема за потрошувачите наменета за прием на дигитални телевизиски сигнали (емитување преку копнен, кабелски или сателитски пренос), што се продава или се изнајмува или е на друг начин достапна во Република Северна Македонија, која може да ги декодира дигиталните телевизиски сигнали, треба да може:

- да овозможи декодирање на таквите сигнали во согласност со заедничкиот европски алгоритам за кодирање, управуван од Европски институт за телекомуникациски стандарди (ETSI) и

- да прикаже сигнали што се пренесени во некодирани форма, под услов, во случај да се изнајми таква опрема, изнајмувачот да е усогласен со договор за изнајмување;

2) Интероперабилност за дигитални телевизиски приемници, при што кој било дигитален телевизиски приемник со интегрален екран на видлива дијагонала поголема од 30 cm, кој се пласира на пазарот на Република Северна Македонија за продажба или изнајмување, треба да има најмалку еден приклучок за отворен интерфејс (или стандардизиран или усогласен со усвоениот стандард од Европскиот институт за телекомуникациски стандарди (ETSI), или е во согласност со спецификација на ИКТ индустријата) која дозволува едноставна врска на периферните уреди и може да ги помине сите релевантни елементи на дигитален телевизиски сигнал, вклучително и информации во врска со интерактивни и условно пристапни услуги и

3) Интероперабилност за автомобилски радиоприемници, при што секој автомобилски радиоприемник интегриран во ново патничко возило што е достапно на пазарот во Република Северна Македонија за продажба или изнајмување, содржи приемник кој може да прима најмалку радиоуслуги обезбедени преку дигитално копнено радиоемитување.

(2) Давателите на услуги на дигитална телевизија, доколку е тоа соодветно, треба да обезбедат дигиталната телевизиска опрема која им ја даваат на своите крајни корисници да е интероперабилна, со цел, доколку е технички можно, дигиталната телевизиска опрема да може повторно да се користи за обезбедување на дигитални телевизиски услуги од други даватели на услуги на дигитална телевизија.

(3) Давателот на услугата од ставот (2) на овој член е должен на крајниот корисник, по раскинување на договорот, да му овозможи, без надоместок и преку едноставна постапка да ја врати дигиталната телевизиска опрема, освен, доколку давателот на услугата докаже дека таа опрема е во целост интероперабилна со дигиталните телевизиски услуги на други даватели на услуги, вклучително и оние на кои се префрлил крајниот корисник.

Опфат на примена на одредбите од овој закон во однос на правата на крајните корисници

Член 142

(1) Одредбите од оваа глава, не се применуваат на даватели на комуникациски услуги без нумерација помеѓу лица, кои се сметаат за микропретпријатија, согласно со закон, освен во случаи кога истите обезбедуваат и други јавни електронски комуникациски услуги.

(2) Давател на комуникациски услуги од ставот (1) на овој член е должен, пред склучување на договор со краен корисник, писмено да го извести крајниот корисник за исклучокот од ставот (1) на овој член.

Управување со радиофреквенцискиот спектар

Член 143

(1) Радиофреквенцискиот спектар е ограничен природен ресурс, со значителна, социјална, културна и економска вредност.

(2) Агенцијата и институциите од јавниот сектор, согласно со меѓународните прописи што се применуваат во Република Северна Македонија, а особено со прописите од Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и на соодветните тела од областа на електронските комуникации на Европската унија, обезбедуваат ефикасно и непречено користење на радиофреквенцискиот спектар и ги обезбедуваат правата на Република Северна Македонија во орбиталните позиции.

(3) Со радиофреквенцискиот спектар на Република Северна Македонија, управува Агенцијата согласно со овој закон, имајќи ги предвид начелата на објективност, транспарентност, конкурентност, пропорционалност и недискриминација, регулаторните цели и задачи од членот 7 од овој закон, како и оствареното усогласување на користење на радиофреквенцискиот спектар на ниво на Европската унија или на меѓународно ниво.

Стратешко планирање и координација на радиофреквенциски спектар

Член 144

Агенцијата и органите на државната управа на Република Северна Македонија надлежни за стратешкото планирање и координацијата на радиофреквенцискиот спектар соработуваат со Европската комисија, Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и надлежните органи на други држави во врска со стратешкото планирање и координацијата на радиофреквенцискиот спектар. При тоа треба, меѓу другото да се има предвид економскиот, безбедносниот, здравствениот јавен интерес, слободата на изразување, културните, научните, социјалните и техничките аспекти на политиките на Република Северна Македонија и различните интереси на корисниците на радиофреквенцискиот спектар со цел да се оптимизира користењето на радиофреквенцискиот спектар и избегнувањето на штетни интерференции.

Контрола на радиофреквенцискиот спектар и заштита од пречки

Член 147

(1) Заради спроведување на усогласеност во користењето на радиофреквенциите на национално и меѓународно ниво, вршење на контрола на радиофреквенцискиот спектар, мерења, испитувања и утврдување на причините за појава на пречки во радиофреквенцискиот спектар и преземање на мерки за нивно отстранување, за вршење на други стручни и технички работи во делот на ефикасното управување со радиофреквенцискиот спектар, во Агенцијата се формира организациона единица за контрола и мерење на радиофреквенцискиот спектар, со потребната мерна, компјутерска и комуникациска опрема.

(2) Операторите на електронски комуникациски мрежи се должни да вршат мерења, испитувања и утврдување на причините за пречки, како и да преземаат мерки за нивно отстранување, внатре во сопствените електронски комуникациски мрежи.

(3) Агенцијата врши мерење, испитување и утврдување на причините за пречки кои ги предизвикуваат радио станиците, радио системите и друга радио опрема, или друга електронска комуникациска опрема надвор од електронските комуникациските мрежи на операторот.

(4) Работите од ставот (3) на овој член во однос на пречките во радиофреквенцискиот спектар, кои ги предизвикуваат електронските комуникациски мрежи, радиостаниците, радиосистемите или другата радиоопрема на друга држава, Агенцијата ги врши во соработка со надлежните тела на таа држава, во согласност со прописите на

Меѓународната унија за телекомуникации (ITU), Конференцијата на европски поштенски и телекомуникациски администрации (CEPT) и Европската унија.

(5) Работите од ставот (3) на овој член во однос на пречките во радиофреквенцискиот спектар, кој го користат вооружените сили на Република Северна Македонија, полицијата и безбедносно-информативните агенции, во согласност со Планот за намена на радиофреквенциски опсези, ги вршат нивни овластени лица, по службена должност или по барање на Агенцијата.

Користење и услови за користење на радиофреквенции

Член 152

(1) Радиофреквенциите се користат на следниве начини:

- без одобрение за користење на радиофреквенции согласно подзаконскиот акт од ставот (10) на овој член и

- врз основа на одобрение за користење на радиофреквенции, издадено во согласност со постапката од членовите 155, 156, 157 и 158 од овој закон.

(2) При определување на начинот на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции треба да се има предвид следново:

- посебните карактеристики на тие радиофреквенции,
- потребната заштита од штетни пречки и технолошките решенија за управување со штетните пречки,
- развојот на условите за заедничко користење на радиофреквенцискиот спектар, доколку е тоа применливо,
- обезбедување на технички квалитет на комуникациите или услугите,
- регулаторните цели и задачи од членот 7 од овој закон и
- заштитата на ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар.

(3) Со цел да се обезбеди ефикасно и ефективно користење на радиофреквенцискиот спектар или да се поттикне покриеност, треба да се обезбедат следниве можности:

а) заедничко користење на пасивна или активна инфраструктура што се базира на користење на радиофреквенциски спектар или заедничко користење на радиофреквенциски спектар;

б) договори за комерцијален пристап до роаминг и

в) заедничко поставување на инфраструктурата за обезбедување мрежи или услуги што се базираат на користење на радиофреквенциски спектар.

(4) Агенцијата не треба да го спречува заедничкото користење на радиофреквенцискиот спектар согласно ставот (3) на овој член.

(5) За заедничкото користење на радиофреквенцискиот спектар од ставот (3) на овој член, Агенцијата соработува со органот надлежен за заштита на конкуренцијата.

(6) Агенцијата може да го ограничи користењето на радиофреквенцискиот спектар за одделни видови радиомрежи или безжични пристапни технологии, врз основа на начелата на пропорционалност и недискриминација, кога е тоа потребно заради:

- избегнување на штетни пречки,
- заштита на човечкото здравје од дејствување на електромагнетно поле,
- обезбедување квалитет на услугите,
- обезбедување заедничко користење на радиофреквенцискиот спектар,
- заштита на ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар,
- обезбедување цели од јавен интерес и
- исполнување на условите од прописите за радио на Меѓународната телекомуникациска унија (ITU).

(7) Агенцијата редовно ја преиспитува потребата од воведување и примена на ограничувањата од ставот (6) на овој член и ги објавува резултатите од тоа преиспитување на својата веб страница.

(8) Ограничувањата од ставот (6) на овој член не претставуваат основа за одземање на одобрението за користење на радиофреквенции.

(9) За радиофреквенциите кои со Планот за намена на радиофреквенциски опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции се предвидени за потребите за националната безбедност и одбрана, заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот, како и за други радиофреквенции кои согласно со Планот за доделување и користење на радиофреквенции можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата не издава одобрение за користење на радиофреквенции.

(10) Радиофреквенциите што можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, подетално ги утврдува Агенцијата со подзаконски акт.

Регистар на доделени радиофреквенции

Член 153

(1) Агенцијата води Регистар на доделени радиофреквенции што се користат во Република Северна Македонија. Регистарот на доделени радиофреквенции содржи податоци за физички и правни лица на кои им се доделени радиофреквенции, со исклучок на радиофреквенциите што се користат за потребите за националната безбедност и одбрана и за заштитата од природни и други елементарни непогоди. Регистарот ги содржи следниве лични податоци име и презиме, адреса и матичен број на граѓанинот. Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на престанувањето на важноста на одобрението за користење на радиофреквенциите.

(2) Агенцијата редовно го ажурира Регистарот на доделени радиофреквенции.

(3) Агенцијата на својата веб-страница го објавува Регистарот од ставот (1) на овој член, а применувајќи ги прописите за заштита на личните податоци.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции

Член 155

(1) Агенцијата им издава одобрение за користење на радиофреквенции на физички и правни лица за обезбедување на електронски комуникациски услуги.

(2) При издавањето на одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата мора да ги почитува начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, а при издавањето на одобрение за користење на радиофреквенции за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги мора да води сметка и за остварување на регулаторните цели и задачи утврдени со овој закон.

(3) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции по барање за користење на радиофреквенции, по спроведена постапка на јавен тендер или по спроведена постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по барање

Член 156

(1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на доставено барање за користење на радиофреквенции во следниве случаи за:

- сопствени потреби на државни институции и јавни претпријатија поврзани со нивните надлежности и на дипломатски претставништва или на други организации што имаат статус на дипломатски мисии,
- обезбедување на електронски комуникациски услуги што не се јавни,
- радиофреквенции што се користат во рамките на јавната електронска комуникациска мрежа, кога не е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции,

- користење на радиофреквенции наменети за дигитална радиодифузија, на радиодифузер кој е единствен во одредена локална сервисна зона врз основа на одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност и објавена во „Службен весник на Република Северна Македонија“,
- користење на радиофреквенции на радиодифузер за аналогна радиодифузија - радио по претходно донесена одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност - емитување на радио програмски сервис донесена и објавена во „Службен весник на Република Северна Македонија“,
- Јавното претпријатие Македонска радиодифузија - Скопје за радиофреквенции за изградба и работа на електронска комуникациска мрежа за дигитално терестријално емитување преку два национални дигитални мултиплексни системи за телевизија и еден национален дигитален мултиплексен систем за радио и
- издавање на привремено одобрение за користење на радиофреквенции, согласно со овој закон.

(2) Барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции особено треба да ги содржи следниве податоци:

- име и презиме, адреса и матичен број на граѓаните,
- назив, седиште, даночен број и број на жиро-сметка, регистарски број и изјава за законски застапник за правни лица,
- краток опис за потребите и намената за користење на бараните радиофреквенции,
- опис на техничките карактеристики на електронската комуникациска мрежа и придружните објекти,
- датум на започнување со користење со радиофреквенциите,
- временскиот период во кој ќе се користат бараните радиофреквенции и - податоци на лице за контакт.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација што се доставува со барањето, подетално ги пропишува Агенцијата.

(4) Во случај кога барањето за користење на радиофреквенции не ги содржи податоците и документацијата согласно овој член, Агенцијата, за тоа во писмена форма ќе го извести подносителот на барањето и ќе му даде рок од седум дена од денот на приемот на известувањето да го дополни барањето. Доколку подносителот на барањето во утврдениот рок не постапи по известувањето на Агенцијата, ќе се смета како барањето да не е поднесено.

(5) Агенцијата со решение ќе го одбие барањето за користење на радиофреквенции, доколку утврди дека:

- бараните радиофреквенции не се слободни,
- со доделување на бараните радиофреквенции ќе се намали ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар,
- користењето на бараните радиофреквенции би ја загрозило националната безбедност или е во спротивност на меѓународните договори што ги потпишала или на кои им пристапила Република Северна Македонија,
- барателот е во постапка на стечај или ликвидација,
- на барателот му е изречена мерка на безбедност - забрана за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги,
- на барателот му било одземено претходно издадено одобрение за користење на радиофреквенции за ист вид на услуга по негова вина во последната година или
- работата на радиоуредите на барателот би предизвикала штетни интерференции врз работата на други радиоуреди и опрема, приемници, електрични или електронски системи.

(6) Имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за било која измена на податоците утврдени во ставот (2) на овој член во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената.

(7) Агенцијата ќе ги издаде одобренјата за користење на радиофреквенции според редоследот на достава на барањата од ставот (1) на овој член, а во зависност од расположливите технички можности, Агенцијата може да ги прими барањата и по електронски пат.

(8) Агенцијата е должна да го издаде одобрението за користење на радиофреквенции во рок од 42 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по постапка на јавен тендер или по постапка на јавен тендер со јавно наддавање

Член 157

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции кога е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренја за користење на радиофреквенции.

(2) Бројот на одобренја за користење на радиофреквенции е неопходно да биде ограничен, со цел да се обезбеди:

а) подобрување на покриеност;

б) обезбедување на потребниот квалитет на услугата;

в) поттикнување на ефикасна употреба на радиофреквенцискиот спектар, вклучително и со земање предвид на условите поврзани со правата на користење и износите на надоместоци и

г) поттикнување на иновации и развој на деловна активност.

(3) Агенцијата по сопствена иницијатива или по барање на заинтересирана страна објавува намера за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на ограничен број на одобренја за користење на радиофреквенции со цел да овозможи јавна расправа по објавениот број на одобренја за користење на радиофреквенции. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

(4) Агенцијата објавата за намерата од ставот (3) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника, кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик и на својата веб-страница.

(5) Објавата за намерата од ставот (3) на овој член, особено содржи:

1) радиофреквенцискиот спектар за кој што ќе се издаваат одобренја за користење на радиофреквенции;

2) бројот на одобренја за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

3) образложение за причините за објавениот ограничен број на одобренја за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

4) рокови и услови под кои ќе се користат радиофреквенциите;

5) висината и начинот наплаќање на најнискиот износ на еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции и

6) доставување на писма за искажување интерес за користење на објавените радиофреквенции во рок кој што не може да биде покоток од рокот утврден за траење на јавната расправа од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата на својата веб-страница ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите, при што Агенцијата:

- ќе објави јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање кога примениот број на писма за искажување интерес од ставот (5) точка 6 на овој член е поголем од објавениот број на одобренја за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат и

- ќе спроведе постапка за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на поднесено барање за користење на радиофреквенции согласно со членот 156 од овој закон во рок утврден од страна на Агенцијата, кога примениот бројот на писма за искажување интерес од ставот (5) точка 6) на овој член е помал или еднаков на објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат, при што се плаќа најнискиот износ на еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции.

(7) Агенцијата е должна да донесе одлука за распишување на јавен тендер или на јавен тендер со јавно наддавање во рок од 21 ден од денот на истекот на рокот за доставување на писма за искажување интерес.

(8) Агенцијата мора најмалку еднаш годишно или врз основа на примено основано барање од заинтересирана страна да ги преиспита причините за ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции од ставот (5) точка 2) на овој член, на начин што ќе овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни.

(9) Агенцијата може да го отповика ограничувањето по однос на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции, доколку од јавната расправа од ставот (8) на овој член произлезе дека причините поради кои Агенцијата извршила ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции престанале да постојат или дека е тоа потребно за да се обезбедат подобри поволности за корисниците и да се поттикне конкуренцијата.

Пренесување или издавање на правото на користење на радиофреквенции

Член 168

(1) Имател на одобрение за користење на радиофреквенции може своето право за користење на тие радиофреквенции да го пренесе или издаде под наем на друго физичко или правно лице, доколку таквото право за тие радиофреквенции е предвидено во Планот за доделување и користење на радиофреквенции и во одобрението за користење на радиофреквенции, а по претходно добиена одлука за согласност од Агенцијата.

(2) Преносот или издавањето под наем на радиофреквенциите од ставот (1) на овој член може да се договори помеѓу имателот на одобрението за користење на радиофреквенции и друго физичко или правно лице, на пазарна основа, за одделен дел или за целиот радиофреквенциски опсег кој е доделен со тоа одобрение.

(3) За пренос на радиофреквенцискиот опсег, потребно е да се добие согласност од Агенцијата. Имателот на одобрението за користење на радиофреквенции и физичкото или правното лице на кое се пренесува радиофреквенцискиот опсег, заеднички до Агенцијата доставуваат барање за давање на согласност.

(4) Во постапката на одлучување по барањето од ставот (3) на овој член, Агенцијата води сметка за спречување на нарушување на конкуренцијата и проверува дали имателот на одобрението за користење на радиофреквенции ги платил сите надоместоци кои согласно овој закон бил должен да ги плати и дали физичкото или правното лице на кое се пренесува радиофреквенцискиот опсег ги исполнува условите за користење на радиофреквенцискиот опсег.

(5) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе го одбие барањето од ставот (3) на овој член, доколку утврди постоење на основано сомнение дека новиот имател на одобрението за користење на радиофреквенции нема да може да ги исполни условите од ставот (4) на овој член.

(6) Со преносот на радиофреквенцискиот опсег, во целост се пренесуваат и правата и обврските кои произлегуваат од соодветното одобрение за користење на радиофреквенции, вклучувајќи ги и условите за доделување и користење утврдени во тоа одобрение.

(7) Доколку Агенцијата ја даде согласноста од ставот (3) на овој член, на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции и на физичкото или правното лице на кое

е пренесен радиофреквенцискиот опсег, ќе му издаде ново одобрение за користење на радиофреквенции, со кое се престанува важноста на постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции.

(8) За намерата за издавање под наем на радиофреквенцискиот опсег, имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата и да и достави изјава со која презема одговорност за исполнување на сите услови за користење на радиофреквенциите кои се издаваат под наем, вклучувајќи ги и податоците за наемопримачот.

(9) Одредбите од овој член не се применуваат на правото на користење на радиофреквенциите што се наменети за вршење на радиодифузна дејност.

Постапка за доделување броеви и/или серии на броеви

Член 175

(1) Агенцијата ги доделува броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија на објективен, транспарентен и недискриминаторски начин врз основа на поднесено писмено барање. Барање за доделување на броеви и/или серии на броеви може да поднесе оператор, на кого Агенцијата му има издадено потврда за регистрација согласно со овој закон, давател на универзална услуга, како и други правни лица кои согласно со овој или друг закон вршат дејност од јавен интерес.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член ги содржи следниве податоци:

а) назив, седиште, доказ за регистрација на дејноста и податоци за законскиот застапник;
б) доказ дека барателот има право на доделување броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;

в) податоци за видот, количината и целта на користење на броевите и/или сериите на броеви што се бараат;

г) план за процена на потребите за наредната година, доколку барателот планира во тој период да користи поголем број на броеви и/или серии на броеви и

д) планиран датум за започнување со користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(3) Агенцијата со подзаконски акт подетално ги пропишува начинот за доделување на броеви и/или серии на броеви, содржината и формата на барањето, како и податоците што се приложуваат кон барањето.

(4) Агенцијата може да одбие барање за доделување на броеви и/или серии на броеви, доколку:

а) барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви содржи неточни податоци;

б) лицето кое го поднесува барањето нема право да му се доделат броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;

в) на подносителот на барањето веќе му е одземено решението за доделување на броеви и/или серии на броеви во последните пет години по службена должност и

г) планираната употреба не го оправдува доделувањето на бараната количина или вид на броеви и/или серии на броеви.

(5) Директорот на Агенцијата ќе донесе решение за доделување броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија во рок од 15 дена од денот на приемот на комплетното барање за доделување на броеви и/или серии на броеви.

(6) Агенцијата врз основа на спроведена јавна расправа со сите заинтересирани страни може да одлучи одредени броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија кои имаат значителна економска вредност да ги додели по постапка на јавен тендер или јавен тендер

со јавно наддавање. Во тој случај соодветно се применуваат одредбите од членовите 157, 158 и 163 од овој закон.

(7) Операторите во согласност со решението за доделување на броеви и/или серии на броеви доделените броеви и/или серии на броеви им ги даваат на користење на своите крајни корисници.

(8) Операторите во согласност со решението за доделување на броеви и/или серии на броеви може да им доделуваат броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги врз основа на склучен договор по цена која што треба да ги покрие само реалните трошоци на операторот, при што операторот треба го почитува начелото на недискриминација.

(9) Склучените договори од ставот (8) на овој член операторот е должен да ги достави до Агенцијата по нејзино барање во рок од пет дена од денот на поднесувањето на барањето.

Услови за користење броеви и/или серии на броеви

Член 178

Условите за користење на броевите и/или сериите на броеви од членот 176 став (3) од овој закон кои што можат да бидат утврдени во решение за доделување на број и/или серија на броеви се:

а) определување на услугата за која ќе се користи доделениот број и/или серија на броеви, вклучувајќи и барања за обезбедување на таа услуга за да се избегнат било какви сомнежи, тарифи и максимални цени кои би можеле да се применат за одредени броеви и/или серии на броеви, а со цел да се обезбеди заштита на корисниците;

б) ефективно и ефикасно користење на доделените броеви и/или серии на броеви;

в) обврски кои произлегуваат од обезбедување на услугата преносливост на број;

г) обврска за доставување на информации потребни за обезбедување на јавен именик согласно со овој закон;

д) максималното времетраење на користење на доделените броеви и/или серии на броеви кое не може да биде пократко од една година;

ѓ) пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви;

е) висината на годишниот надоместок за користење на доделените броеви и/или серии на броеви;

ж) обврските што произлегуваат од постапката на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање, доколку истата е спроведена и

з) обврските што произлегуваат од меѓународните договори што ги склучила или на кои им пристапила Република Северна Македонија.

Емитирање преку дигитален терестријален систем

Член 184

(1) Оператор на дигитален терестријален мултиплекс на кого Агенцијата му има издадено одобрение за користење на радиофреквенции за емитирање на програмски сервиси на радиодифузери кои од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија добиле дозвола за емитирање преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс е должен да ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност и недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да работи согласно со овој закон и прописите кои произлегуваат од него, како и во согласност со Планот за намена и распределба на преносни капацитети на дигитален терестријален мултиплекс што го донесува регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член е должен сите услови и цени за дигитално емитирање да ги објави на својата веб-страница и да ги достави до Агенцијата.

(4) Доколку операторот од ставот (1) на овој член планира да направи промени во условите и цените од ставот (3) на овој член, е должен до Агенцијата да достави писмено известување со детално образложение за планираните промени, во рок кој не може да биде пократок од 60 дена од денот на планираната промена, со цел истата да спроведе активности за да ја утврди економската оправданост за условите и цените и доколку е потребно да преземе мерки согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(5) Операторот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија за доделените дозволи на радиодифузери за емитување преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс да склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитување согласно со условите и цените утврдени во ставот (3) на овој член, условите во дозволата на радиодифузерот и да започне дигитално да го емитува неговиот програмски сервис. Агенцијата ќе го пропише образецот на договорот и истиот ќе го објави на својата веб-страница.

(6) Договорот од ставот (5) на овој член се склучува за временски период кој не може да биде пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил дозволата, а операторот е должен во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот истиот да го достави до Агенцијата.

(7) Доколку договорот не се склучи во рокот утврден во ставот (5) на овој член било која од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(8) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување.

Системи со условен пристап

Член 185

Системите за условен пристап до дигитални телевизиски или радио услуги што се користат во Република Северна Македонија треба да поседуваат технички способности што на операторите и/или давателите на јавни комуникациски услуги ќе им овозможат контрола на трошоците, односно контрола на услугите што се обезбедуваат преку овие системи на локално или на регионално ниво.

(2) Операторите кои нудат услуги на условен пристап, со кои се овозможува пристап до дигитални телевизиски или радиоуслуги се должни, под праведни, разумни и недискриминаторски услови, на сите радиодифузери да им обезбедат технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери.

(3) Операторите кои нудат услуги на условен пристап се должни да водат посебно сметководство за услугите со условен пристап одделно од другите активности.

(4) Агенцијата соработува со Министерството за економија и труд - Државниот пазарен инспекторат во врска со работите кои се однесуваат на направите за условен пристап.

Користење на радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции

Член 211

(1) Глоба во износ од 10.000 до 50.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правно лице кое користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции за вршење на радиодифузна дејност и со тоа за себе стекнува имотна корист.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице и трговец поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член

Член 212

(1) Глоба во износ од 7% до 10% од вкупниот годишен приход на правното лице (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не достави нотификација до Агенцијата пред да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, согласно со членот 59 став (1) од овој закон;

2) не одговори на барање за пристап или интерконекција, или не го склучи договорот за интерконекција или пристап во роковите, согласно со членот 80 став (4) од овој закон;

3) не задоволи барање за интерконекција или пристап на било која точка во неговата мрежа, каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата, согласно со членот 80 став (5) од овој закон;

4) на Агенцијата не ? ги достави склучените договори за интерконекција или пристап, согласно со членот 80 став (7) од овој закон;

5) не постапува по регулаторните обврски наметнати од Агенцијата за големопродажните и малопродажните услуги кои ги нуди во роаминг, согласно со членот 83 став (1) од овој закон;

6) се здобива со сопственост на комуникациски мрежи, спротивно на забраната утврдена во членот 93 од овој закон;

7) не објави информации согласно членот 94 ставови (1) и (2) од овој закон;

8) на Агенцијата не ? достави предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап, согласно со членот 94 став (3) од овој закон;

9) не ја објави референтната понуда на својата веб-страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата, согласно со членот 94 став (5) од овој закон;

10) цените во одобрената референтна понуда не ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата, согласно со членот 94 став (6) од овој закон;

11) отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договор за интерконекција или пристап, согласно со членот 94 став (8) од овој закон;

12) не постапи по решението на Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на истото, согласно со членот 94 став (9) од овој закон;

13) не применува еквивалентни услови во еквивалентни околности за другите оператори кои даваат исти услуги, или не им обезбеди услуги и информации на другите оператори под исти услови или со ист квалитет како оние што ги обезбедува за сопствените услуги или оние за неговите подружници или партнери согласно со членот 96 став (2) од овој закон;

14) не води посебно сметководство за активностите поврзани со интерконекција или пристап, согласно со членот 97 став (1) од овој закон;

15) на барање на Агенцијата не ? достави сметководствени податоци, вклучително и податоци за приходите добиени од трети страни, согласно со членот 97 став (3) од овој закон;

16) не ги исполни обврските за пристап или заедничко користење на специфични мрежни средства согласно со овој закон, согласно со членот 98 ставови (3) и (4) од овој закон;

17) не ја исполни обврската за цени базирани на трошоци или обврската за водење на сметководство на трошоци согласно со овој закон, согласно со членот 99 од овој закон;

18) не ја исполни обврската да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на одредени големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект согласно со членот 100 став (1) од овој закон;

19) не обезбедува производи и услуги за пристап на сите оператори согласно со членот 100 став (2) од овој закон;

20) однапред и навремено не ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице, со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект, согласно со членот 101 став (1) од овој закон;

21) не ги исполни обврските за регулирање на малопродажни цени, согласно со членот 102 став (2) од овој закон;

22) не имплементира соодветен сметководствен систем на трошоци, согласно со членот 102 став (4) од овој закон;

23) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции спротивно на членот 152 став (10) од овој закон;

24) правото за користење на радиофреквенции го пренесе или издаде на друго физичко или правно лице, без претходно добиена согласност од Агенцијата, согласно со членот 168 став (1) од овој закон;

25) користи броеви и/или серии на броеви без добиено решение од Агенцијата, согласно со членот 174 став (1) од овој закон;

26) користењето на броеви и/или серии на броеви не е во согласност со условите за користење на броеви и/или серии на броеви, согласно со членот 178 од овој закон;

27) пушти на пазарот или стави во употреба радиоопрема која користи радиофреквенциски опсези што не се хармонизирани на ниво на Европската Унија без согласност на Агенцијата согласно со членот 188 став (1) од овој закон и

28) операторите при набавката на мрежна опрема не ги имале предвид одредбите од член 196 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице и трговец поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорно лице во правно лице и овластено службено лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 213

(1) Глоба во износ од 4% до 7% од вкупниот годишен приход на правното лице (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните објекти не се градат на начин утврден во членот 61 став (4) од овој закон;

2) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните објекти не се планираат, проектираат, градат или поставуваат на начин утврден во членот 63 од овој закон;

3) не основа посебно правно лице за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, или не води посебно сметководство за активностите поврзани со обезбедувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги, согласно со членот 79 став (1) од овој закон;

4) не ја штити доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договор за интерконекција или пристап, согласно со членот 80 став (3) од овој закон;

5) не обезбеди пристап до фиксна локација или не обезбеди телефонски услуги, согласно со членот 107 од овој закон;

- 6) не обезбеди пристап до службата за давање на информации од јавниот именик, согласно со членот 108 став (7) од овој закон;
- 7) не обезбеди од јавните телефонски говорници, без надоместок, да се бираат броевите на службите за итни повици, согласно со членот 109 став (2) од овој закон;
- 8) не преземе посебни мерки за лицата со попреченост, согласно со членот 110 од овој закон;
- 9) на Агенцијата не и достави податоци за своето работење, согласно со членот 111 став (14) од овој закон;
- 10) писмено не ја извести Агенцијата за намерата да ја пренесе својата локална пристапна мрежа, во целост или поголем дел од неа, на друго правно лице кое има друга сопственичка структура, во рокот утврден во членот 112 став (1) од овој закон;
- 11) не ја исполни обврската за ограничување на малопродажните цени или за формирање на иста цена за обезбедената услуга врз основа на географски просек, согласно со членот 113 став (4) од овој закон;
- 12) не понуди посебни цени или пакети, што се разликуваат од оние што се обезбедуваат врз основа на нормални комерцијални услови, согласно со членот 113 став (5) од овој закон;
- 13) имателот на одобрението не го приспособи своето работење во рокот утврден во решението на Агенцијата, согласно со членот 169 став (2) од овој закон;
- 14) правото за користење на броеви и/или серии на броеви го пренесе на друго правно лице без претходно добиена согласност од Агенцијата, согласно со членот 180 став (1) од овој закон;
- 15) не ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност или недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери, согласно со членот 184 став (1) од овој закон;
- 16) условите и цените за дигитално емитување не ги објави на својата веб- страница или не ги достави до Агенцијата, согласно со членот 184 став (3) од овој закон;
- 17) до Агенцијата не достави писмено известување со детално образложение за планираните промени или писменото известување го достави во рок пократок од 60 дена од денот на планираната промена, согласно со членот 184 став (4) од овој закон;
- 18) не склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитување во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија, согласно со членот 184 став (5) од овој закон;
- 19) склучува договор за временски период пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил дозволата или во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот, истиот не го достави до Агенцијата, согласно со членот 184 став (6) од овој закон;
- 20) не води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување, согласно со членот 184 став (8) од овој закон;
- 21) не преземе соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управува со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите согласно со членот 191 ставови (1) и (2) од овој закон;
- 22) не усвои или не имплементира политика за безбедност, согласно со членот 191 став (3) од овој закон;
- 23) до Агенцијата и органот надлежен за заштита на личните податоци не им достави известување за нарушување на безбедноста на личните податоци, согласно со членот 197 став (1) од овој закон;
- 24) не го извести корисникот или поединецот, согласно со членот 197 став (2) од овој закон;
- 25) известувањето не е во согласност со членот 197 став (3) од овој закон;
- 26) не води регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци согласно со членот 197 став (6) од овој закон;

27) врши слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој облик на пресретнување или надзор над комуникациите без добиена согласност од корисниците согласно со членот 198 став (2) од овој закон;

28) чува информации или дава пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на корисникот или крајниот корисник, спротивно на членот 198 став (5) од овој закон;

29) не ги избрише или не ги направи анонимни податоците за комуникациски сообраќај, согласно со членот 199 став (1) од овој закон;

30) обработува податоци за комуникациски сообраќај спротивно на овој членот 199 ставови (2) и (3) од овој закон;

31) дозволува пристап до обработката на податоците за комуникациски сообраќај на неовластени лица спротивно на членот 199 став (5) од овој закон;

32) не ги обезбеди податоците за комуникациски сообраќај заради решавање на спорови, согласно со членот 199 став (6) од овој закон;

33) податоците за комуникациски сообраќај не ги чува во Република Северна Македонија, спротивно на членот 199 став (7) од овој закон;

34) ги обработува податоците за локација спротивно на членот 201 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

35) дозволува пристап до податоците за локација на неовластени лица спротивно на членот 201 став (4) од овој закон;

36) податоците и сите други неопходни информации не им ги достави на надлежните органи согласно со членот 205 став (3) од овој закон;

37) на сопствен трошок не ги обезбеди сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците согласно со членот 205 став (4) од овој закон;

38) сите неопходни технички средства се поставени надвор од Република Северна Македонија, спротивно на членот 205 став (5) од овој закон;

39) не ги почитува начелата за безбедност на податоците утврдени во членот 206 од овој закон;

40) не ги задржува видовите на податоци утврдени со членот 207 ставови (1) и (3) од овој закон;

41) задржува податоци што ја открива содржината на комуникацијата, спротивно на членот 207 став (4) од овој закон и

42) не ги задржува податоците во временски период согласно со членот 207 став (5) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице и трговец поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице и овластеното службено лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 214

(1) Глоба во износ од 10.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- 1) не овозможи непречено вршење на надзор или не ги даде сите информации и податоци потребни за вршење на надзорот, согласно со членот 42 став (1) од овој закон;
- 2) не обезбеди услови неопходни за непречена работа или утврдување на фактичката состојба, согласно со членот 42 став (2) од овој закон;
- 3) не овозможи во определениот рок пристап до просториите или документите што се предмет на надзорот, согласно со членот 42 став (3) од овој закон;
- 4) во постапката на вршење надзор не ги исполни обврските од членот 44 од овој закон;
- 5) на барање на Агенцијата не ги достави информациите на ниво на деталност или во рокот утврден во барањето, согласно со членот 54 став (4) од овој закон;

- 6) одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружните објекти не се врши на начин утврден во членот 61 став (3) од овој закон;
- 7) деловна или станбена зграда не е планирана или изградена на начин утврден во членот 62 од овој закон;
- 8) на операторот на јавна електронска комуникациска мрежа не му овозможи пристап до физичката инфраструктура под фер и разумни услови, рокови или цени, согласно со членот 65 став (2) од овој член;
- 9) не достави писмено известување со геодетски елаборат за изведена состојба на инфраструктурен објект, во рокот утврден во членот 66 став (5) од овој закон;
- 10) во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето, мрежниот оператор, не му обезбедува пристап до минималните податоци, согласно со членот 66 став (7) од овој закон;
- 11) на операторот не му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура, во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање или не ги почитува начелата на пропорционалност, недискриминација или транспарентност, согласно со членот 66 став (9) од овој закон;
- 12) не овозможи пристап до точката за концентрација на зградата согласно со согласно со членот 69 став (1) од овој закон;
- 13) на Агенцијата не и достави информации за реализацијата на пристапот согласно со членот 69 став (5) од овој закон;
- 14) не ја почитува одлуката за усогласување на договорот, согласно со членот 80 став (9) од овој закон;
- 15) не ги исполни обврските за заедничко користење на иста локација (колокација) или заедничко користење на мрежни елементи и придружни објекти согласно со членот 82 ставови (1) и (2) од овој закон;
- 16) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не се еднакви на целата територија на Република Северна Македонија, согласно со членот 113 став (2) од овој закон ;
- 17) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не ги објави на својата веб страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста, согласно со членот 113 став (6) од овој закон;
- 18) на своите корисници не им обезбеди можност за контрола на трошоците согласно со членот 114 став (2) од овој закон;
- 19) на своите корисници не им издаде детална сметка, согласно со членот 115 од овој закон;
- 20) не ги исполни параметрите за квалитет согласно со членот 117 став (5) од овој закон;
- 21) договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги не ги содржи податоците од членот 121 ставови (1), (2) и (4) од овој закон;
- 22) податоците ги користи за намени различни од оние утврдени во членот 121 став (6) од овој закон;
- 23) податоците не ги чува согласно со членот 121 став (7) од овој закон;
- 24) не води евиденција за сите воспоставени кориснички односи согласно со членот 121 став (8) од овој закон;
- 25) не објавува транспарентни, соодветни или ажурирани информации, согласно со членот 125 став (1), (2) и (4) од овој закон;
- 26) јавно не објавува споредливи, соодветни или ажурирани информации за квалитетот на неговите услуги или за преземените мерки за обезбедување еквивалентност во однос на пристапот на крајните корисници со попреченост, или пред да ги објави овие информации не и ги достави на Агенцијата, согласно со членот 126 ставови (1) и (2) од овој закон;

- 27) не обезбеди услови за контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги согласно со членот 126 став (3) од овој закон;
- 28) не обезбеди определен минимален квалитет на услуга, согласно со задолжението од Агенцијата, согласно со членот 126 став (4) од овој закон;
- 29) го ограничи пристапот и/или користењето на услуги и апликации спротивно на членот 131 став (1) од овој закон;
- 30) не постапи по налогот од членот 131 став (4) од овој закон;
- 31) изврши привремено ограничување или прекин на пристап, спротивно на членот 132 од овој закон;
- 32) не обезбеди можност на бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици или Единствениот европски број за итни повици „112“ согласно со членот 135 ставови (1) и (2) од овој закон;
- 33) на телото надлежно за примање на повици кон Еединствениот европски број за итни повици „112“ не му ги достави, без надоместок, сите расположливи податоци за остварените повици кон бројот „112“, согласно со членот 135 став (5) од овој закон;
- 34) со повиците кон бројот „112“ не постапува на ист начин, како и со другите повици кон броевите на службите за итни повици кои се уште се користат во Република Северна Македонија, согласно со членот 135 став (7) од овој закон;
- 35) не овозможи воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот „116“ согласно со членот 137 од овој закон;
- 36) не работи во согласност со одобрението за користење на радиофреквенциите, согласно член 165 став (1) од овој закон;
- 37) им доделува броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги без склучен договор или без да го почитува начелото на недискриминација, согласно со членот 175 став (8) од овој закон и
- 38) за повиците кон службите за итни повици не постапи во согласност со членот 202 став (3) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице и трговец поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.
- (3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице и овластеното службено лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 215

- (1) Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- 1) не го плати годишниот надоместок за надзор на пазарот во рокот утврден во членот 32 став (5) од овој закон;
 - 2) не ја плати пресметаната разлика согласно со членот 32 став (7) од овој закон;
 - 3) не го плати годишниот надоместок за користење на радиофреквенциите согласно со членот 33 став (5) од овој закон;
 - 4) не го плати годишниот надоместок за користење на броеви и/или серии на броеви согласно со членот 34 став (6) од овој закон;
 - 5) писмено не го извести барателот за одбивање на неговото барање или не ги наведе причините за тоа во рокот утврден во членот 65 став (4) од овој закон;
 - 6) не задоволи разумно барање за склучување договор за меѓусебно координирање на градежните работи согласно со членот 68 став (2) од овој закон;
 - 7) не достави известување за поставување на безжични пристапни точки со кус досег до Агенцијата согласно со членот 72 став (9) од овој закон;
 - 8) ги вклучи личните податоци на крајните корисници во јавниот именик без дадена согласност за вклучување на своите податоци согласно со членот 108 став (2) од овој закон;

- 9) не обезбеди пристап на крајните корисници до службата за давање на информации согласно со 108 став (7) од овој закон;
- 10) го ограничи пристапот до неговите услуги и/или го исклучи корисникот или го раскине договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги спротивно на членот 116 од овој закон;
- 11) јавно не ги објави податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, или истите не и ги достави на Агенцијата, согласно со членот 117 ставови (1) и (3) од овој закон;
- 12) не ги уплати средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга во рок или износ утврдени со одлука на Агенцијата, согласно со членот 120 став (4) од овој закон;
- 13) склучува почетен договор на определено задолжително време подолго од 24 месеци или на корисникот не му даде можност за склучување на договор со времетраење не подолго од 12 месеци, согласно со членот 121 став (9) од овој закон;
- 14) не ги исполни техничките или функционалните барања согласно со членот 127 став (1) овој закон;
- 15) не ги исполни дополнителните обврски на целата или на дел од територијата на Република Северна Македонија, согласно со членот 128 од овој закон;
- 16) не обезбеди раскинување на договорот на потрошувачот согласно членот 133 став (2) од овој закон;
- 17) го продолжи времетраењето на договорот без изрична согласност на потрошувачот спротивно на членот 133 став (3) од овој закон;
- 18) на своите корисници не им овозможи промена на оператор или преносливост на број, согласно со членот 134 од овој закон;
- 19) не обезбеди започнување на повик до броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија согласно со членот 136 став (2) од овој закон;
- 20) на корисниците на услуги од други држави не им обезбеди можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија согласно со членот 136 став (4) од овој закон;
- 21) не го раскине договорот, без надоместок или не ги врати сите неоправдано наплатени парични средства согласно со членот 140 став (7) од овој закон;
- 22) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола, спротивно на членот 154 став (2) од овој закон;
- 23) не ја извести Агенцијата за која било промена на податоците утврдени во барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената, согласно со членот 156 став (6) од овој закон;
- 24) јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги не се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран, согласно со членот 183 став (1) од овој закон;
- 25) при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран не го задржуваат нивниот формат, согласно со членот 183 став (2) од овој закон;
- 26) обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги не користат отворен АПИ, согласно со членот 183 став (3) од овој закон;
- 27) обезбедувачите на современата дигитална телевизиска опрема користат отворен АПИ што не се во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации, согласно со членот 183 став (4) од овој закон;
- 28) на сите радиодифузери не им обезбеди под праведни, разумни или недискриминаторски услови, технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери, согласно со членот 185 став (2) од овој закон;

- 29) не води посебно сметководство за услугите со условен пристап, одделно од другите активности, согласно со членот 185 став (3) од овој закон;
- 30) на својата веб страница не го објави или не го ажурира видот и техничките спецификации на интерфејсот на својата јавна комуникациска мрежа, согласно со членот 187 став (1) од овој закон;
- 31) техничките спецификации не се во согласност со членот 187 став (2) од овој закон;
- 32) не го информира корисникот согласно со членот 199 став (4) од овој закон;
- 33) не ја отстрани можноста за спречување на претставувањето на идентификација на повикувачката линија согласно со членот 202 став (1) од овој закон;
- 34) не ги чува дојдовните и појдовните повици на корисникот согласно со членот 202 став (2) од овој закон;
- 35) на корисник не му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема согласно со членот 203 од овој закон и
- 36) дозволува користење на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на кориснички телефонски броеви, без претходно добиена согласност од корисникот согласно со членот 204 став (1) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице и трговец поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.
- (3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице и овластеното службено лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 216

- (1) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- 1) не достави извештај за износот на вкупниот приход во рокот утврден во членот 32 став (3) од овој закон;
 - 2) не ја извести Агенцијата за промена на податоците согласно со членот 59 став (6) од овој закон;
 - 3) не ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги согласно со членот 59 став (7) од овој закон;
 - 4) до Агенцијата не достави податоци за остварените приходи согласно членот 120 став (5) од со овој закон;
 - 5) не постапи по поднесен приговор од корисник согласно со членот 130 став (3) од овој закон;
 - 6) не одлучи по приговорот во рок од 10 дена од денот на приемот на истиот согласно со членот 130 став (4) од овој закон;
 - 7) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или Единствениот европски број за итни повици „112“ согласно со членот 135 став (8) од овој закон;
 - 8) на корисникот не му дозволи да поднесе приговор до операторот во согласност со членот 140 став (1) од овој закон;
 - 9) на корисник не му издаде потврда за извршената административна и/или техничка проверка или не му издаде потврда со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка, согласно со членот 140 став (4) од овој закон;
 - 10) во случај на поднесен приговор не постапи во согласност со членот 140 став (5) од овој закон;
 - 11) без одлагање или без надоместок, повторно не започне или не го продолжи обезбедувањето на услугата, согласно со членот 140 став (6) од овој закон;

- 12) на корисник не му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот, согласно со членот 140 став (8) од овој закон;
- 13) не ја извести Агенцијата за промена на податоците за носителот на одобрението за користење на радиофреквенции во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената, согласно со членот 165 став (2) од овој закон;
- 14) на Агенцијата не и ги достави склучените договори во рок од пет дена од денот на барањето од Агенцијата, согласно со членот 175 став (9) од овој закон;
- 15) не ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците за имателот на правото на користење на броеви и/или серии на броеви во рок од 30 дена од денот на настанатата промена, согласно со членот 176 став (4) од овој закон;
- 16) одбие поврзување на радиоопрема и/или телекомуникациска терминална опрема, согласно со членот 189 став (1) од овој закон;
- 17) не ја извести Агенцијата дека го одбил поврзувањето на радио опремата и/или телекомуникациската терминална опрема, дека ја исклучил или дека ја повлекол од употреба согласно со членот 189 ставови (2) и (3) од овој закон;
- 18) приклучи на јавна телекомуникациска мрежа радиоопрема или телекомуникациска терминална опрема која не е во согласност со условите пропишани во Законот за техничките барања за производите и оцена на сообразност(*), прописите донесени врз основа на него и членот 189 став (4) од овој закон;
- 19) на Агенцијата не и достави податоци согласно со членот 190 став (4) од овој закон;
- 20) на барање на Агенцијата не ја исклучи од јавната мобилна комуникациска мрежа, телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот, согласно со членот 190 став (5) од овој закон;
- 21) на крајниот корисник кој го упатил повикот не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик, согласно со членот 200 став (1) од овој закон;
- 22) на повиканиот корисник, не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија, кај дојдовните повици, согласно со членот 200 став (2) од овој закон;
- 23) на повиканиот корисник не му овозможи на едноставен начин да ги одбие дојдовните повици согласно со членот 200 став (3) од овој закон;
- 24) на повиканиот корисник не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија, согласно со членот 200 став (4) од овој закон;
- 25) не ја информира јавноста согласно со членот 200 став (6) од овој закон;
- 26) ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги спротивно на членот 204 став (2) од овој закон;
- 27) обезбедува небарани комуникации спротивно на членот 204 став (3) од овој закон и испраќа електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб-страници спротивно на забраната од членот 204 став (4) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 1.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице и трговец поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.
- (3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице и овластеното службено лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.